UČITEĽSKÉ NOVINY

32/2013, 31. október 2013 | Dvojtýždenník o školstve a vzdelávaní | Rozširované bezplatne, Ročník LX

V 130. roku života

Na začiatku 20. storočia v Burgundsku Romain Rolland, nositeľ Nobelovej ceny, píše svoje dielo Dobrý človek ešte žije. Životný optimizmus, zdravá myseľ, veselý duch, neochvejná viera v Pána Boha, ale aj v boha vína Bakchusa, humor, vtip, to sú atribúty hlavného hrdinu Colasa Breugnona – slobodného človeka, vinohradníka, tešiaceho sa z každodennej reality života.

V tých istých rokoch na Slovensku Ján Smrek, básnik ženskej krásy a dobrého vína, píše Verše písané na sude. Jeho básne sú brilantnou oslavou vína, plného, sviežeho, buketného, iskrivého, niekedy falošného, ba k neznalcovi aj zradného. Aká radosť žiť v hroznorodom kraji, aká krása sledovať tie premeny, ktoré spôsobuje fotosyntéza, chémia kvasenia, čírenia a zrenia. Tí, čo vedia narábať so slovom, napísali, tí, čo písať nevedeli, len nemo každoročne s úžasom na perách sledovali metamorfózy života vína. Stovky, ba až tísícky mladých ľudí, budúcich vinohradníkov a vinárov, dýchali atmosféru vinohradníckeho mestečka.

Nabití vedomosťami, v žilách krv riedená „modranskou leankou“, odchádzali každoročne budovať tú svoju vinohradnícku Modru. Odišli pestovať vinič do vinohradníckych krajov Slovenska, ale aj do Čiech a na Moravu a z neho dorobiť ten životodarný mok, ušľachtilý nápoj, nápoj bohov a všetkých ľudí dobrej vôle. Len ich občasný návrat do vinohradníckej „Mekky“ býva akýsi rozpačitý. Aj Ján Smrek by potreboval sprievodcu po modranskom chotári, aby dokázal nájsť oázu celistvých vinohradníckych honov, kde by sa po rúne vedúcej popri kamenici prikradol k žltému strapcu „čabane“ alebo hrdému a výstavnému kúsku „strapáka“.

Napriek tomu, že slovenské vína prinášajú zo svetových výstav tie najvyššie ocenenia, naši vinári sú čoraz uznávanejší vo svete vína, plochy vinohradov za posledných 20 rokov poklesli na polovicu (8- až 10-tisíc ha). Nastal čas začať sa intenzívnejšie zaoberať výchovou poľnohospodárskych odborníkov, vytvárať podmienky na rast poľnohospodárskej výroby aj z dôvodu vyššej sebestačnosti v potravinách, riešenie zamestnanosti obyvateľstva, estetiky krajiny a výchovy k zdravému štýlu života. Rodina, základná škola, ale aj mediálny priestor majú prvoradý vplyv na orientáciu mladých ľudí pri voľbe životného povolania. Štát je ten činiteľ, ktorý musí zabezpečiť podmienky na kvalitu prípravy na povolanie a v ďalšej fáze ekonomické predpoklady na využitie nadobudnutých vedomostí a zručností.

Je potrebné spraviť veľa krokov k tomu, aby mladí ľudia nachádzali zmysel života v práci v prírode, aby ich práca nielen tešila, ale zároveň aj uživila. Práca v poľnohospodárstve musí byť dôstojná, postavená na roveň iným zamestnaniam. Život na vidieku nie je v realite taký, ako vidíme v seriáloch Farma, Vyvolení a pod. Všetci potrebujeme jesť a piť, nie je vhodné vysmievať sa z tých, ktorí nám základné potreby zabezpečujú. Skôr naopak, je vhodné zdôrazňovať, že práca v poľnohospodárstve v tomto

(pokračovanie na strane 2)

Ministerstvo školstva vyhlásilo v záujme zdravia našich detí kampaň Odstráň obezitu. V jej rámci by im školské zariadenia mali ponúkať viac ovocia, zeleniny, mlieka a rýb. ***Foto Ján SÚKUP***

Zdravie a vzdelanie sú kľúčové veličiny

Nadváha a obezita sa veľmi negatívne prejavuje na zdraví a vývine mladých ľudí, o čom svedčia aj mnohé štatistiky. Snahou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR je preto vytvoriť podmienky na zdravý životný štýl. Na jeho podporu vyhlásilo kampaň Odstráň obezitu.

Rezort vychádzal z národnej správy o zdraví, ktorá konštatuje, že nadváha a obezita sa týka 7 % dievčat a 13 % chlapcov vo veku 11 rokov. U 13-ročných je to 5 % dievčat a 15 % chlapcov, no a v prípade 15-ročných dievčat je nadváha či obezita zastúpená v 7 %, u chlapcov v 14 %.

Ovocie raz, prípadne viackrát týždenne konzumuje 47 % dievčat vo veku 11 rokov, 38 % vo veku 13 rokov a 31 % vo veku 15 rokov. V prípade chlapcov je to 46 % vo veku 11 rokov, 33 % vo veku 13 rokov a 27 % vo veku 15 rokov. Zeleninu raz, prípadne viackrát za týždeň konzumuje 35 % jedenásťročných, 29 % trinásťročných a 26 % pätnásťročných dievčat. Chlapcov vo veku 11 rokov, ktorí raz alebo viackrát týždenne konzumujú zeleninu, je 31 %. V prípade 13-ročných je to 25 % a v prípade 15-ročných už len 21 %.

Vážnym problémom je fakt, že dnešné deti sa málo hýbu a málo cvičia. Učitelia telesnej výchovy hovoria, že v rozvoji vytrvalosti sú dnešní chlapci na úrovni dievčat spred dvadsiatich rokov. Jeden z najvážnejších problémov je ospravedlňovanie neúčasti žiakov na hodinách telesnej výchovy či ich úplné oslobodzovanie za pomoci lekárskych osvedčení.

Účasťou v tohtoročnej kampani *Odstráň obezitu* si mnohé školy a školské zariadenia na Slovensku pripomenuli 16. októbra Svetový deň výživy. V tento deň boli pre deti a žiakov pripravené rôzne aktivity v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu, ktorých cieľom bolo upozorniť na význam zdravej výživy a konzumácie zdraviu prospešných potravín, ako je napr. mlieko, ovocie, zelenina či ryby. Propagácia Svetového dňa výživy sa v zariadeniach školského stravovania uskutočňuje aj podávaním čerstvej zeleniny a ovocia k hlavným a doplnkovým jedlám, ako aj organizovaním rôznych pohybových aktivít pre žiakov.

Rezort školstva zároveň požiadal prevádzkovateľov bufetov v školách a školských zariadeniach, aby žiakom alebo deťom ubytovaným v školských internátoch ponúkali len zdraviu prospešné potraviny, ako napr. ovocie, zeleninu, mlieko a mliečne produkty.

Škola alebo školské zariadenie s najvyšším počtom zapojených detí a žiakov z daného regiónu bude môcť výsledky svojej kampane prezentovať na konferencii *Zdravie, vzdelávanie a prevencia*, ktorá sa pripravuje na november 2013. **(min)**

Základy ženskej športovej gymnastiky na DVD

V rámci národného projektu *Vzdelávanie učiteľov v súvislosti s tvorbou školských vzdelávacích programov* vzniklo DVD s ukážkovou hodinou na tému *Základy športovej gymnastiky* v rámci vyučovania predmetu telesná a športová výchova. Podklady k scenáru vyučovacej hodiny pripravil a ukážkovú hodinu viedol Mgr. Martin Zvalo zo Športového gymnázia na Ostredkovej ul. v Bratislave, s ktorým pokračujeme v rozhovore.

Pán Zvalo v minulom čísle UN sme hovorili, že DVD s ukážkovou hodinou je akýmsi návodom a inšpiráciou pre učiteľov, ako zmeniť udomácnený fakt, že žiakom sa už akosi nechce cvičiť ani v škole, ani vo voľnom čase. Venovali sme sa najmä mužským gymnastickým disciplínam. Povedzme si teraz v rámci novej didaktickej pomôcky niečo o ženských gymnastických disciplínach. Čo všetko by mali zvládnuť žiačky škôl v rámci spomínaného predmetu, a to nielen v gymnáziách, ale aj v základných školách?

Aj tu platí, že žiačky cvičia aj pretekajú na špeciálnych náradiach. Výkon v športovej gymnastike reprezentujú prevažne zostavy, ktoré musia spĺňať požiadavky na kompozíciu, obťažnosť a vykonanie gymnastickým štýlom. Ženské gymnastické disciplíny by sme mohli rozdeliť na preskok, bradlá, kladinu a prostné.

Mužský aj ženský preskok sa od roku 2001 zjednotil, skáče sa cez preskokový stôl, rozdiel je len vo výške náradia. Ženy preskakujú gymnastický stôl vysoký 125 centimetrov, cez ktorý skáču po rozbehu dlhom maximálne 25 metrov z odrazového mostíka. Po odraze počas letovej fázy predvádzajú rôzne premety, saltá, obraty.

Bradlá tvoria dve nerovnako vysoké žrde. Gymnastky na nich predvádzajú zložité pohyby, ako toče, veľtoče, saltá, prelety.

(pokračovanie rozhovoru na strane 3)

Operačný program VZDELÁVANIE

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ.
Kód ITMS: 26110130085

Ako zaujať deviatakov po prijatí na stredné školy
Strany 4 a 5

Skutočným učiteľom sa človek stáva najmä praxou a ďalším vzdelávaním
Rozhovor s generálnou riaditeľkou Metodicko-pedagogického centra Ing. Henrietou Crkoňovou

Strany 9 – 12

Spojenie počítačových technológií a jazyka
Strana 15

Kariérovým poradenstvom k lepšej zamestnateľnosti

Strana 18

JUVYR v novej atraktívnejšej podobe
Propozície a prihláška na súťaže pre žiakov základných škôl
Strany 25 – 32

VÝSTAVA

Spoznajme život nevidiacich

Levočské Múzeum špeciálneho školstva vás pozýva na interaktívnu hmatovú výstavu s názvom *Život dotykmi – Spoznajme život nevidiacich*. Výstava potrvá do konca novembra. V priestoroch múzea je sprístupnených 11 významných slovenských i svetových stavieb.

Návštevníci môžu prostredníctvom reliéfnych pôdorysov, bokorysov a 3D modelov spoznávať ich tvary, ale aj históriu či iné zaujímavosti. Výstava je doplnená o reliéfnu mapu všetkých svetadielov s vyznačenými štátmi a mestami, v ktorých historické stavby sídlia, fotografiami, zaujímavosťami, prípadne legendami. Lektorovanú výstavu dopĺňajú informácie v Braillovom písme, ako aj vo zväčšenej čiernotlači. Cieľom interaktívnej hmatovej výstavy je spoznávanie hradov, kostolov či iných turistických objektov iba prostredníctvom hmatu, bez zrakovej kontroly, vcítenie sa do roly nevidiaceho návštevníka, lepšie pochopenie nevidiacich ľudí, ktorí sa aj napriek zrakovému hendikepu samostatne pohybujú, navštevujú múzeá, galérie a spoznávajú exponáty iba hmatom.

Interaktívna hmatová výstava je autorským dielom absolventov Katedry muzeológie Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Roku 2008 uzrela svetlo sveta v Ponitrianskom múzeu a vlani výstavu prezentovalo Slovenské národné múzeum - Historické múzeum, sídliace v priestoroch Bratislavského hradu.

Príďte si vyhmatať historickú radnicu alebo Kostol sv. Jakuba v Levoči, Nitriansky hrad, Baziliku sv. Petra vo Vatikáne a iné zaujímavé stavby v pracovných dňoch od 7.30 do 16.30 hod. na Námestí Majstra Pavla 28.

Návštevy tried ohláste vopred na tel. čísle 053/451 2863. Vstupné: osoby mladšie ako 15 rokov 10 centov, nad 15 rokov 20 centov.

Štefánia PETREKOVÁ, vedúca Múzea špeciálneho školstva v Levoči

V 130. roku...

(dokončenie zo strany 1)

zmysle patrí medzi najperspektívnejšie a najdôležitejšie.

Stotridsať rokov vychováva modranská škola vinohradníckych, vinárskych a ovocinárskych odborníkov.

Nechcem však ani pomyslieť na to, aby som musel chodiť hľadať Rollandovho „dobrého človeka“ až kdesi do ďalekých burgundských vinohradov alebo do Burgenlandu, Austrálie, Južnej Ameriky alebo Južnej Afriky. Chcem veriť v renesanciu slovenského poľnohospodárstva a najmä vinohradníctva.

Mgr. Slavomír ZOCH

Víťazom súťaže na logo národného projektu je gymnazista

NÚCEM

Celoslovenská súťaž pre stredoškolákov na vytvorenie originálneho loga národného projektu *Zvyšovanie kvality vzdelávania na základných a stredných školách s využitím elektronického testovania* má svojho víťaza. Najviac hlasov porotcov získali tri verzie návrhu gymnazistu z Považskej Bystrice. Prvá znázorňuje testovanie so zakomponovaným piktogramom „odfajknutia“ správnej odpovede, v druhej verzii je silueta človeka spojená s piktogramom a v tretej sú spojené dve siluety človeka.

Víťaz Daniel Jahôdka a riaditeľka Národného ústavu certifikovaných meraní vzdelávania Romana Kanovská.

Víťaz Daniel Jahôdka si už prevzal cenu (iPad) z rúk riaditeľky Národného ústavu certifikovaných meraní vzdelávania (NÚCEM) Romany Kanovskej v sídle ústavu v Bratislave za účasti členov poroty a jeho triednej učiteľky Ľubice Kukučkovej. Pamätný list odovzdala Danielovi Jahôdkovi v mene poroty jej predsedníčka akademická maliarka Simona Bubánová. *„Teší ma obrovský záujem mladých ľudí o dizajn. Je to celkom prirodzený výsledok toho, ako a čím žijú v dnešnej digitálnej dobe,“* povedala šéfka poroty.

„Cieľom súťaže bolo podporiť mladých talentovaných dizajnérov a získať dlhodobo využiteľné logo nového národného projektu, ktoré bude symbolom elektronického testovania žiakov a tvorby elektronických testových úloh,“ informovala riaditeľka NÚCEM Romana Kanovská. Víťazné logo bude ako identifikátor projektu umiestnené na vstupe do budovy školy, v učebniach, v ktorých bude prebiehať elektronické testovanie, objaví sa aj na letákoch, v tlačových správach a iných publikačných materiáloch národného projektu *Zvyšovanie kvality vzdelávania na základných a stredných školách s využitím elektronického testovania*.

Okrem akademickej maliarky Simony Bubánovej boli členmi poroty dizajnéri Julo Nagy a Emil Drličiak, výkonná riaditeľka spoločnosti Neulogy Petra Lipnická a manažérka publicity národného projektu Mária Grebeňová-Laczová.

„V tejto súťaži pre stredoškolákov som vybral logotyp Daniela Jahôdku ako víťazný preto, lebo jeho riešenie je najlepšie zvládnuté z profesionálnej stránky. Je to štandardné logo, aké nájdete aj v iných inštitúciách,“ povedal člen poroty dizajnér Julo Nagy. S jeho názorom súhlasí aj Emil Drličiak. Petre Lipnickej sa zas na návrhu páčilo, že bol výtvarne a myšlienkovo čistý a jednoduchý.

Súťažné podmienky splnili autori celkovo 60 návrhov na logo projektu. Svoje práce poslali nielen študenti stredných umeleckých škôl a gymnázií, ale aj stredných odborných škôl či obchodných akadémií. V prvej desiatke sa umiestnili títo žiaci: **1. Daniel Jahôdka** (Gymnázium Považská Bystrica), **2. Kamila Valešová** (Škola úžitkového výtvarníctva J. Vydru Bratislava), **3. Sylvia Smatanová** (ŠÚV J. Vydru Bratislava), **4. Nikoleta Šimovičová** – 1. práca (Obchodná akadémia Veľký Meder), **5. Anna Hovancová** (Stredná umelecká škola Prešov), **6. Dominika Dvořáková** (Súkromná ŠÚV Kremnica), **7. Tomáš Predný** (Stredná odborná škola Stará Turá), **8. Arnold Tóth** (Gymnázium P. Pázmáňa s VJM Nové Zámky), **9. Nikoleta Šimovičová** – 2. práca (OA Veľký Meder), **10. Michal Ozaniak** (Gymnázium Kysucké Nové Mesto).

S víťazom Danielom Jahôdkom budeme v rámci projektu ešte spolupracovať na rôznych variáciách loga, aby bolo použiteľné na čo najviac spôsobov.

Mária GREBEŇOVÁ-LACZOVÁ, manažérka publicity

Výučba slovenčiny v USA

MEMORANDUM

Minister školstva, vedy, výskumu a športu SR Dušan Čaplovič podpísal vo štvrtok 24. októbra Memorandum o spolupráci medzi Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a California University of Pennsylvania o činnosti Centra slovenského jazyka v Spojených štátoch amerických. Podpis memoranda bol súčasťou medzinárodnej konferencie *Slovenčina vo svete – súčasný stav a perspektívy*.

Cieľom dokumentu je on-line program výučby slovenčiny vytvorený pedagogickým a vedeckým pracoviskom Studia Academica Slovaca (SAS) - centrom pre slovenčinu ako cudzí jazyk a Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Jeho súčasťou sú kurzy slovenčiny umiestnené na serveroch v SR, pričom výučbu bude zabezpečovať SAS. Kurzy budú určené pre firmy a organizácie s obchodnými kontaktmi na Slovensku, ako napríklad US Steel, individuálnych záujemcov o slovenský jazyk, ale aj záujemcov o univerzitné štúdium slovenského jazyka.

Hlavným partnerom projektu v USA je California University of Pennsylvania, ktorá zabezpečí propagáciu aj umiestňovanie študentov do kurzov projektu. **(mi)**

Ako žijú a bývajú vysokoškoláci

PRIESKUM

Sociálno-ekonomické zázemie študentov, ale aj ich ubytovanie, príjem, finančná podpora od rodičov či platená práca počas štúdia sú hlavné oblasti prieskumu, ktorý sa uskutočňuje prostredníctvom medzinárodného projektu EUROSTUDENT. My už teraz poznáme fakty, ktoré sú súčasťou správy *Sociálne a ekonomické podmienky života študentov verejných vysokých škôl na Slovensku*, ktorá obsahuje prvé výsledky tohto prieskumu. Výskum sa zameriaval na študentov verejných vysokých škôl tak denného, ako aj externého štúdia.

Z hľadiska skúmania medzigeneračnej vzdelanostnej mobility sa zisťoval aj sociálny status rodičov študentov. Najväčšia skupina otcov aj matiek dosiahla stredoškolské vzdelanie s maturitou. Z hľadiska zamestnania otcov bola najviac zastúpená kategória remeselník alebo kvalifikovaný robotník a zákonodarca, vyšší štátny úradník, vedúci alebo riadiaci zamestnanec. U matiek bolo najviac zastúpené zamestnanie patriace do kategórie technický, zdravotnícky, pedagogický alebo iný pomocný odborný zamestnanec a prevádzkový zamestnanec v službách alebo v obchode a nižší administratívny zamestnanec.

Podľa priebežných výsledkov prieskumu približne štyria z desiatich študentov bývali s rodičmi alebo inými príbuznými (38,5 %). Ďalších takmer 46 % vysokoškolákov býva s inou osobou alebo osobami. Samostatné bývanie uviedlo iba 3,4 % respondentov. Kým zo študentov denného štúdia uviedlo ako formu bývania internát takmer 47 %, u externistov to bolo len 3,7 %.

Pre študentov denného štúdia bol najrozšírenejším zdrojom financií príspevok od rodičov, resp. partnera, pričom u študentov bývajúcich u rodičov bola stredná hodnota tohto príspevku 50 eur a u bývajúcich na internáte, v podnájme alebo vo vlastnom byte 100 eur.

Štyria z desiatich študentov denného štúdia uviedli, že majú počas semestra platenú prácu, približne jedna pätina pracovala počas celého semestra a jedna pätina mala príležitostnú prácu. Grant alebo štipendium dostávala necelá pätina týchto študentov, študentskú pôžičku poberalo necelé percento z nich.

Pre študentov externého štúdia bol najrozšírenejším zdrojom financií zárobok z práce alebo brigády, pričom počas celého semestra z nich pracovalo 73,9 %. U študentov bývajúcich u rodičov bola stredná hodnota zárobku 309,60 eura, u bývajúcich na internáte, v podnájme alebo vo vlastnom byte 500 eur. Študentskú pôžičku poberali študenti externého štúdia len výnimočne (1,4 %).

Realizácia projektu EUROSTUDENT naďalej pokračuje, pričom Ústav informácií a prognóz školstva vypracuje začiatkom budúceho roka národnú správu. Výsledky prieskumu využijú jednak medzinárodné organizácie, ako OECD, Európska komisia či pracovná skupina Bolonského procesu pre sociálnu dimenziu a mobilitu, ako aj samotné krajiny pri tvorbe vzdelávacích politík.

Michal KALIŇÁK, hovorca ministra

STRUČNE

Minister navštívil krajanov

Minister školstva, vedy, výskumu a športu SR Dušan Čaplovič navštívil v dňoch 20. – 22. októbra 2013 Srbskú republiku. V rámci pracovnej návštevy sa stretol so zástupcami slovenských krajanov a zavítal na viacero základných a stredných škôl slovenskej menšiny.

Počas pracovnej cesty sa taktiež stretol so srbským ministrom školstva, vedy a technologického rozvoja Tomislavom Jovanovićom, ministrom mládeže a športu Vanjom Udovičićom a s predstaviteľmi vlády autonómnej provincie Vojvodina. **(mi)**

REPREZENTUJÚ

Vyznamenania pre osobnosti športu

Pätnásť úspešných športovcov si z rúk ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR Dušana Čaplovača vo štvrtok 24. októbra prevzalo vyznamenania za ich mimoriadny prínos v tejto oblasti. Ide o morálne ocenenie, ktoré sa udeľuje v troch kategóriách. Medailu prof. Vladimíra Černušáka udeľovanú za vynikajúce a mimoriadne výsledky dosiahnuté na významných medzinárodných športových podujatiach získali cyklista Peter Sagan, atlétka Lucia Klocová, motocyklista Ivan Jakeš, kulturista Igor Kočiš a stolnotenista Ján Riapoš.

Za dlhodobú úspešnú reprezentáciu Slovenskej republiky udelil Dušan Čaplovič Pamätnú medailu ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR bežcovi na lyžiach Ivanovi Bátorymu, športovému strelcovi Jozefovi Göncimu, plavkyniam Martine Moravcovej a Margite Prokeinovej, ako aj futbalistovi Marekovi Mintálovi.

Čestným uznaním prof. Karola Stráňaia boli za celoživotné pôsobenie v oblasti športu ocenení Pavel Blaho, Ján Filc, Štefan Kopčík, Michal Čapla a Eugen Laczo. **(mi)**

UČITEĽSKÉ NOVINY

Dvojtýždenník o školstve a vzdelávaní

Vydáva Štátny inštitút odborného vzdelávania. Adresa vydavateľa: Bellova 54/a, 833 63 Bratislava, IČO: 17314852

Učiteľské noviny vychádzajú ako súčasť národného projektu *Vzdelávanie učiteľov v súvislosti s tvorbou školských vzdelávacích programov*.

Adresa na doručovanie pošty:
Vydavateľstvo Parentes
P. O. Box 17, 902 01 Pezinok
e-mail: uciteliazneba@gmail.com

Šéfredaktor:
PhDr. Ľubomír Pajtinka, PhD.,
tel.: + 421 904 700 570,
e-mail: uciteliazneba@gmail.com

Redakčný tím:
Prof. PhDr. Miron Zelina, DrSc.,
e-mail: zelina@fedu.uniba.sk
Dušan Mikolaj,
e-mail: dusanmikolaj@gmail.com
Mgr. Milan Soukup,
e-mail: mgr.milan.soukup@gmail.com
Ľudovít Pomichal,
e-mail: ludo.pomichal@chello.sk
Mgr. Tomáš Mikolaj,
e-mail: mykolight@gmail.com

Fotoreportér: PhDr. Ján Súkup,
e-mail: sukup@stonline.sk

Design: Branislav Malík, ARTWORK

Nevyžiadané rukopisy nevraciame.

Redakcia si vyhradzuje právo upraviť titulok príspevku a vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a ďalšie úpravy, ako aj rozhodnúť o jeho nezaradení. Redakcia sa nemusí stotožňovať s obsahom príspevkov.

Tlač: Versus, a. s., Moskovská 4, 811 08 Bratislava, prevádzka Pribinova 21, 819 46 Bratislava

Vydávanie Učiteľských novín finančne podporuje Európsky sociálny fond.

Učiteľské noviny sa distribuujú zadarmo.
Zadané do tlače 31. 10. 2013.

EV 2461/08

Milióny eur pre moderné stredné školy

ASFEU

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ.

Agentúra Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR pre štrukturálne fondy EÚ (ASFEU) vyhodnotila projekty podávané školami v rámci výzvy Moderná stredná škola operačného programu Vzdelávanie. Na skvalitnenie výučby, vybavenie laboratórií prírodovedných predmetov či nákup výpočtovej techniky pôjde z eurofondov 40 mil. eur pre 180 stredných škôl z mimobratislavských krajov.

„Agentúre bolo v rámci výzvy doručených až 303 projektov. Som rád, že z pôvodnej alokácie 30 miliónov eur sa nám podarilo sumu navýšiť o ďalších desať miliónov. Na základe odborného posúdenia môžeme konštatovať, že 180 stredných škôl získa výraznú podporu formou nenávratného finančného príspevku, pomocou ktorého budú môcť realizovať svoje projektové ciele a zlepšovať úroveň vzdelávania,“ uviedol generálny riaditeľ ASFEU Marián Kostolányi. Školy sa mohli uchádzať minimálne o 100-tisíc eur, maximálna výška príspevku mohla dosiahnuť až pol miliónа eur. Najviac škôl bolo podporených v Prešovskom kraji, konkrétne 51. V rámci Košického kraja ide o 34 stredných škôl. V Banskobystrickom je podporených 32 škôl, v Žilinskom 23, v Nitrianskom 18, v Trenčianskom 12 a v Trnavskom kraji 10 stredných škôl.

„Konečný počet úspešných škôl môže byť upravený, pretože ASFEU eviduje v zásobníku viac ako 50 dobrých projektov. V prípade očakávaného uvoľnenia ďalších finančných zdrojov z EÚ na opatrenie operačného programu Vzdelávanie, v rámci ktorého je výzva vyhlásená, budú môcť aj tieto školy realizovať svoje projekty,“ doplnil Marián Kostolányi.

Výzva je finančne podporená z Európskeho sociálneho fondu a zo štátneho rozpočtu. Zameraná je na modernizáciu vzdelávania, podporu inovácií obsahu a metód výučby, ako aj realizáciu kariérového poradenstva na stredných školách. V rámci opatrenia Premena tradičnej školy na modernú ide v poradí o ôsmu výzvu. Príkladom úspešne realizovaného projektu je projekt Strednej odbornej školy elektrotechnickej v Žiline.

Moderné vyučovanie v SOŠ elektrotechnickej v Žiline

Cieľom projektu bolo uskutočniť obsahovú prestavbu vzdelávania odborných predmetov zavedením inovovaných foriem a metód výučby a pripraviť absolventa školy na potreby trhu práce vo vedomostnej spoločnosti, ako aj na jeho nadväzujúce vzdelávanie. Škola získala nenávratný finančný príspevok vo výške takmer 500-tisíc eur, implementovala ho v rokoch 2010 až 2012. V tomto období prijímateľ realizoval päť hlavných aktivít: školenia odborných pedagogických zamestnancov, prípravu metodických materiálov pre vyučujúceho odborného predmetu, prípravu učebných pomôcok pre žiaka odborného predmetu, tvorbu školského vzdelávacieho programu vo vybraných odborných predmetoch, implementáciu školského vzdelávacieho programu vo vybraných odborných predmetoch. Ich súčasťou boli odborné školenia pedagógov zamerané na meranie v automatizačnej technike, na prácu s interaktívnou tabuľou, na tvorbu testov a výučbových modulov. Vytvorené boli metodické príručky, inštrukčné listy, návody na obsluhu a zakúpené didaktické prostriedky na odborné predmety základy elektrotechniky, elektrické merania, merania v automatizačnej technike a merania v silnoprúdovej technike. Výučba v zmysle inovovaných učebných osnov v odborných predmetoch bola prínosom k rozvoju kľúčových kompetencií žiakov a ich príprave pre potreby vedomostnej spoločnosti. Realizácia projektu prispela k zvýšeniu efektívnosti a účinnosti školského vzdelávacieho programu, ako aj k zvýšeniu vzdelanostnej úrovne a tým zamestnanosti, konkurencieschopnosti a zlepšovaniu života cieľových skupín.

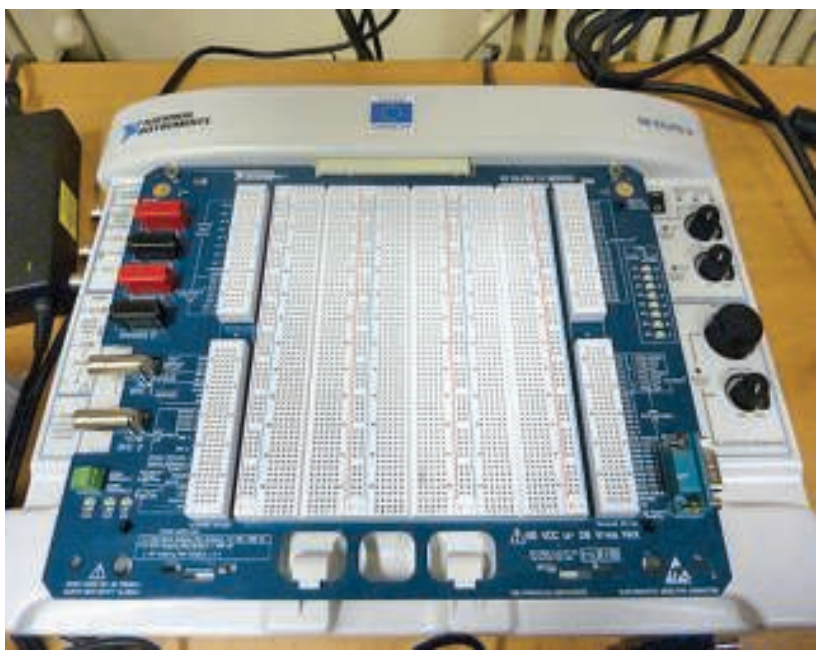

Školenie na prácu s univerzálnym kontaktným poľom podporovaným PC.

Odbor informovania a publicity ASFEU

NOVÉ ŠKOLY

Proti dvojzmennosti vyučovania

Rezortizmus sme nahradili spoluprácou a presadzovaním systémových riešení, povedal štátny tajomník ministerstva školstva Štefan Chudoba pred niekoľkými dňami pri príležitosti otvorenia ôsmich tried v novej modulovej budove Základnej školy v Jarovniciach. Modulové triedy sú efektívnym spôsobom odstraňovania dvojzmenového vyučovania na základných školách. Po Jarovniciach v priebehu niekoľkých týždňov pribudnú ďalšie triedy aj v Podhoranoch, Krížovej Vsi, Stráňach pod Tatrami a Kecerovciach.

Po desiatkach rokov odkladov sa problém chýbajúcich kapacít na základných školách začal riešiť vďaka spolupráci samospráv, miestnej štátnej správy a vlády SR. Súčasný polročný pilotný projekt bude vo väčšom meradle pokračovať aj v budúcom roku, aby sa stal základom na systémové riešenie využívajúce európske fondy v novom programovom období. Cieľom bude budovanie nielen učební a ďalších priestorov, ale aj dôraz na vydávanie teplej stravy. **(ms)**

OCENENIE

Najlepší projekt

Spoločný projekt Fakulty matematiky, fyziky a informatiky (FMFI) UK v Bratislave a École Centrale Paris v oblasti atmosférických elektrických výbojov získal ocenenie za najväčší prínos v bilaterálnej slovensko-francúzskej vedecko-technickej spolupráci – Cenu M. R. Štefánika 2013. Spomedzi piatich nominovaných vybrala odborná komisia projekt *Advanced optical diagnostics and applications of DC and pulsed air discharges*, ktorého zodpovedným riešiteľom bol doc. Zdenko Machala z FMFI UK. Cieľom projektu bolo štúdium rôznych atmosférických elektrických výbojov, porovnanie jednosmerne budených samostatne pulzujúcich výbojov typu prechodová iskra a nútene pulzných výbojov s opakovanými nanosekundovými pulzmi a porovnanie ich použitia na aplikácie zlepšenia spaľovacích procesov a biodekontaminácie. **(mi)**

ŠTIPENDIÁ

Takmer 4 milióny stredoškolákom

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR podporilo v minulom školskom roku štúdium stredoškolákov zo sociálne slabšieho prostredia sumou takmer 4 milióny eur. Žiaci ich získali formou štipendia v rôznej výške, pričom čiastka závisela od prospechu žiaka. V školskom roku 2012/2013 bolo celkovo vyplatených 113 210 štipendií, čo znamenalo v priemere 11 321 poberateľov mesačne. Priemerná výška štipendia bola 34,43 eura.

Najviac stredoškolákov poberalo túto formu podpory v Prešovskom kraji. V porovnaní s predchádzajúcim školským rokom 2011/2012 došlo k miernemu zvýšeniu počtu vyplatených štipendií. Výška štipendia sa vypočítava na základe aktuálneho životného minima pre nezaopatrené dieťa a je stanovená ako 50 % minima (žiaci s prospechom do 2,0 vrátane), 35 % (prospech do 2,5 vrátane), resp. 25 % (prospech do 3,5 vrátane). V tomto školskom roku ide o sumy 45,21 €, 31,65 €, resp. 22,61 € mesačne. Štipendium môžu získať žiaci stredných škôl, odborných učilíšť alebo praktických škôl z rodín, ktoré poberajú dávky v hmotnej núdzi alebo ktorých jedna dvanástina príjmu za predchádzajúci kalendárny rok nepresahuje životné minimum rodiny. O priznaní štipendia a jeho výške rozhoduje riaditeľ strednej školy. **(mk)**

Základy ženskej športovej...

(dokončenie rozhovoru zo strany 1)

Po predvedení celej zostavy musia z bradiel zoskočiť saltom, obratmi, viacnásobnými saltami...

Kladina je 5 metrov dlhý vodorovný drevený trám na dvoch šikmých oceľových nohách vo výške 1,2 metra nad zemou, ktorý je iba 10 centimetrov široký. Pohyb na kladine si vyžaduje dobrú rovnováhu a obratnosť. Okrem predvedenia jednotlivých prvkov sa na súťažiach hodnotí aj umelecký dojem, meria sa čas zostavy, ktorý nesmie presiahnuť 70 sekúnd. Medzi typické pohyby na kladine patria skoky, kroky, obraty, premety a saltá.

Prostné sú cvičením na hudbu, počas ktorého dievčatá predvádzajú rôzne akrobatické série zo sált, skokov, z premetov, kotúľov, piruet, atď. Dôležité je choreografické predvedenie, náročnosť akrobatických prvkov a dokonalosť realizácie.

Dôležité sú aj pokyny, rady, ktoré pomáhajú žiačkam dosiahnuť čo najlepšie športové výkony. Názorne to možno vidieť aj na DVD s ukážkovou hodinou.

Pred každým cvičením si športovci natrú dlane bielym práškom nazývaným gymnastické magnézium. Absorbuje pot, čím zabraňuje pošmyknutiu, ktoré by mohlo spôsobiť pád, zranenie, teda napomáha bezpečnosť žiakov na hodinách telesnej výchovy. Nejde nám len o výkony a rekordy, v zásade platí, že ak žiak rád cvičí, je v živote víťazom. Pestuje si odhodlanie, pevnú vôľu, vytrvalosť.

Ako pri iných športoch, aj v gymnastike je veľmi dôležitá náročnosť predvedenia, no všetko musí byť bezpečné. Každý nácvik, predvedenie už zvládnutých cvičebných tvarov či zostáv musí byť bezpečné. Za každých okolností musíme minimalizovať možnosť zranenia. Pred cvičením je potrebné skontrolovať náradie, doskokové žinenky, preveriť zdravotný stav cvičencov. Ak je to potrebné, poskytnúť tiež vhodnú dodatočnú pomoc či záchranu, použiť pomocné náradia či viac mäkkých žineniek.

Hlavnou časťou vyučovacej hodiny je dokonalé rozcvičenie. Aj tu dostávajú pedagógovia cez DVD istú inšpiráciu, lebo v praxi sa niekedy stáva, že rozcvičkou na hodinách telesnej a športovej výchovy je naozaj len krátky beh, po ktorom hneď nasleduje ukážka a nácvik niektorých akrobatických úkonov.

Rozcvičenie na hodine telesnej výchovy, a to nielen počas vyučovania športovej gymnastiky, je rovnako dôležité ako nácvik základných akrobatických cvičebných tvarov v rámci našej ukážkovej hodiny. Ponúkame rozcvičku, ktorá pripraví žiakov na akokoľvek náročné úlohy v rámci vyučovacej hodiny. Rozcvičku môžeme rozdeliť do jednotlivých bodov.

Začíname minimálne trojminútovým behom spojeným so základnou bežeckou abecedou (predkopávanie, zakopávanie, drep a výskok, „fúrik“, atď.). Nasleduje rozcvičenie hlavy, horných končatín, trupu. V stoji potom roznožmo rôzne predklony k pravej a ľavej dolnej končatine, v sede predklony k pravej a ľavej dolnej končatine, do stredu. Rozcvičku môže uzavrieť mostík, sviečka, dávanie dolných končatín v ľahu za hlavu.

Až potom nasledujú základné akrobatické cvičebné tvary. Spravidla začíname kotúľom vpred na naklonenej rovine. Pokračujeme kotúľom vpred v štandardných podmienkach, kotúľom vpred opakovane, kotúľom vpred s výskokom tri- až päťkrát po sebe, kotúľom vpred s výskokom o 180 stupňov, kotúľom vpred s výskokom o 360 stupňov, atď.

Aj kotúľ vzad môže zvládnuť každý žiak, precvičujete ho tiež v niekoľkých variáciách. Beriete tu do úvahy, že jeho realizácia je o niečo náročnejšia?

Áno, jednotlivé akrobatické cvičebné tvary precvičujeme spravidla tak, aby ich zvládol každý žiak a aj pri kotúli vzad začíname s cvičením na naklonenej rovine, až potom nasleduje kotúľ vzad v štandardných podmienkach. Kotúľ vzad opakovane, kotúľ vzad s výskokom, kotúľ vzad s výskokom plus kotúľ vpred, kotúľ vpred s výskokom o 180 stupňov plus kotúľ vzad a postupne pridávame náročnejšie cviky, ktoré zatraktívnia nielen samotnú vyučovaciu hodinu gymnastiky, ale aj telesnú prípravu vôbec. V rámci našej ukážkovej hodiny sme nezabudli ani na kotúľ vpred roznožmo, či už na naklonenej rovine, alebo v štandardných podmienkach, na kotúľ vpred roznožmo opakovane tri- až päťkrát za sebou. Rovnako dbáme na estetickú stránku, krásu pohybu a tela. Všímame si základnú polohu, postavenie hlavy, rúk, nôh. Pri gymnastike je veľmi dôležité aj to, ako realizujeme jednotlivé cvičebné úlohy, či už ide o spomínané prvky, alebo tie, ktoré sme ešte nespomenuli – tu mám na mysli kotúľ vzad roznožmo a stojku na hlave.

Dôležité je, že myslíte aj na to, aby sa žiaci cítili pri cvičení bezpečne a neodradili ich prípadné neúspechy.

Presne tak. Tu platí, že keď trénujeme pomaly, žiaci si jednotlivé zručnosti osvoja a v rámci svojich možností zvládnu všetky gymnastické cviky a zadané úlohy. Aj stojku najskôr precvičujme v základnej polohe, neskôr v polohe skrčmo. Stojka na hlave s oporou je aj samostatnou úlohou, rovnako ako stojka na hlave bez opory. Náročnejšie je rúčkovanie vo vzpore na rukách pri stojke na rukách.

Na hodinách telesnej výchovy vytvárame dvojice, ktoré si vzájomne pomáhajú. Je to veľmi dôležité najmä pri už spomínanej stojke na rukách. Aj tu dbáme na to, aby sme nácvik rozložili do niekoľkých etáp. Najskôr je to rúčkovanie vo vzpore na rukách, dolné končatiny sú na ramenách druhého študenta. Potom sa realizuje stojka s dopomocou vyučujúceho, stojka s dopomocou žiaka, samostatne vykonaná stojka o oporu, samostatne vykonaná stojka v štandardných podmienkach (vyučujúci dáva v prípade potreby záchranu) až finálne stojka na rukách a kotúľ vpred.

Neviem, ale najnáročnejší na technické vykonanie je nácvik premetu bokom, z detstva ho poznáme ako „mlynské kolo“. Vtedy je však hrou a zábavou, teraz pre mnohých aj náročnou úlohou...

Tento gymnastický prvok zvládajú žiaci postupne, je to vidieť aj na našom DVD. Na ukážkovej vyučovacej hodine začíname prenášaním hmotnosti z pravej na ľavú hornú končatinu, pokračujeme vo vzpore na rukách, premetom bokom cez vyvýšenú podložku. Aj tento cvičebný tvar však všetci žiaci s dopomocou zvládajú.

Podobnú metodológiu poznajú pedagógovia aj pri najnáročnejších cvičebných prvkoch, o ktorých sme si ešte nepovedali, ide napríklad o výmyk na hrazde a roznožku cez švédsku debnu, ktoré si rovnako vyžadujú nácvik istých zručností.

Áno, tu môžeme hovoriť aj o šplhu na lane či na tyči.

Týmto najnáročnejším disciplínam športovej gymnastiky zachyteným na vzdelávacom DVD sa budeme venovať v ďalšej časti nášho rozhovoru v budúcom čísle UN.

Mgr. Beáta REPÍKOVÁ, manažérka publicity národného projektu

Školy, ktoré získavajú medzinárodný certifikát Zelená škola (platnosť na 2 roky)

P. č.	Názov školy	Obec	Ulica
1	Škola u Filipa	Banská Bystrica	J. Bakossa 5
2	Základná škola Jozefa Kollára	Banská Štiavnica	L. Svobodu 40
3	Materská škola, Linzbothova 18, alok. triedy na Dudvážskej 4	Bratislava	Dudvážska 4
4	Základná škola s materskou školou	Bratislava	Riazanská 75
5	Gymnázium Alberta Einsteina	Bratislava	Einsteinova 35
6	Základná škola s materskou školou Jána A. Komenského	Bratislava	Hubeného 25
7	Špeciálna základná škola s VJSaM	Bratislava	Nevädzová 3
8	Materská škola	Bratislava	Pri kríži 2
9	Stredná odborná škola podnikania	Bratislava	Strečnianska 20
10	Súkromná stredná umelecká škola animovanej tvorby	Bratislava	Vlastenecké námestie 1
11	Základná škola s materskou školou	Bratislava	Cádrova 23
12	Špeciálna základná škola	Čierny Balog	Hlavná 236/67
13	Materská škola	Detva	M. R. Štefánika 908/40
14	Základná škola s mat. školou Juraja Slávika Neresnického	Dobrá Niva	Školská 447/3
15	Základná škola Janka Matúšku	Dolný Kubín	Kohútov sad 1752/4
16	Základná škola	Družstevná pri Hornáde	Hlavná 5
17	Špeciálna základná škola	Dubnica nad Váhom	Školská 386/1
18	Špeciálna základná škola	Gbely	Československej armády 1207
19	Materská škola	Hlohovec	Hollého 3
20	Základná škola s materskou školou Michala Rešetku	Horná Súča	Horná Súča 242
21	Materská škola Slniečko	Imeľ	Zdravotnícka 622/28
22	Základná škola s mat. školou	Kočovce	Kočovce 380
23	Základná škola Jána Amosa Komenského	Kolárovo	Rábska 14
24	Základná škola	Košice	Krosnianska 4
25	Materská škola	Košice	Oštepová 1
26	Súkromná základná škola	Košice	Slobody 1
27	Základná škola s materskou školou	Košice	Želiarska 4
28	Základná škola s mat. školou	Krasňany	Krasňany 19
29	Základná škola Pavla Križku	Kremnica	P. Križku 392/8
30	Špeciálna základná škola	Kysucké Nové Mesto	Lipová 622
31	Stredná odborná škola strojnícka	Kysucké Nové Mesto	Športová 1326
32	Spojená škola Jána Vojtaššáka internátna	Levoča	Kláštorská 24/a
33	Materská škola	Levoča	G. Haina 36
34	Základná škola	Lieskovec	Stredisková 2735/5
35	Základná škola	Lučenec	Haličská cesta 1493/7
36	Odborné učilište internátne	Lučenec	Haličská cesta 80
37	Základná škola Jána Palárika	Majcichov	Majcichov 536
38	Základná škola	Makov	Makov 264
39	Materská škola Aurela Stodolu	Martin	A. Stodolu 1
40	Súkromná zákl. škola BellAmos	Martin	Východná 18
41	Materská škola	Michalovce	J. A. Komenského 2
42	Materská škola	Michalovce	Školská 5
43	Základná škola	Michalovce	T. J. Moussona 4
44	Pedagogická a kultúrna akadémia	Modra	Sokolská 6
45	Materská škola - Óvoda s VJM	Moldava nad Bodvou	Budulov 116
46	Základná škola	Nitrianske Hrnčiarovce	Jelenecká 72
47	Materská škola	Nové Zámky	Nám. Gy. Széchényiho 3
48	Základná škola s mat. školou	Palín	Palín 104
49	Materská škola Zelená záhrada	Partizánske	Makarenkova 814/28
50	Stredná odborná škola záhradnícka	Piešťany	Brezová 2
51	Spojená škola	Piešťany	Valova 40
52	Základná škola Dominika Tatarku	Plevník-Drienové	Plevník-Drienové 284
53	Materská škola	Podhájska	Poštová 328/6
54	Základná škola	Považská Bystrica	Stred 44/1
55	Základná škola s materskou školou	Prenčov	Prenčov 203
56	Materská škola	Prešov	Bajkalská 31
57	Materská škola	Prešov	Budovateľská 8
58	Základná škola Štefana Závodníka	Pružina	Pružina 408
59	Materská škola	Púchov	Nosice 221
60	Základná škola s materskou školou	Rakovec n. Ondavou	Rakovec nad Ondavou 2
61	Materská škola	Rimavská Sobota	Rožňavská 29/854
62	Materská škola	Rožňava	Štítnická 337/9/A
63	Základná škola Juraja Fándlyho	Sereď	Fándlyho 763/7A
64	Základná škola Sama Cambela	Slovenská Ľupča	Školská 14
65	Materská škola	Spišská Belá	Mierová 1
66	Základná škola	Spišská Nová Ves	Ing. O. Kožucha 11
67	Základná škola	Spišská Nová Ves	Hutnícka 16
68	Materská škola	Svidník	8. mája 500/56
69	Spojená škola	Svidník	Centrálna 464
70	Základná škola	Šumiac	Kráľovohoľská 413

(pokračovanie zoznamu na strane 5)

Ako zaujať deviatakov po prijatí na stredné školy

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

Určite všetci učitelia veľmi dobre poznajú situáciu po monitoroch, resp. prijímacích skúškach, keď deviataci zrazu strácajú chuť pracovať a pocit úspechu z prijatia na stredné školy im prerastá cez hlavy tak, že je čoraz ťažšie zmotivovať ich k akejkoľvek práci. Aj ja som často v tomto období premýšľala, čo urobiť, aby moji žiaci boli na vyučovacej hodine aktívni, mali chuť tvoriť, premýšľať a produkovať nové myšlienky.

V mojom príspevku vám ponúkam niekoľko aktivít, pomocou ktorých môžeme na hodinách slovenského jazyka a literatúry zaujať žiakov tak, že si učivo nenásilne nielen opakujú, ale zároveň majú pocit, že robia niečo užitočné aj pre iných.

Tvorba prezentácií o autoroch

Dnešní žiaci veľmi radi pracujú na počítačoch a ich znalosti v oblasti IKT sú veľmi dobré, preto je vhodné zaradiť aktivity tohto druhu aj na hodiny slovenského jazyka a literatúry. Pri tejto práci môžeme postupovať tak, že každý žiak si vyberie jedného autora, ktorého si od začiatku školskej dochádzky najviac obľúbil, a urobí o ňom prezentáciu v PowerPointe. Štruktúru prezentácie si učiteľ môže stanoviť podľa vlastných kritérií. Keď žiaci prezentáciu pripravia, na ďalších hodinách ostatných spolužiakov informujú o osobnosti, ktorú spracovali.

Aby boli prezentácie využité aj mimo triedy, je dobré vložiť ich buď na webové sídlo školy, alebo na iné na to určené sídla, aby sa k nim mohli dostať aj žiaci z ostatných tried.

Literárne nástenky

Deviataci by už mali mať prečítaných niekoľko kníh, a preto by im nemalo robiť problém vyjadriť sa k nim. Veľmi dobrou formou, ako sa verejne prezentovať, je tvorba násteniek o prečítaných knihách. Nástenka by mala byť umiestnená na dostupnom mieste na chodbe školy. Jej zameranie môže byť rôzne, podľa toho, akú tému si žiaci vyberú. Napríklad: *Kniha, ktorá ma najviac ovplyvnila*, *Kniha, ku ktorej sa rád/rada vraciam*, *Kniha, ktorá ma rozosmiala* a podobne. Žiaci môžu postupovať tak, že napíšu napríklad vo Worde stručný obsah knihy, ďalej k tomu pripoja svoj názor, v ktorom vysvetlia dôvod výberu knihy podľa témy, môžu ku knihe nakresliť ilustráciu, navrhnúť obálku, reklamu na predaj knihy a podobne. Potom môžu umiestniť k nástenke schránku, do ktorej ostatní žiaci školy vhadzujú svoje postrehy a názory na to, ktorá práca deviatakov ich najviac zaujala a ktorú z ponúkaných kníh by si radi prečítali a prečo. Deviataci pripravujú nástenku s pocitom, že bude motivovať aj mladších spolužiakov, a popritom si mnoho vecí tvorivým spôsobom opakujú.

Knižný veľtrh

Jedným z podobných spôsobov propagácie zaujímavých kníh je knižný veľtrh. Ten môžeme pripraviť tak, že na chodbách rozmiestnime lavice. Pri každej bude iná skupina žiakov, ktorá propaguje svoju knihu. Každá skupina si vymyslí vlastný spôsob. Pri propagácii môžu využiť napríklad čítanie úryvkov z knihy, kreslenie plagátu, formou dramatizácie môžu zahrať reklamu na knihu alebo ukážku z nej, pustiť sa dá do zhudobnenia známej básne a jej zaspievania. Mladší žiaci sa posúvajú od jednej lavice k ďalšej, a tak sa v priebehu niekoľkých minút zoznámia s viacerými knihami. A keď si deviataci na propagácii dajú záležať, možno práve vďaka starším spolužiakom sa z tých mladších stanú ešte lepší čitatelia.

Literárne súťaže

Deviataci si veľmi radi pripravujú pre mladších spolužiakov aj súťaže. Môže to byť už tradičný literárny kvíz, ale môžu prísť aj s inými nápadmi, napríklad zorganizovať súťaž v písaní celotriednej básne. Každý žiak napíše jeden verš, za ním píšu ďalší. Žiaci sa striedajú dovtedy, kým majú nápady. Báseň píšu na veľký papier, ktorý potom vystavia na viditeľnom mieste. Jednou z ďalších možností je, že známu báseň rozstrihajú na niekoľko častí a rozdajú žiakom do skupín. Vyhráva tá skupina, ktorá prvá poskladá báseň.

Veľmi zaujímavá pre žiakov je aj súťaž v čítaní vlastných básní. Aktivitu môžeme spríjemniť tým, že žiakom podávame čaj, všetci sedia v kruhu, v strede je ozdobená stolička alebo kreslo pre autora, v ktorom sa žiaci striedajú a čítajú svoje básne. V závere vyhodnotíme a odmeníme najlepších. Ďalšou alternatívou môže byť tvorba krížoviek či osemsmeroviek pre žiakov, ktoré sú zostavené z literárnych pojmov. Ak deviataci nemajú možnosť pracovať s triedou mladších žiakov počas vyučovania, môžu tieto aktivity pre nich pripraviť popoludní v školskom klube detí.

Dramatizácia textov

Mnohí deviataci veľmi radi texty aj dramatizujú. Ak máme v triede takýchto žiakov, môžeme im navrhnúť, aby pre

mladších spolužiakov zdramatizovali rozprávku, povesť alebo iný pekný príbeh. Môžu si pripraviť aj dlhšie divadielko. Jednou z možností je komentovaná pantomíma, pri ktorej jeden žiak rozpráva dej a ostatní mlčky spomínaný dej znázorňujú. Pantomímy sa môžu urobiť aj formou hádaniek. Deviataci si ich pripravia z viacerých diel a ostatní dané tituly hádajú. Tiež si môžu pripraviť zhudobnenie poézie, ktorú potom zaspievajú.

Televízne a rozhlasové vysielanie

Ak máte v triede žiakov, ktorí vedia pracovať s kamerou, môžete si nahrať akúkoľvek reláciu o spisovateľoch alebo ich diele. Môže to byť dokumentárny film spojený napríklad s návštevou pamätnej izby. Alebo si žiaci napíšu vlastný scenár podľa konkrétneho úryvku, ktorý čítali na literatúre, a môžu natočiť aj hraný film. Toto je mimoriadne tvorivá činnosť, lebo spája v sebe tvorbu scenárov, učenie sa textov naspamäť, herectvo, technické spracovanie filmu a podobne. Ak nemáte podmienky na tvorbu filmu, môžete si na internete vytvoriť vlastné internetové rádio a môžete si pripraviť napríklad reláciu o autoroch. Aj tu žiaci musia informácie o príslušnom autorovi nielen hľadať, ale aj vhodne spracovať a podať. Keď si uložíte reláciu do archívu rádia, môžete ju použiť v budúcnosti pre ďalších žiakov ako učebnú pomôcku.

Hráme sa na vedeckú konferenciu

Učivo o významných osobnostiach slovenskej literatúry môžeme využiť aj pri hre na vedeckú konferenciu. Niekoľko dní pred „konferenciou" rozdáme žiakom úlohy, ktoré si majú pripraviť. Žiaci môžu spracovať referáty alebo prezentácie v PowerPointe napríklad na tieto témy:

- detstvo autora,
- štúdium autora,
- život a práca autora,
- tvorba,
- súkromný život autora,
- charakteristika obdobia a literárneho smeru,
- iné zaujímavosti z obdobia, v ktorom autor žil a tvoril.

Žiaci čerpajú informácie z viacerých zdrojov (encyklopédie, internet...). Jednu tému môže spracovať aj viac žiakov. Určíme, kto bude moderátorom na konferencii a ďalšie funkcie podľa potrieb triedy. Aby žiaci nadobudli pocit, že sú naozaj na konferencii, môžu si pripraviť aj vizitky s menom, ktoré si pripevnia na odev, môžu si dať na stôl minerálku... Moderátor prekonzultuje s vyučujúcim jednotlivé body, ktoré sú súčasťou konferencie, a podľa nich moderuje celý priebeh. Súčasťou prípravy na konferenciu môže byť aj tvorba pozvánok, oznámení či nástenky o navrhnutom autorovi. Po ukončení konferencie môžu žiaci napísať správu do školských novín.

Poetický dom

Povieme deviatakom, aby si z papierových krabíc postavili dom podľa vlastnej fantázie. Na ďalších hodinách slovenského jazyka a literatúry potom môžu písať vlastné básne (motivovať ich môžeme hudbou, obrazmi a podobne). Kto nechce písať poéziu, môže napísať obsahy z obľúbených kníh alebo urobí ilustrácie ku knihám. Keď majú všetko pripravené, nalepia papiere na poetický dom a voľné miesto na dome dokreslia obrázkami podľa vlastnej fantázie. Poetický dom môžu deviataci na konci školského roka darovať napríklad prvákom, ktorí sa s takýmito „hračkami" ešte radi hrajú, a zároveň keď sa pustia do čítania textov na ňom, nenásilným spôsobom sa zoznamujú s knihami.

Toto je len niekoľko z množstva nápadov, ktoré sa dajú zrealizovať po prijatí deviatakov na stredné školy. Keď učiteľ vhodne skombinuje klasické vyučovacie hodiny s týmito tvorivejšími, prežije so žiakmi do konca školského roka celkom pekné chvíle. Dôležité je, aby žiaci cítili, že to, čo robia, má zmysel nielen pre nich, ale najmä pre ostatných.

PaedDr. Jaroslava KONÍČKOVÁ,
Základná škola s materskou školou
Liptovská Osada
Ilustračné foto stock.xchng

DIGIPEDIA

Odborné metodické školenia k Planéte vedomostí

Dôležité termíny odborných metodických školení na prácu s portálom Planéta vedomostí, ktoré sa uskutočnia v novembri:

Banskobystrický kraj	
Stredná odborná škola, Školská 5, Banská Bystrica	7. 11. 2013, 18. 11. 2013
Základná škola J. J. Thurzu, A. Bernoláka 20, Detva	5. 11. 2013, 12. 11. 2013
Gymnázium B. S. Timravy, Haličská cesta 9, Lučenec	7. 11. 2013, 13. 11. 2013, 21. 11. 2013
Gymnázium M. Bela, Okružná 2469, Zvolen	6. 11. 2013, 13. 11. 2013
Bratislavský kraj	
Gymnázium, L. Sáru 1, Bratislava	6. 11. 2013, 13. 11. 2013, 27. 11. 2013
Košický kraj	
Spojená škola, J. Fabiniho 3, Spišská Nová Ves	7. 11. 2013, 14. 11. 2013, 21. 11. 2013
Nitriansky kraj	
Základná škola, Benkova 34, Nitra	12. 11. 2013, 19. 11. 2013, 26. 11. 2013
Základná škola, Hradná 22, Nové Zámky	12. 11. 2013, 26. 11. 2013
Prešovský kraj	
Gymnázium, Kukučínova 4239/1, Poprad	6. 11. 2013, 15. 11. 2013, 20. 11. 2013, 29. 11. 2013
Súkromné gymnázium, Školská 311, Spišská Teplica	14. 11. 2013, 22. 11. 2013
Základná škola, Bernolákova 1061, Vranov nad Topľou	11. 11. 2013, 27. 11. 2013
Trenčiansky kraj	
Základná škola, Dolné lúky 357/1, Brezová pod Bradlom	12. 11. 2013, 19. 11. 2013
Základná škola, Na dolinách 27, Trenčín	6. 11. 2013, 13. 11. 2013, 27. 11. 2013
Súkromné gymnázium Futurum, Na dolinách 27, Trenčín	7. 11. 2013, 21. 11. 2013
Základná škola, P. J. Šafárika 3, Prievidza	6. 11. 2013, 20. 11. 2013
Základná škola, Mládežnícka 1434/16, Púchov	12. 11. 2013, 20. 11. 2013
Trnavský kraj	
Základná škola M. Bela, Kláštorná 995/4, Šamorín	12. 11. 2013, 19. 11. 2013
Žilinský kraj	
Základná škola, Hviezdoslavova 822/8, Trstená	19. 11. 2013, 20. 11. 2013
Stredná priemyselná škola stavebná, Veľká okružná 25, Žilina	19. 11. 2013, 20. 11. 2013

Sekcia informatiky MŠVVaŠ SR

(dokončenie zoznamu zo strany 4)

71	Špeciálna základná škola internátna	Trenčín	Ľudovíta Stárka 12
72	Základná škola sv. Andreja-Svorada a Benedikta	Trenčín	1. mája 7
73	Základná škola s mat. školou	Tušická Nová Ves	Tušická Nová Ves 64
74	Spojená škola	Veľká Lomnica	Železničná 115
75	Základná škola	Veľká Mača	Hlavná 888
76	Základná škola s materskou školou	Veľké Leváre	Melíškova 650
77	Základná škola	Vígľaš	Vígľaš 436
78	Základná škola	Vojčice	Školská 379
79	Základná škola s mat. školou	Závadka nad Hronom	Hviezdoslavova 30
80	Materská škola	Zvolen	1. mája 161/1
81	Materská škola Lienka	Zvolen	E. P. Voljanského 491/3
82	Základná škola s mat. školou	Žabokreky nad Nitrou	Školská 219
83	Základná škola	Ždiar	Ždiar 255
84	Materská škola	Žilina	Limbová 26

Školy, ktoré získavajú diplom Na ceste k Zelenej škole (platnosť na 1 rok)

P. č.	Názov školy	Obec	Ulica
1	Základná škola s VJM	Boťany	Hlavná 141
2	Odborné učilište	Bratislava	Dúbravská cesta 1
3	Základná škola	Bratislava	Pankúchova 4
4	Materská škola	Bystré	Sídlisko 311
5	Gymnázium	Dubnica nad Váhom	Školská 2
6	Základná škola	Gbelce	J. Stampayho 928/76
7	Základná škola	Hôrka	Hôrka 50
8	Základná škola s materskou školou	Hrušov	Hrušov 497
9	Základná škola	Humenné	Kudlovská 11
10	Základná škola	Humenné	Pugačevova 1381/7
11	Základná škola s materskou školou	Jelšava	Železničná 245
12	Špeciálna základná škola	Klenovec	Partizánska 909
13	Základná škola	Košice	Kežmarská 28
14	Základná škola	Láb	Láb 489
15	Materská škola	Nitra	Staromlynská 2
16	Súkromná základná škola	Nová Dubnica	SNP 96/366
17	Základná škola	Plešivec	Gemerská 1
18	Základná škola s mat. školou	Poproč	Školská 3
19	Materská škola	Radava	Radava 445
20	Základná škola J. A. Komenského	Revúca	Komenského 7
21	Spojená škola	Sládkovičovo	Školská 1087
22	Základná škola	Streženice	Hlavná 83
23	Základná škola s mat. školou	Šúrovce	Školská 3
24	Obchodná akadémia - Kereskedelmi Akadémia	Veľký Meder	Bratislavská 38
25	Základná škola s mat. školou	Vysoké Tatry	Dolný Smokovec 21
26	Materská škola Ďatelinka	Zvolen	J. Bánika 1733/41
27	Základná škola	Žilina	Martinská 20

Školy s platným certifikátom Zelená škola z minulého školského roku

P. č.	Názov školy	Obec	Ulica
1	Materská škola Bzučo	Banská Bystrica	Na Starej tehelni 7
2	Základná škola	Banská Bystrica	Ďumbierska 17
3	Základná škola s materskou školou	Cinobaňa	Sídlisko 60
4	Základná škola Divín	Divín	Lúčna 8
5	Základná škola Petra Škrabáka	Dolný Kubín	Martina Hattalu 2151
6	Základná škola 1. – 4. ročník	Dravce	Dravce 97
7	Základná škola	Fintice	Grófske nádvorie 209/2
8	Špeciálna základná škola	Kežmarok	Kostolné nám. 28
9	Základná škola	Komárno	Pohraničná 9
10	Základná škola s materskou školou	Komjatná	Školská 290
11	Základná škola Jozefa Urbana	Košice	Jenisejská 22
12	Materská škola	Kriváň	Kriváň 597
13	Materská škola	Levoča	J. Francisciho 8/1674
14	Gymnázium	Lipany	Komenského 13
15	Materská škola	Majcichov	Majcichov 14
16	Základná škola	Martin	J. Kronera 25
17	Základná škola	Mníchova Lehota	Mníchova Lehota 85
18	Materská škola	Nitrianske Rudno	Hlavná 534/66
19	Základná škola s mat. školou	Nižný Slavkov	Nižný Slavkov 72
20	Materská škola Zelená záhrada	Partizánske	Makarenkova 814/28
21	Cirk. materská škola sv. Jozefa	Pezinok	Za hradbami 1
22	Základná škola s mat. školou	Pliešovce	Školská 27/14
23	VII. Základná škola	Považská Bystrica	Slovanská 1415/7
24	Materská škola	Prievidza	V. Clementisa 251/12
25	Spojená škola	Senica	Brezová 1
26	Základná škola sv. Cyrila a Metoda	Spišská Nová Ves	Markušovská cesta 8
27	Základná škola	Svodín	Školská 1172/2
28	Materská škola	Trebišov	Škultétyho ul., alok. tr. na Ul. 29. augusta 392/2
29	Špeciálna zákl. škola internátna, Praktická škola internátna	Trenčianska Teplá	M. R. Štefánika 1
30	Základná škola s mat. školou	Udiča	Udiča 248
31	Základná škola s mat. školou	Veľké Lovce	Školská 59
32	Základná škola	Žarnovica	F. Kráľa 838
33	Materská škola Lienka	Želiezovce	SNP 9
34	Základná škola s materskou školou	Žilina	Brodno 110

Návod na prípravu učiteľov v diétnom režime

PEDAGOGICKÉ ŠTÚDIUM

Prvého novembra 2013 nadobudne účinnosť nie veľmi nápadný zákon NR SR, ktorým sa mení a dopĺňa súčasné znenie existujúceho zákona č. 317/2009 Z. z. o pedagogických a odborných zamestnancoch. Hlavné posolstvo vykonanej a tu komentovanej zmeny spočíva v novom riešení tzv. doplňujúceho pedagogického štúdia, ktoré sa už nebude diať v zmysle vyhlášky MŠ SR č. 581/2007 Z. z. o doplňujúcom pedagogickom štúdiu, ale podľa nových podmienok, ktoré sú vyjadrené v spomenutej novej zákonnej norme.

Dvojitý meter

Skôr ako poviem, aká je pointa a vecná podstata vykonanej zmeny v tejto legislatívnej hre, naplno uvediem jej – zrejme nepredpokladané alebo nedomyslené – následky. Nová legislatívna úprava doplňujúceho pedagogického štúdia zakladá veľmi nerovné podmienky na zabezpečovanie získavania pedagogických kvalifikácií prostredníctvom vysokých škôl, ak sa tieto dejú na jednej strane ako riadne učiteľské študijné programy alebo, na druhej strane, cez poskytovanie doplňujúceho pedagogického štúdia popri (ale ponad) iných – neučiteľských – študijných programoch. Kritériá na to, ako môže vysoká škola zabezpečiť profesijnú prípravu povedzme učiteľa fyziky, budú od 1. novembra 2013 totiž dvojaké a veľmi diferencované.

Vysoká škola si zvolí buď takú cestu, že učiteľa fyziky bude pripravovať v učiteľskom študijnom programe „učiteľstvo fyziky“. Aby vôbec získala právo na realizáciu takéhoto študijného programu, bude musieť preukázať vysokú kvalitu vedeckého a pedagogického pôsobenia v oblasti pedagogických vied i v oblasti fyziky. Musí disponovať vlastným kvalifikačným potenciálom v oboch uvedených oblastiach, pretože od začiatku sa hlási k tomu, že chce pripravovať učiteľa fyziky, a na to musí dokladovať výskumný potenciál na prieniku pedagogiky a fyziky.

Vysoká škola však bude mať od novembra aj druhú, omnoho jednoduchšiu cestu k tomu, ako zabezpečiť prípravu učiteľa fyziky (alebo akéhokoľvek iného predmetu). Otvorí neučiteľský program fyziky a popri ňom (alebo po ňom) poskytne doplňujúce pedagogické štúdium, takže absolvent fyziky, teda fyzik, získa aj kvalifikáciu učiteľa fyziky. To by bolo celkom v poriadku, ak by neplatili nové kritériá, na základe ktorých získa vysoká škola možnosť postupovať touto – povedzme hneď – omnoho jednoduchšou cestou. Na prípravu učiteľa fyziky cez doplňujúce pedagogické štúdium vysoká škola vôbec nemusí dokladovať, že sa akýmkoľvek spôsobom podieľa na výskume či vývoji v oblasti pedagogiky či vzdelávania, nemusí disponovať žiadnym vlastným pracoviskom orientovaným týmto smerom, nemusí mať dokonca ani žiadneho interného zamestnanca podieľajúceho sa na pedagogickej príprave príslušných študentov. Stačí, ak si prenajme jedného jediného externého odborníka na pedagogiku či didaktiku, ktorý má tretí stupeň vysokoškolského vzdelania a päť rokov pedagogickej praxe. Ešte inak a lapidárnejšie povedané: Na to, aby vysoká škola mohla pripraviť učiteľa fyziky cez riadny učiteľský program učiteľstva fyziky, musí živiť profesorov a docentov tak z oblasti pedagogiky, ako aj z oblasti fyziky, pritom vyprodukuje absolventa, ktorý má len jednu jedinú kvalifikáciu – učiteľa fyziky. Ak sa vysoká škola rozhodne pripraviť učiteľa fyziky cez doplňujúce pedagogické štúdium, stačia jej len profesori a docenti z oblasti fyziky. Garanta doplňujúceho pedagogického štúdia vzťahujúceho sa na pedagogiku či didaktiku si bez problémov nájde, nemusí ho ani zamestnať na celý úväzok. Pritom táto cesta bude výhodnejšia aj pre študenta – ten získa hneď dve kvalifikácie, kvalifikáciu fyzika i kvalifikáciu učiteľa fyziky.

Úplne paradoxné a zvrhlé je, že vysoká škola, ktorá sa živí tým, že pripravuje učiteľov fyziky v riadnom programe učiteľstva fyziky, nemusí vôbec získať právo na to, aby mohla pripravovať učiteľov fyziky aj cez program doplňujúceho pedagogického štúdia. Celkom reálne sa totiž môže stať, že ani jeden zo všetkých profesorov, docentov či odborných asistentov podieľajúcich sa na realizácii študijného program učiteľstva fyziky nebude mať za sebou päť rokov pedagogickej praxe na základnej či strednej škole. Tá je totiž takmer jedinou (popri treťom stupni vysokoškolského vzdelania) podmienkou na garanta doplňujúceho pedagogického štúdia podľa novej právnej normy.

Cesta ľahšieho odporu

Nemám nič proti tomu, ak sa príprava na učiteľskú profesiu deje rôznymi paralelnými formami, je to prístup bežný v mnohých krajinách. Je však veľmi zlé, ak nedokážeme udržať paralelnú rovinu kritérií, podľa ktorých tieto formy posudzujeme a ktoré by mali udržať istú hladinu predstáv o tak často zdôrazňovanej kvalite a profesionalite učiteľstva. Veľmi nerovné nastavenie kritérií na získanie učiteľskej kvalifikácie, ako som ho vyššie naznačil, veľmi pravdepodobne povedie k chladným kalkuláciám vysokých škôl pri zabezpečovaní učiteľského vzdelávania, ktoré s kritériami kvality učiteľskej profesie nebudú mať nič spoločné. Bude totiž celkom prirodzené, že nastúpia na cestu ľahšieho odporu i ekonomickej výhodnosti. Veď zabezpečenie učiteľského vzdelávania cez doplňujúce pedagogické štúdium je kriteriálne omnoho jednoduchšie. Podľa požiadaviek na doplňujúce pedagogické štúdium ho predsa dokáže zabezpečiť každá vysoká škola, aj keď na žiadnej z jej fakúlt nebude povedzme žiadna katedra pedagogiky a nebude vykazovať žiadny pedagogický výskum. Fakulty, ktoré sa profilujú na učiteľské študijné programy, sa v konkurencii s možnosťami poskytovania kvalifikácie cez doplňujúce pedagogické štúdium dostávajú do značnej defenzívy. Aby svoj profil zdôvodnili a naplnili, musia byť aktívne v mnohých odboroch vrátane pedagogických. Ak takáto komplexnosť aktivít chýba, je ohrozená samotná existencia týchto fakúlt, majú problém získať práva na realizáciu svojich programov, sú tlačené k tomu, aby zamestnávali profesorov a docentov v pedagogických odboroch, hoci aj tých fiktívnych, z iných pracovísk či zo zahraničia.

Tie vysoké školy či fakulty, ktorých profil je širší a nestavajú len na učiteľských študijných programoch, sa dostávajú do veľkej výhody. Stačí, ak majú akreditované jednotlivé neučiteľské odbory (alebo ich vzájomné kombinácie) a naplnením triviálnych kritérií na doplňujúce pedagogické štúdium dokážu dať svojim absolventom aj učiteľskú kvalifikáciu. V interpretácii možno ísť až do úplných dôsledkov: nerovnosť v poskytovaní vysokoškolského učiteľského vzdelávania otvára reálny priestor na to, aby úplne zanikli všetky fakulty vysokých škôl, ktoré sa profilujú na učiteľské študijné programy (sú to najmä pedagogické fakulty).

Nová situácia v kvalifikačnej príprave učiteľov umožňuje rovnako to, aby sa totálne utlmili pracoviská a pracovné miesta, cez ktoré sa realizuje pedagogický výskum a pedagogika. Tieto pracoviská do súčasnosti boli totiž silne naviazané práve na učiteľské vzdelávanie a kvalita ich výstupov (aspoň formálna) bola podmienkou na udelenie akreditácie pre učiteľský študijný program. V extrémne ekonomickom kalkule súčasných manažmentov vysokých škôl sotva obstojí pracovisko, ktoré nie je potrebné na to, aby sa jeho produkcia zohľadnila pri akreditácii vzdelávacej činnosti konkrétnej vysokej školy. Ak aj vysoká škola má záujem podieľať sa na príprave kvalifikovaných učiteľov, má dnes predsa k dispozícii aj cestu, ktorou sa dá pohodlne ísť aj bez pracoviska s týmto profilom.

Kameň zo srdca padne všetkým tým, ktorí zo svojich biednych rozpočtov museli odvádzať mzdu kúpenému zahraničnému profesorovi (pedagogiky), ktorého tvár počas štúdia síce nikdy neuvidel ani jeden študent, jeho meno však bolo potrebné na to, aby škola ustála náročné kritériá na akreditáciu riadneho študijného programu učiteľstva. Tohto profesora podľa pravidiel doplňujúceho pedagogického štúdia dnes ľahko nahradí stredoškolský učiteľ s päťročnou praxou a titulom PhD., a to bez nároku na pracovnú zmluvu a pravidelný príjem z vysokej školy.

K meritu veci

Čo sa vlastne stalo s podmienkami na realizáciu učiteľského vzdelávania prostredníctvom doplňujúceho pedagogického štúdia pri schválenej legislatívnej úprave? A prečo sa to stalo? Na samom začiatku stála nespokojnosť vysokých škôl, ktoré nie sú profilované na učiteľské vzdelávanie, že majú sťažené podmienky na to, aby mohli vo svojich odborných oblastiach pripravovať učiteľov odborných (profesijných) predmetov. Prototypom sú technické či poľnohospodárske univerzity, ktoré primárne

naozaj nie sú orientované na učiteľstvo, ich absolventi však prostredníctvom doplňujúceho pedagogického štúdia mohli zodpovedne a v plnej odbornej a pedagogickej kvalifikovanosti zastávať pozície učiteľov odborných predmetov na stredných odborných školách. Aby však tieto vysoké školy mohli realizovať doplňujúce pedagogické štúdium vo vlastnej réžii podľa predtým platnej právnej praxe, museli mať akreditovaný riadny študijný program učiteľstva, aj napriek tomu, že k jeho realizácii neboli nijak zvlášť motivované ani dostatočne personálne nasýtené. Bez existencie takéhoto študijného programu však bolo doplňujúce pedagogické štúdium nevykonateľné. Vysoká škola sa nepovažovala za spôsobilú pri príprave učiteľov odborných predmetov, ak by volila len cestu doplňujúceho pedagogického štúdia bez formálnej väzby na vysokoškolský program učiteľstva.

Aj keď je pravda, že takéto nastavenie podmienok na realizáciu doplňujúceho pedagogického štúdia sledovalo, aby bola zabezpečená jeho príslušná kvalita, ukázalo sa, že pre spomenutý druh vysokých škôl a pre špecifické prvky prípravy učiteľov odborných predmetov bolo naozaj obmedzujúce. Pri dôslednom sledovaní týchto podmienok sa postupne rozšíril problém, že stredoškolskí učitelia odborných predmetov (absolventi technických, poľnohospodárskych, veterinárnych či podobne profesijne orientovaných vysokých škôl) nemohli nikde získať pedagogické vzdelanie a požadovanú plnú pedagogickú kvalifikáciu. Situáciu teda bolo naozaj potrebné akútne riešiť, aj keď sa jej dalo predísť.

Systematicky sa dalo tomuto problému vyhnúť už v čase, keď sa vytvorila nová, teraz platná sústava študijných odborov, ktorá jasne rozlíšila, že v skupine odborov učiteľstva sa diferencuje medzi učiteľstvom akademických predmetov a učiteľstvom profesijných predmetov. Táto diferencia sa vyjadrila nie z formálnych dôvodov, ale práve preto, že celková profilácia týchto dvoch učiteľských odborov je naozaj odlišná od základov a je spojená s odlišnou štruktúrou obsahu odborov ako takých, jeho predmetnou skladbou i požiadavkami na kvalifikačné zabezpečenie. Žiaľ, prax akreditácie týchto odborov sa otočila tým smerom, že bez ohľadu na to, o aký učiteľský odbor išlo, vždy sa vyžadoval jednotný a rovnako profilovaný tzv. učiteľský (pedagogický) základ, nezohľadňujúci profilové zameranie učiteľstva. Vysoké školy výsostne orientované na kvalifikovanie učiteľov odborných predmetov boli vtlačené do situácie a podmienok, ktoré platili v prípade vzdelávania učiteľov akademických predmetov. Tu sa stala prvá chyba. Neboli sily ani dostatočný tlak na to, aby sa etabloval špecifický profil učiteľstva profesijných predmetov ako taký a aby sa nastavili jemu zodpovedajúce kritériá na akreditáciu učiteľských programov súladné s týmto profilom, ktoré by aj zodpovedali možnostiam dotknutých vysokých škôl. V tomto prípade nesú vinu tí, ktorí všemožne presadzovali rovnaký spoločný základ pre všetky učiteľské odbory (to sú najmä skalopevní reprezentanti akejsi univerzálnej sily pedagogiky), čo sú dnes zrejme tými istými, ktorí chcú zlúčiť všetky učiteľské študijné odbory do jedného, aby dielo bolo naveky dokonané. Príslušné vysoké školy budú v takto nastavenom systéme natrvalo odstavené od toho, aby otvorili učiteľský študijný program v riadnom vysokoškolskom štúdiu, lebo by, popri inom, museli obsadzovať príliš zbytočné funkčné miesta vysokoškolských učiteľov v im príliš vzdialenom odbornom a vedeckom zameraní.

No a tak sa pristúpilo k jednoduchšiemu i radikálnejšiemu riešeniu. Zrušila sa doteraz platná vyhláška o doplňujúcom pedagogickom štúdiu, na ktorú sa viazal súčasný bezvýchodiskový stav dotknutých vysokých škôl pri jeho poskytovaní. Oblasť doplňujúceho pedagogického štúdia sa stala súčasťou zákona o pedagogických a odborných zamestnancoch a bola postavená na takých pravidlách, ktoré umožnia odstrániť problém, ktorý som opísal vyššie: 1. Zmäkčili sa najmä kritériá na udelenie spôsobilosti zabezpečovať tento typ poskytovania učiteľskej kvalifikácie. 2. O spôsobilosti vysokej školy na jeho poskytovanie rozhoduje „malá“ akreditačná rada (t. j. tá, ktorá udeľuje akreditácie pre programy kontinuálneho vzdelávania učiteľov, a nie akreditačná komisia pre vysokoškolské vzdelávacie programy) a garantovanie tohto štúdia je podmienené veľmi ohľaduplne – stačí človek z vonkajšieho prostredia s titulom PhD. a päťročnou pedagogickou praxou.

Pre vysoké školy, ktoré mali svoj jasne definovaný problém, sa situácia vyriešila elegantne a v prospech veci. No spolu s tým sa otvorila Pandorina skrinka, v ktorej sa zhromaždili neželané efekty parlamentom schválenej novely zákona. Elegantný návrh ušitý pre niektoré vysoké školy sa zrejme niekomu tak zapáčil, že zabudol rozlišovať medzi problémami v príprave učiteľov odborných (profesijných) predmetov a už celkom ustáleným modelom prípravy učiteľov iných (akademických, všeobecnovzdelávacích) predmetov. Novela zákona zovšeobecňuje konkrétne riešenie pre všetky vysoké školy podieľajúce sa na vzdelávaní akýchkoľvek učiteľov, takže pravidlá na získanie učiteľskej kvalifikácie platia aj pre tie vysoké školy a fakulty, ktoré učiteľské študijné programy považovali za jednu zo svojich profilových súčastí a so zreteľom na to budovali svoje pracoviská, kapacity, výskumné zameranie a podobne. Práve pre tieto pracoviská vlastne novelizácia pravidiel poskytovania doplňujúceho pedagogického štúdia lapidárne otvorila problém, že možnosť poskytovania učiteľskej kvalifikácie sa môže diať podľa veľmi diferencovaných požiadaviek: tých náročných (učiteľstvo ako riadny študijný program) a veľmi zmäkčených (pravidlá na doplňujúce pedagogické štúdium). Ak tie náročné budú pre niekoho takmer nesplniteľné (čo nebýva zriedkavé), bude s odhodlaním voliť druhú cestu. A na Slovensku naozaj nebude trvať dlho, aby takáto cesta úplne zovšeobecnela a stala sa pravidlom číslo jeden. Jej dôsledky nebudem opakovať, nimi sa tento text začína.

Čas na zmenu zmeny

Dobrá snaha vyriešiť parciálny problém učiteľského vzdelávania zase narazila na to, že sa nehľadali korene a súvislosti konkrétneho problému. Postup „hurá systémom“ zmenil základné pravidlá hry a začína rúcať stavbu od základov, napriek tomu, že komín na tejto stavbe vyzerá ako nový. Zdá sa, že pre slovenskú školskú legislatívu nie je systémovosť základným princípom. Na prvý pohľad malá úprava v poskytovaní doplňujúceho pedagogického štúdia môže zmeniť základné princípy, tradíciu i perspektívy učiteľského vzdelávania na Slovensku. Samozrejme a nepochybne, k horšiemu. Tento článok môže všetkým vysokým školám slúžiť ako návod na to, ako obísť všetky doterajšie kritériá pri získavaní spôsobilostí vzdelávať učiteľov, ako sa zbaviť bremena komplikovaného garantovania učiteľských študijných programov a ako urobiť učiteľské vzdelávanie v deficitnom kvalifikačnom režime. Návod nedávam preto, aby sa uskutočnil, ale preto, aby bolo jasné, že takýto zvrhlý program je uskutočniteľný a nová legislatíva mu dáva zelenú. Dôvodov na zmenu je celkom dosť, no a čas pomaly tlačí.

Prof. PhDr. Branislav PUPALA, CSc.
Ilustračné foto stock.xchng

Stanovisko sekcie regionálneho školstva k problematike doplňujúceho pedagogického štúdia

REAKCIA

Ak má sekcia regionálneho školstva zaujať stanovisko k problematike doplňujúceho pedagogického štúdia, ktoré zhodnotil v článku prof. Pupala ako nerovné podmienky na zabezpečenie získavania pedagogickej kvalifikácie prostredníctvom vysokých škôl, ktoré sa uskutočňujú na jednej strane prostredníctvom riadnych učiteľských študijných programov a na druhej strane cez poskytovanie doplňujúceho pedagogického štúdia po 1. novembri 2013 prostredníctvom novely zákona č. 317/2009 Z. z., musíme sa vrátiť o pár rokov späť.

Učiteľská kompetencia (pedagogická spôsobilosť) sa umožňovala absolventom vysokoškolského, ale aj stredoškolského nepedagogického vzdelávania prostredníctvom nižšej právnej normy (vyhlášky), len s tým rozdielom, že svojím rôznym rozsahom spôsobilosti zabezpečovala všeobecnú pedagogiku a didaktiku alebo aj všeobecnú psychológiu. Zároveň s poukázaním na skutočnosť, že vysoké školy nemali potrebu predkladať na schválenie procesný materiál (program) žiadnemu útvaru ministerstva alebo poradnému orgánu ministerstva a už tobôž nie útvaru nad úrovňou ministerstva, podľa ktorého prebiehal proces doplňujúceho pedagogického štúdia (ďalej „DPŠ“). Tento právny stav – vykonávať doplňujúce pedagogické štúdium vysokými školami – bol upravený aj v zákone o vysokých školách.

Od 1. novembra 2009 nadobudol účinnosť zákon č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý v ustanovení § 8 ods. 2 upravil podmienky vzdelávania na doplnenie kvalifikačného predpokladu v oblasti pedagogickej spôsobilosti (DPŠ) pedagogických zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním vysokým školám v rozsahu najmenej 200 vyučovacích hodín prostredníctvom vyhlášky MŠ SR č. 581/2007 Z. z. o doplňujúcom pedagogickom štúdiu. Predmetná vyhláška v ustanovení § 5 vymedzovala vysokým školám možnosť organizovať DPŠ len k tým študijným odborom, ktoré mala vysoká škola akreditované v prvom stupni alebo v druhom stupni vysokoškolského štúdia. Aj napriek tomu, že zákonom a vyhláškou boli jasne vymedzené podmienky organizovať DPŠ len k tým študijným odborom, ktoré mala vysoká škola akreditované, vyskytli sa prípady (nie málo), keď vysoká škola poskytla DPŠ aj k takým študijným odborom, ktoré nemala akreditované. Utrpel tým proces a pedagogický zamestnanec.

Dňa 1. januára 2012 nadobudol účinnosť zákon č. 390/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Na základe podnetu vysokých škôl učiteľského zamerania sa v ňom v ustanovení § 8 ods. 2 písm. a) upravili podmienky vzdelávania na doplnenie kvalifikačného predpokladu v oblasti pedagogickej spôsobilosti (DPŠ) pedagogických zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním vysokým školám v rozsahu najmenej 200 vyučovacích hodín prostredníctvom vyhlášky MŠ SR č. 581/2007 Z. z. za predpokladu, že príslušná vysoká škola nepedagogického zamerania má akreditované študijné programy v prvom stupni alebo v druhom stupni vysokoškolského štúdia v skupine študijných odborov výchova a vzdelávanie (učiteľstvo). Sekcia regionálneho školstva v nadväznosti na spoločné ustanovenie § 60 ods. 2 (povinnosť doplnenia DPŠ) a prechodné ustanovenie § 61 ods. 3 (povinnosť doplnenia DPŠ do 31. 12. 2013) predpokladala, že vysoké školy nepedagogického zamerania v dostatočnom množstve pokryjú požiadavku vysokých škôl s akreditovanými študijnými programami učiteľstva. To sa však nestalo, pretože ani tie vysoké školy nepedagogického zamerania, ktoré mali akreditované študijné odbory v skupine študijných programov učiteľstva, nepožiadali akreditačnú komisiu o predĺženie akreditácie alebo novú akreditáciu, a situácia sa stala vážnou. V stredných odborných školách, ale aj v školách a školských zariadeniach, v ktorých pôsobia pedagogickí zamestnanci s ukončeným vysokoškolským vzdelaním nepedagogického zamerania, ktorým právny predpis (vyhláška) umožňuje doplniť si kvalifikačný predpoklad vzdelaním v oblasti pedagogickej spôsobilosti, si nemali kde splniť zákonnú povinnosť, absolvovať DPŠ.

Z uvedeného dôvodu sa u pána ministra uskutočnilo stretnutie zástupcov vysokých škôl (pedagogického a nepedagogického zamerania), zástupcov odbornej verejnosti a regionálneho školstva a hľadalo sa riešenie, ako tento stav zmeniť. Výsledkom mnohých kompromisov je schválený zákon č. 312/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Ustanovenie § 8b upravuje podmienky, za akých si absolvent študijného programu druhého stupňa v neučiteľských študijných odboroch, absolvent študijného programu prvého stupňa v neučiteľských študijných odboroch a študent neučiteľských študijných programov súbežne so štúdiom študijného programu doplní pedagogickú spôsobilosť na výkon pedagogickej činnosti učiteľa, majstra odbornej výchovy, vychovávateľa a pedagogického asistenta. Zároveň ustanovenie upravuje rozsah, obsah a ukončovanie doplňujúceho pedagogického štúdia prostredníctvom akreditovaného programu na doplnenie pedagogickej spôsobilosti, ktoré sa nevzťahuje na vysoké školy pedagogického zamerania.

Sekcia regionálneho školstva z pohľadu hľadania riešení vníma zákon č. 312/2013 Z. z. pozitívne vo:

- vytvorení rámca na naplnenie spoločného ustanovenia § 60 ods. 2 v tom, aby si pedagogický zamestnanec mal kde naplniť povinnosť začať vzdelávanie na získanie pedagogickej spôsobilosti najneskôr do dvoch rokov od vzniku prvého pracovného pomeru v príslušnom druhu a type školy alebo školského zariadenia a do štyroch rokov toto vzdelávanie ukončiť,
- vytvorení reálneho rámca na naplnenie prechodného ustanovenia § 61 ods. 3 v tom, aby pedagogický zamestnanec, ktorý si nesplnil vzdelanie na doplnenie kvalifikačného predpokladu v oblasti pedagogickej spôsobilosti podľa predpisov platných do 1. novembra 2009, si ho doplnil do 31. decembra 2013,
- vytvorení legislatívneho rámca na prehľadný systém akreditácie programu na doplnenie pedagogickej spôsobilosti vysokej školy nepedagogického zamerania, ktorá bude spĺňať podmienky akreditácie,
- vytvorení legislatívnych podmienok na obsah DPŠ, ktorým je najmenej 80 % pedagogicko-psychologického a sociálnovedného základu študijného odboru učiteľstva, a v potrebe absolvovať minimálne 40 vyučovacích hodín pedagogickej praxe pod vedením pedagogického zamestnanca cvičnej školy,
- vymedzení legislatívneho rámca na ukončovanie DPŠ v závislosti od kategórie a podkategórie pedagogického zamestnanca,
- vymedzení podmienok akreditácie programov DPŠ, ktorá sa bude uskutočňovať v súlade so zákonom č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok),
- vymedzení odborného garanta programu DPŠ, ktorým môže byť len vysokoškolský učiteľ s vysokoškolským vzdelaním tretieho stupňa v pedagogike alebo v teórii vyučovania odborných predmetov s minimálne piatimi rokmi pedagogickej praxe na vysokej škole.

Mgr. Zdenko KRAJČÍR,
generálny riaditeľ sekcie regionálneho školstva MŠVVaŠ SR
Ilustračné foto stock.xchng

Pár postrehov o švajčiarskom školstve a jeho učiteľoch

ODBORNOSŤ A KOMPETENCIE

Švajčiarsko je čarovná krajina. Mnohí ju poznáme z rozprávania, iní z návštev či kontaktov s kolegami z učiteľskej sféry. Priama demokracia, ktorá sa tu v rozšírenej miere uplatňuje, takmer všade prináša zaujímavé spoločenské výsledky a dobrý a usporiadaný život i spravodlivosť. Človek si musí povedať, že v takejto krajine musia mať aj dobré školstvo a najmä dobrých učiteľov.

Začiatky dnešného vzdelávania učiteľov v tejto krajine siahajú až do 19. storočia, keď na tzv. Helvétskej republike a jej vzdelávacom systéme zanechala stopy Veľká francúzska revolúcia. Už vtedy sa formoval systém vzdelávania učiteľov, ktorý s malými obmenami pretrval dodnes. Školský systém sa v podstate menil najmä v segmente obsahu vzdelávania, ktorý sa aktualizoval podľa aktuálneho vedeckého a spoločenského vývoja sveta a Európy.

Švajčiarsko sa skladá z 23 kantónov, ktoré rozhodujú v rámci svojich kompetencií o vlastnej vzdelávacej politike a, samozrejme, aj o vzdelávaní učiteľov. Preto sa možno v krajine v závislosti od kantónu, v ktorom sa nachádzate, stretnúť s odchýlkami v usporiadaní školstva i vo vzdelávaní učiteľov.

V minulosti boli učitelia predškolských zariadení a I. stupňa základných škôl pripravovaní formou seminárov v špeciálnych školiacich centrách, ktoré boli súčasťou vybraných stredných škôl. Budúci učitelia tu získavali tak všeobecné vzdelanie, ako aj vzdelanie zamerané na pedagogickú činnosť a taktiež praktické zručnosti. Učitelia druhého stupňa základných škôl a stredných škôl získavali svoje vzdelanie väčšinou na univerzitách.

Roku 1995 sa uskutočnila celoštátna konferencia kantonálnych ministrov školstva, kde sa prijala reforma, ktorá si dala za cieľ harmonizovať vzdelávanie učiteľov v celej krajine. Prvoradými sa stali dva kroky. Prvý – väčšia profesionalizácia učiteľov – sa mal dosiahnuť tak, že všetci budúci učitelia vrátane učiteľov predškolských zariadení a učiteľov prvého stupňa by sa mali na výkon svojho povolania pripravovať na terciárnom stupni vzdelávania, predovšetkým na vysokých školách, univerzitách, umeleckých konzervatóriách alebo v špeciálnych školských zariadeniach. Druhým dôležitým krokom na naplnenie cieľa reformy bolo zavedenie uznávania učiteľských diplomov zo zariadení, ktoré splnili kritériá požadované spoločnou konferenciou ministrov školstva jednotlivých kantónov.

Kto môže byť učiteľom?

Princíp, že kto sa chce stať učiteľom, musí absolvovať tretí stupeň vzdelávania, platí vo Švajčiarsku od roku 2005. Vznikli tiež ústavy na ďalšie vzdelávanie učiteľov, ktoré môžu vzdelávať pedagógov v niektorých špecifických predmetoch, ktoré nie sú bežné na väčšine základných škôl. Tie patria tiež k inštitúciám poskytujúcim terciárne vzdelávanie.

O skúškach a ďalších otázkach štúdia rozhodujú naďalej kantóny. Vyštudovaním učiteľstva získavajú absolventi v danom kantóne licenciu, ktorá ich oprávňuje stať sa učiteľom v štátnej škole kdekoľvek vo Švajčiarsku. Učitelia stredných škôl sa pripravujú na univerzitách. V niektorých kantónoch zabezpečujú didaktické vzdelávanie a pedagogickú prax inštitúcie, ktoré nepatria priamo pod univerzity. Na univerzite sa učiteľ vzdeláva iba z odbornej stránky.

Ak sa chce stať záujemca učiteľom na základnej škole, musí mať ukončenú základnú školu a úspešne zložiť skúšku do „seminára“. Ak sa chce stať učiteľom na strednej škole, potrebuje na štúdium na univerzite dosiahnuť maturitnú skúšku zo strednej školy podobnej nášmu gymnáziu. Výučbový program budúcich učiteľov zahŕňa:

- základný program spoločný pre všetkých učiteľov všetkých stupňov,
- špeciálne kurzy pre učiteľov druhého stupňa a stredných škôl,
- didaktické kurzy,
- pedagogickú prax v školách.

Štúdium trvá 3 až 6 rokov, podľa typu školy, kde chcete v budúcnosti učiť. Štúdium učiteľov stredných škôl by malo trvať 5 rokov.

Kombinácie

Študovať možno kombináciu predmetov. Na výber majú záujemcovia nemčinu, angličtinu, francúzštinu, dejepis, gréčtinu, latinčinu, ruštinu, hudbu, biológiu, chémiu, matematiku, zemepis, aplikovanú matematiku, fyziku, ekonómiu a právo, v niektorých kantónoch sa dá študovať aj hebrejčina, dejiny umenia, muzikológia, poisťovníctvo, telesná kultúra a šport, ale aj kreslenie a maľba. V iných kantónoch je na výber napríklad aj archeológia a teológia, ale nemožno si ich zvoliť ako hlavné predmety. Povolené kombinácie predmetov závisia od študijných programov, ktoré určujú jednotlivé univerzity.

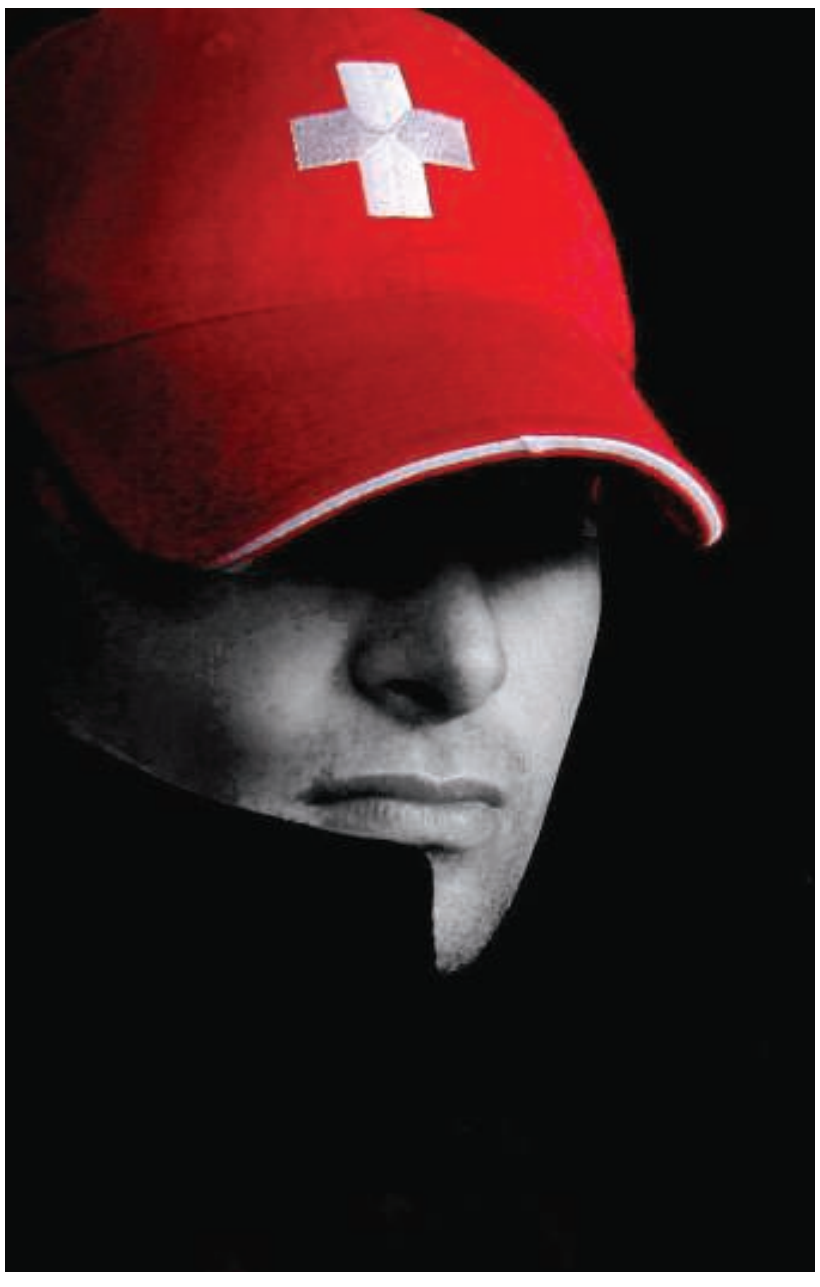

Ako sa zamestnať?

Ak sa chcete vo Švajčiarsku zamestnať ako učiteľ, musí vás prijať komunálna školská komisia. Tá vyberá z ponúk záujemcov na základe mnohých kritérií (napríklad osobnosť uchádzača, jeho aprobácia a celý rad ďalších vecí). Je zaujímavé, že samotní riaditelia škôl nemajú žiadne formálne právomoci zamestnať alebo prijať učiteľa.

O prepustení učiteľa zo školských služieb rozhoduje opäť komunálna školská komisia na základe platných noriem vytvorených ministerstvom školstva kantónu. K prepusteniu učiteľa dochádza v prípadoch, keď učiteľ poruší disciplinárny poriadok alebo administratívne nariadenie, alebo podáva neuspokojivý výkon. Dôvodom na prepustenie nie je napríklad zničenie majetku školy alebo prejavený nezáujem o prácu. Automatickým dôvodom na prepustenie nemusí byť dokonca ani udelenie verejnej pokuty učiteľovi či vynesenie rozsudku voči nemu.

Komunálna školská komisia rozhoduje nielen o prijatí a prepustení učiteľa, ale aj o predĺžení zmluvy s učiteľom v prípade, že mu má dovtedajšia zmluva vypršať.

Švajčiari nerobia žiadne centrálne štatistiky o učiteľoch, ktorí opúšťajú svoju profesiu a pracujú v iných odvetviach. V niektorých kantónoch majú štatistiky o tom, koľko čerstvo vyštudovaných učiteľov hľadá zamestnanie mimo školského sektora. Napríklad v bernskom kantóne sa počet študentov, ktorí vyštudovali učiteľský odbor a hľadajú si prácu v inom odbore, pohybuje na úrovni 20 % absolventov (na Slovensku ide do školstva iba jeden až dvaja z desiatich absolventov učiteľského štúdia).

Nový učiteľ je zvyčajne zamestnaný najprv na skúšobné obdobie, čo je väčšinou päť rokov. Iba po uplynutí skúšobného obdobia môže získať trvalé miesto na neurčitý čas, poprípade na určitý čas, obvykle na 4 až 6 rokov.

Učitelia môžu, pokiaľ chcú, ďalej študovať, aby si zvýšili svoju aprobáciu, a získať kvalifikáciu na vyučovanie ďalších predmetov. Takisto má každý učiteľ priestor na to, aby sa uchádzal o miesto vedúceho oddelenia alebo riaditeľa školy. Súťaž je vo Švajčiarsku absolútne prirodzenou vecou a nevníma sa ako niečo neobvyklé.

Pracovný čas učiteľa

V pracovnom čase učiteľa je zahrnuté vlastné vyučovanie, ale aj príprava učiteľa na hodinu a hodnotenie vyučovacej hodiny, plánovanie vyučovania a hodnotenie výučby, administratívne práce, spolupráca s rodičmi a so školskými úradmi a ďalšie vzdelávanie a iné povinnosti.

Pri plnom úväzku musí učiteľ strednej školy odučiť od 22 do 27 vyučovacích hodín. Jedna vyučovacia hodina trvá 40 až 50 minút, v závislosti od kantónu. Pracovné vyťaženie učiteľa môže byť znížené, podobne ako u nás, ak učiteľ zastáva ďalšiu pracovnú pozíciu (napríklad správca počítačových sietí či triedny učiteľ) alebo ak sa ďalej vzdeláva.

Stredoškolský učiteľ vo Švajčiarsku odučí ročne cca 1 860 hodín. Medzi jednotlivými typmi stredných škôl jestvujú menšie rozdiely, napríklad učiteľ gymnázia pracuje ročne okolo 1 820 hodín a učiteľ strednej odbornej školy približne 1 900 hodín ročne. Polovicu tohto času strávia učitelia priamym vyučovaním, štvrtinu prípravou na vyučovanie a hodnotením predchádzajúcich hodín a zostávajúcu štvrtinu plánovaním výučby a jej hodnotením, administratívnymi prácami.

Vo Švajčiarku trvajú prázdniny 12 až 14 týždňov. Dovolenka učiteľov však trvá len tri týždne. Zvyšný čas počas prázdnin sa učiteľ venuje ďalšiemu vzdelávaniu a dlhodobej príprave stratégie vyučovania.

Mzda učiteľa

Švajčiarski učitelia sú v porovnaní s učiteľmi v iných krajinách platení veľmi dobre. Odráža to dôležitosť významu ich práce pre rozvoj spoločnosti.

Učitelia sú rozdelení do platových tried podľa ich aprobácie a školského stupňa. Každý kantón si určuje vlastný systém kategórií. Mzdový postup sa zvyčajne odvíja od skúseností učiteľa, teda jeho praxe. Plat rastie automaticky v závislosti od počtu odučených rokov.

Celkový hrubý príjem môže okrem základného platu zahŕňať aj iné položky, ako je príspevok na bývanie, lokálne bonusy, bonusy za lojalitu, prémie na konci roka a podobne.

Zo strany štátu jestvuje snaha zefektívniť platový poriadok. Snahou je zakomponovať do hodnotenia organizáciu a priebeh výučby, interakciu so žiakmi, s učiteľmi a rodičmi, účasť na mimoškolských aktivitách a podobne.

Duálny a efektívny systém prípravy pracovnej sily

Nikto by nemal zostať bez práce a na krku spoločnosti. Je to finančne príliš náročné a demotivujúce. Rozkladá to spoločnosť a ľudí pripravuje o sebavedomie a šťastný a zmysluplný život. Švajčiari veľmi úspešne uplatňujú duálny model prípravy na povolanie. Až okolo 80 % žiakov prechádza cez sieť odborného vzdelávania. Snahou je dať každému absolventovi do rúk prácu. Švajčiarsko má najnižšiu mieru nezamestnaných absolventov. Absolventi základných škôl sa cieľavedome chystajú na to, že sa budú pripravovať na konkrétne povolanie v konkrétnom podniku alebo u konkrétneho živnostníka. Keď sa po základnej škole rozhodujú, kam pôjdu ďalej, vyberajú si najskôr budúceho zamestnávateľa a profesiu, na ktorú sa viaže konkrétne vzdelávanie v konkrétnej škole.

Učitelia, majstri odbornej výchovy a všetci, čo so žiakom pracujú, majú na zreteli najdôležitejšiu vec – dať žiakovi dokonalú prípravu na povolanie. Ako hovorí Bruno Lang z Federálneho univerzitného inštitútu pre odborné vzdelávanie: „Učitelia v odborných školách si musia byť vedomí svojej úlohy a významu svojej práce pri formovaní mladých ľudí na život v našej spoločnosti. Žiaci sa musia vedieť spoľahnúť na svojich učiteľov, že od nich dostanú solídny základ vzdelania, čo posilní ich sebavedomie na celé roky. Okrem toho dobré odborné vzdelanie im garantuje, že môžu zažiť profesionálny úspech a vykonávať svoju prácu s radosťou.“ A dodáva: „Učitelia odborných škôl sú si vedomí, že cez ich ruky prechádzajú tri štvrtiny mladých v krajine, a teda vedia o význame a dôležitosti svojej práce pre spoločnosť.“

Od švajčiarskych učiteľov, najmä v odbornom školstve, sa vyžaduje okrem odborných vedomostí a zručností vysoká úroveň osobných a sociálnych kompetencií. Každý, kto začína učiť v odborných školách, si musí uvedomiť, že bude pracovať so žiakmi, s ktorými sa počas vyučovania ocitne v rôznych situáciách, a že s každým z nich bude musieť zaobchádzať s veľkým rešpektom. Musí byť schopný nájsť spravodlivé riešenie v každej krízovej situácii, ku ktorým pri práci so žiakmi zákonite prichádza. Musí byť schopný riešiť konflikty a ťažkosti, ktoré sa v práci so žiakmi vyskytnú, na profesionálnej úrovni. Súčasne nemôže zabudnúť, že je súčasťou tímu a jeho práca je tímová. Podstatnou charakteristikou je otvorenosť, schopnosť neustále sa učiť, prijímať nové informácie a to isté učiť svojich žiakov.

Vo Švajčiarsku nejestvujú nezamestnaní

Pred krátkym časom sa zo Švajčiarska vrátila Mgr. Katarína Zochová, ktorá pracovala v tejto krajine štyri roky v našich diplomatických službách. Jednou z najzaujímavejších informácií, ktorú mi povedala, bolo, že vo Švajčiarsku vlastne nejestvuje inštitút nezamestnaného občana. Ak niekto príde o prácu a nahlási sa na úrad práce, stáva sa jeho zamestnancom. Dostáva svojho tútora, ktorý s ním rozoberie, v akom stave je jeho odborný profil, aké má zručnosti, kde by sa mohol uchádzať o zamestnanie, poprípade kde by bolo treba, prostredníctvom kurzu či iných vzdelávacích aktivít, vylepšiť jeho pracovný profil, aby sa zvýšila jeho šanca na získanie zamestnania. Vzdelávacie aktivity a kurzy musí potom uchádzač o nové zamestnanie absolvovať, inak stráca nárok na finančnú podporu. So svojím tútorom permanentne aktívne komunikuje, až kým nezíska nové zamestnanie. Filozofia krajiny v tejto oblasti je postavená na tom, že nie je správne pripustiť, aby bol občan vyradený z trhu práce, aby sa dostal do pasívnej pozície.

Mgr. Zochová spomenula ešte jeden – možno drobný, ale mimoriadne významný – prvok: raz do roka berú švajčiarski rodičia do svojej práce svoje deti, aby im ukázali, ako a s čím pracujú. Deti tak získavajú zaujímavý prehľad o tom, kde ich rodičia pracujú, a môžu sa poprípade aj zamyslieť, či by chceli ísť v ich šľapajach. Takouto cestou získavajú najmä podstatnú informáciu o tom, ako ich rodičia zarábajú peniaze, z ktorých žije ich rodina. Stálo by za úvahu zaviesť tento moment aj do nášho života. Netreba naň dokonca žiaden súhlas ministerstva ani nikoho iného, iba zamestnávateľov rodičov. Aj pre nich to však môže byť len pozitívna reklama. No a treba dobrú vôľu školy na zorganizovanie takejto aktivity.

Politika zamestnanosti vo Švajčiarsku, od prípravy v školskom systéme až po aktivity pri zmene zamestnania alebo dovzdelávaní, či preškoľovaní, je postavená tak, aby bol človek neustále súčasťou úspechu svojej krajiny. A o tom je zrejme aj úspech celého Švajčiarska a jeho obyvateľov. V tom je možno rozdiel medzi Slovenskom a touto alpskou krajinou.

Ľubomír PODLUŽIANSKY a (int)
Ilustračné foto stock.xchng

Skutočným učiteľom sa človek stáva najmä praxou a ďalším vzdelávaním

Rozhovor s osobnosťou

HENRIETA CRKOŇOVÁ

Kľúčovou inštitúciou na ďalšie vzdelávanie učiteľov je Metodicko-pedagogické centrum (ďalej „MPC“) so sieťou svojich pracovísk v jednotlivých krajoch Slovenska. MPC sa zrodilo na základni, ktorú v minulosti budovali také inštitúcie, ako Ústredný ústav vzdelávania učiteľov, krajské pedagogické ústavy a okresné pedagogické strediská. Po roku 1989 sa tieto inštitúcie zrušili s tým, že učitelia by sa mali starať o svoje vzdelávanie najmä sami, bez „dirigizmu“. Ukazuje sa, že to nebolo celkom šťastné riešenie. Zrušenie centier vzdelávania, ktoré boli bližšie k učiteľom, prinieslo najmä v prípade materských a základných škôl zníženie úrovne a odborného rastu a systematickej starostlivosti o vzdelávanie učiteľov u nás. Prepad sa prejavil dosť výrazne a potvrdili ho najmä medzinárodné merania PISA, ktoré preukázali, že naše školstvo sa svojou kvalitou dostalo najskôr na hranicu priemeru meraných krajín a neskôr dokonca do podpriemeru. Hlavným dôvodom je bezpochyby kvalita práce pedagogických zamestnancov u nás. O tom, ako pracuje MPC dnes, aké sú jeho aktuálne i perspektívne ciele a úlohy, sme sa pozhovárali s jeho generálnou riaditeľkou Ing. Henrietou Crkoňovou.

Pani generálna riaditeľka, ako vnímate súčasnú úlohu a poslanie MPC? Ako by sa dali definovať jeho kľúčové úlohy?

Súčasnú úlohu a poslanie MPC vnímam v celej zložitosti, významovosti a kontexte premien času. Je to nenahraditeľná rezortná inštitúcia a ako priamo riadená organizácia ministerstva je zárukou, že legislatívne záväzky ministerstva v oblasti kontinuálneho vzdelávania, atestácií, ale aj v implementácii národných projektov sú a budú plnené. MPC sa výrazným spôsobom podieľa na rozvoji profesijných kompetencií pedagogických, odborných a nepedagogických zamestnancov škôl a školských zariadení vo vzťahu k ich potrebám a v súlade s najnovšími vedeckými poznatkami a požiadavkami spoločnosti. Je metodickým orgánom, ktorý výrazne ovplyvňuje kvalitu vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov svojím poslaním, ale aj úlohami, ktoré bezprostredne zasahujú do pracovnej činnosti pedagogických a odborných zamestnancov škôl. Činnosti MPC sú zamerané na zvyšovanie úrovne vzdelávania predovšetkým učiteľov a vedúcich zamestnancov škôl a školských zariadení. Ak nositeľmi zmien v spoločnosti majú byť pedagogickí a odborní zamestnanci škôl a školských zariadení, mali by byť vzdelávaní medzi prvými.

Kvalita ich ďalšieho vzdelávania sa v podstatnej miere odvíja od kvalitného výkonu MPC, ktoré svojou metodicko-pedagogickou činnosťou zvyšuje ich profesijný rozvoj. Fakty hovoria za všetko. Hlavnými používateľmi služieb MPC sú pedagogickí zamestnanci materských škôl, základných škôl, gymnázií, stredných odborných škôl, špeciálnych škôl, základných umeleckých škôl, školských zariadení, ale aj nepedagogickí zamestnanci rezortu školstva. Podľa štatistiky bolo v školskom roku 2012/2013 v regionálnom školstve spolu 86 433 učiteľov. Ak k tomu prirátame ďalších pedagogických a odborných zamestnancov, cieľovou skupinou služieb MPC je takmer 100 000 osôb. So spomínanými číslami súvisí množstvo krátkodobých aj dlhodobých riadiacich procesov, ako aj každodenná práca našich metodikov, odborných zamestnancov a lektorov. Kľúčové úlohy sú dané zriaďovateľskou listinou, štatútom a organizačným poriadkom.

Ste spokojná s tým, v akom stave ste našli MPC, jeho štruktúru, personálne obsadenie, nastavenie na vzdelávacie aktivity?

Vstúpila som do rozbehnutého vlaku. Súčasná podoba MPC vznikla k 1. 1. 2008 zlúčením dovtedajších piatich priamo riadených MPC a po predchádzajúcom znižovaní stavov zamestnancov o 25 %. Máme tak jednu centralizovanú priamo riadenú celoslovenskú organizáciu ministerstva určenú na ďalšie kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov škôl a školských zariadení.

Vzhľadom na kladené úlohy je stav zamestnancov MPC poddimenzovaný. Kmeňovými zamestnancami MPC sú predovšetkým pedagogickí zamestnanci – učitelia kontinuálneho vzdelávania, teda nie úradníci. Potrebujú mať nové poznatky z oblasti profesijného rozvoja, regionálneho školstva, pedagogiky a odborné poznatky z odborovej didaktiky, čo si vyžaduje aj zvýšené nároky na štúdium materiálov, výskumov a analýz, najmä zo zahraničných zdrojov, a taktiež participáciu na odborných konferenciách, seminároch a workshopoch. Učitelia kontinuálneho vzdelávania sú zároveň poradcami, ale aj autormi publikácií a metodických a didaktických materiálov. V tomto kontexte treba poukázať aj na nevyhnutnosť vytvoriť priestor nielen na interné vzdelávanie zamestnancov MPC, ale aj na ich komplexný profesijný rast.

„Ak nositeľmi zmien v spoločnosti majú byť pedagogickí a odborní zamestnanci škôl a školských zariadení, mali by byť vzdelávaní medzi prvými. Kvalita ich ďalšieho vzdelávania sa v podstatnej miere odvíja od kvalitného výkonu MPC, ktoré svojou metodicko-pedagogickou činnosťou zvyšuje ich profesijný rozvoj.“

V žiadnom prípade sa nedá hovoriť o spokojnosti. Nakoniec, potvrdila to aj Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (ďalej „OECD“) vo svojej správe hodnotiacej aktuálny stav ekonomiky Slovenska roku 2012. Osobitnú pozornosť venovala oblasti školstva a ponúka aj viaceré odporúčania. Tie by mali prispieť k zlepšeniu výsledkov v školstve nákladovo efektívnym spôsobom.

OECD odporúča zvýšiť mzdové ohodnotenie učiteľov súčasne so zavedením štrukturálnych opatrení, ktoré zefektívnia systém, ako je optimalizácia siete škôl, zvyšovanie kapacity tried či zavedenie výkonnostnej zložky platu učiteľov. Rezervy správa vidí vo využívaní dostupných hodnotení pri identifikácii nefunkčných škôl a, naopak, škôl, ktoré by mohli slúžiť ako príklady dobrej praxe. Financovanie škôl by sa malo prispôsobiť miestnym potrebám s poskytnutím väčšej miery autonómie. Správa taktiež odporúča odstrániť výhody pre osemročné gymnáziá a posilňovať proces integrácie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do štandardného systému. Slovensko by malo podľa OECD zvýšiť podporu znevýhodnených žiakov zo sociálne slabšieho prostredia vrátane rómskych žiakov a povzbudzovať ich zapájanie do systému predškolskej výchovy. Správa takisto odporúča zamerať sa na otázku získania odbornej praxe počas štúdia a odborného vzdelávania prostredníctvom vytvorenia právneho rámca pre duálny systém učňovského vzdelávania.

Ktorý zahraničný model vzdelávania učiteľov sa javí ako najefektívnejší a najbližší našim tradíciám?

V MPC sa zaujímame aj o to, akým spôsobom sa venujú učiteľom v iných štátoch. Vnímame pozitívne aj negatívne stránky rôznych systémov. Žiadny model sa nedá len tak mechanicky prebrať. Domnievam sa však, že najprijateľnejší by bol pre nás fínsky model kombinovaný s austrálskym.

V nedávno zverejnenej *Správe o stave školstva na Slovensku* sú číselné údaje o vzdelávaní pedagogických zamestnancov. Sledujete nejakým spôsobom aj úroveň, kvalitu poskytovaného vzdelávania?

Vzdelávanie v súčasnosti už nie je lineárne a jednotlivci využívajú v priebehu života zmiešané spôsoby vzdelávania a gramotností podporené bohatou škálou príležitostí a zdrojov v oblasti formálneho a neformálneho vzdelávania dostupných na internete. Takéto nové spôsoby vzdelávania predstavujú v tradičných vzdelávacích sektoroch a informálnych vzdelávacích podmienkach značnú výzvu pre tradičné učebné plány, hodnotenie, výstupy vzdelávania a mechanizmy uznávania.

Spätnej väzbe nášho vzdelávania venujeme mimoriadnu pozornosť. Účastníci vzdelávania majú možnosť kriticky hodnotiť vzdelávanie v priebehu aj po skončení podujatia. Evaluácia je dôležitou súčasťou procesu vzdelávania MPC. Skúsenosti ukazujú, že spôsob, akým je vzdelávanie posudzované a hodnotené, má výrazný vplyv na kvalitu výsledkov vzdelávania. V súčasnosti sa detailnejšie zaoberáme metódami evaluácie, a to nielen s dôrazom na odbornosť učiteľa, ale aj na jeho osobnosť. V blízkom čase pripravujeme nové evaluačné dotazníky.

Iným problémom je európsky štandard hodnotenia vybraných gramotností, konkrétne podpora a zvyšovanie kompetencií detí, žiakov a študentov s väzbou na vytváranie konkurencieschopnosti európskeho štandardu hodnotení, napr. PISA. Vyžaduje si to aj podporu rozvoja kompetencií učiteľov testovať žiakov, vytvárať testovacie úlohy a riešiť testy a tipy úloh, ktoré sú nevyhnutné na úspešné riešenie medzinárodných testov. Do úvahy treba brať aj kontroverznú a negatívnu stránku medzinárodných testovaní PISA.

V minulosti malo toto pracovisko viacero analýz o vzdelanostnom statuse učiteľov v školách, vekovú skladbu, predmetovú skladbu, počty učiteľov, ktorí vyučovali jednotlivé predmety. Organizovalo porady s dekanmi fakúlt pripravujúcich učiteľov pri tvorbe plánu nových otváraných odborov štúdia pre ďalší školský rok v súlade s aktuálnymi a súčasne perspektív-

(pokračovanie rozhovoru na strane 10)

Skutočným učiteľom sa človek stáva najmä...

(pokračovanie rozhovoru zo strany 9)

nymi potrebami škôl tak, aby sa udržiavala čo najvyššia kvalifikovanosť vyučovania. Robili sa pred vaším príchodom na toto pracovisko podobné aktivity?

V súčasnosti robí rôzne analýzy, štatistiky, prognózy Ústav informácií a prognóz školstva. MPC už pred mojím príchodom bolo zmenené zákonom č. 317/2009 Z. z. na organizáciu, ktorá realizuje kontinuálne vzdelávanie, a preto sa aj z metodikov stali učitelia kontinuálneho vzdelávania, ktorí sú zaradení do kategórie učiteľ a majú vyučovaciu povinnosť. Ak by sme to chceli vysvetliť úplne, znamená to, že každý učiteľ kontinuálneho vzdelávania vedie svoju skupinu pedagogických alebo odborných zamestnancov, má svoju agendu vedúceho skupiny, má triednu knihu svojej skupiny, do ktorej zapisuje aj priebeh vzdelávania. A takýchto skupín vedie paralelne niekoľko. Okrem toho lektoruje vo svojej skupine, prípadne aj v iných skupinách, je členom skúšobných komisií. Tým chcem povedať, že činnosť zamestnancov MPC sa radikálne zmenila. Samozrejme, robíme aj semináre pre učiteľov k novým aktuálnym témam, či už v pedagogike, alebo v odborných oblastiach, diskusie s autormi učebníc alebo inými odborníkmi. Možno názov MPC nevystihuje, že naši zamestnanci nie sú už len poradcami, ale sú výkonnými učiteľmi, ktorí majú ťažisko práce v postgraduálnej príprave učiteľov. Práca učiteľov kontinuálneho vzdelávania je činnosť podobná práci na vysokej škole.

Myslíte si, že by sa niektoré z týchto aktivít mali oživiť v záujme lepšej kvality práce celého systému?

Stále je čo zdokonaľovať, ale vždy v spolupráci so špecializovanými pracoviskami. Našou snahou nie je konzervovať minulý stav, ale formovať flexibilných a autonómnych pedagógov, ktorí vedia tvorivo vnášať nové trendy do vyučovania, dokážu si pripraviť vyučovanie tak, aby u žiakov rozvíjali všetky potrebné kompetencie. Nevyhýbame sa spolupráci s pedagogickými fakultami alebo inými inštitúciami. Tento rok plánujeme uzavrieť zmluvy o spolupráci s Centrom ďalšieho vzdelávania UK v Bratislave a s Ústavom pamäti národa. V minulom roku sme podpísali zmluvu o spolupráci s Centrom mediálnej gramotnosti UCM v Trnave.

V akom stave je podľa vás slovenské učiteľstvo? Môže byť verejnosť spokojná s tým, kto a ako pripravuje ich deti?

Zlepšenie postavenia učiteľov v spoločnosti je jednou z dôležitých úloh, rozhodujúca je politická, odborná a laická podpora učiteľskej profesie. Poznatky z výskumov poukazujú na zistenia, že najkvalitnejšie vzdelávacie systémy prijímajú do učiteľskej profesie najlepších absolventov vysokých škôl, vyznačujú sa striktným výberovým procesom a ponúkajú atraktívne pracovné podmienky. Kľúčovou úlohou Európskej únie v nasledujúcich rokoch nie je len nábor do učiteľských pozícií, ale aj nájsť na ne čo najlepších kandidátov. Výskum poukazuje na to, že kvalitný učiteľ, nemyslí sa tým priemerný, dokáže naozaj pozitívne ovplyvniť vzdelávacie výsledky žiakov. Preto je nevyhnutné, aby sa hlásili a prijímali na pregraduálnu prípravu učiteľov najlepší študenti, čo by konzekventne zvýšilo sociálny status učiteľskej profesie.

V krajinách vyznačujúcich sa kvalitným vzdelávacím systémom (napr. vo Fínsku, v Austrálii) má učiteľ vysoký spoločenský status a k tomu aj primerané finančné ohodnotenie. Na pedagogické fakulty sú v nich prijímaní najlepší absolventi škôl. Na zatraktívnenie učiteľskej profesie by sa mali stanoviť jasnejšie kritériá postupných kariérových krokov. Podľa niektorých štúdií realizovaných na túto tému mnoho učiteľov sa nemôže dostaviť na vzdelávanie pre rozpor s pracovným harmonogramom, na druhej strane mnohí majú pocit, že potrebujú väčšie množstvo profesijného rozvoja, ako v súčasnosti dostávajú. Považujeme za potrebné hlbšie zanalyzovať vzdelávacie potreby učiteľov, zhodnotiť kvalitu ponúkaných vzdelávacích programov a na základe získaných údajov skvalitniť ponuku. Ponuka vzdelávania by mala byť v súlade s reálnymi potrebami učiteľov, aby nadobudnuté nové kompetencie učiteľov boli využiteľné v praxi a efektívne. Vo všeobecnosti všetky vzdelávacie programy MPC prispievajú k podpore celoživotného vzdelávania zamestnancov škôl a k zvýšeniu ich účasti na celoživotnom vzdelávaní. Európska komisia vo svojich dokumentoch prioritne odporúča zvýšiť odbornú podporu učiteľov a poskytnúť im adekvátny priestor na vzdelávanie, vyučovanie, plánovanie, iniciatívu, kreativitu, inovácie, experimentovanie a výskum vlastnej praxe. Snahou MPC je systematicky rozvíjať a skvalitňovať ľudské zdroje, osobitne zvyšovaním odborných a osobnostných kompetencií zamestnancov rezortu školstva.

Kde vidíte najväčšie problémy súčasného vzdelávacieho systému v súvislosti s výkonnosťou práce učiteľov?

V nestabilite a v odbornej izolovanosti. Ak chceme napĺňať stratégiu *Európa 2020*, musíme posilniť prierezové kompetencie. Rozvoj kľúčových kompetencií by mal nadväzovať na pevné základné kompetencie v jednotlivých oblastiach v kombinácii s prierezovými, ktoré budú motivovať a kvalitnejšie pripravia na ďalšie vzdelávanie, samovzdelávanie a virtuálnu mobilitu. Žijeme v období nových technológií, v ktorom sa tradičná úloha učiteľa zmenila. Niektorí žiaci sú stratení vo virtuálnom svete, preto je potrebné venovať väčší priestor ako doteraz zvyšovaniu úrovne mediálnej gramotnosti. Najdôležitejšie je zmeniť myslenie učiteľov.

Keď diskutujeme s učiteľmi v školách, viacerí spomínajú, že im nevyhovuje kreditový model ich odborného rastu a súčasne aj zlepšovania finančného ohodnotenia. Ako vnímate tento model vy?

Táto otázka rezonovala pri zavádzaní kreditového systému. Ale my pri našich diskusiách s učiteľmi máme aj iné skúsenosti. Kredity sú jedným z prostriedkov motivácie, ale nemali by byť prvoradé. Máme aj takých učiteľov, ktorí sa vzdelávajú preto, že si chcú zdokonaľovať svoje kompetencie, a kredity pre nich nie sú prvoradé.

Koľko akreditovaných programov majú v súčasnosti učitelia k dispozícii, ako sú s nimi spokojní?

MPC vydalo iba roku 2012 celkovo 20 524 osvedčení o ukončení akreditovaných programov kontinuálneho vzdelávania. Predmetom analýzy akreditovaných programov, ktorú sme realizovali tento rok, bola ponuka 387 vzdelávacích programov v čase od 4. 2. 2010 do 15. 5. 2013 vo väzbe na kľúčové priority v oblasti vzdelávania v domácom a európskom kontexte, najmä z pohľadu vlády SR, Rady Európy, Európskej únie a OECD. V súčasnosti máme vyše 400 akreditovaných programov.

> „Podľa niektorých štúdií realizovaných na túto tému mnoho učiteľov sa nemôže dostaviť na vzdelávanie pre rozpor s pracovným harmonogramom, na druhej strane mnohí majú pocit, že potrebujú väčšie množstvo profesijného rozvoja, ako v súčasnosti dostávajú.“

Záleží tiež na tom, či bol akreditovaný program aj realizovaný a či sa prihlásili účastníci. Dôvodom nenahlásenia môže byť aj, ako som spomínala, náročnejší pracovný harmonogram učiteľa.

V rôznych zdrojoch sú špecifikované rôzne priority. Je ich mnoho, sú krátkodobé, dlhodobé, všeobecné, špecifické, politické, odborné a podobne. Dôraz bol kladený na priority, ktoré boli zhodné, prípadne na seba nadväzovali.

Zistiť spätnú väzbu po každom vzdelávaní je samozrejmosťou, bez nej by sme iba ťažko vedeli posúdiť kvalitu práce našich zamestnancov.

Ako plánujete dosiahnuť väčšiu tematickú vyváženosť ponúkaných programov?

Najskôr sme potrebovali profesionálnu analýzu ponuky akreditovaných programov vo vzťahu k prioritám stanoveným vládou SR aj Európskou úniou. Aj na základe tohto materiálu sme v MPC prijali opatrenia, ktoré budeme vyhodnocovať koncom každého roka, a regulovať tak tematickú vyváženosť jednotlivých ponúk. Domnievam sa, že postupne plníme priority, ale je to dlhodobejší proces a v rámci stratégie *Európa 2020* máme pred sebou ešte sedem rokov.

Vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov má modulový systém aj vo funkčnom, aj v kariérovom vzdelávaní. Niektorí kritici tohto systému tvrdia, že chýba jeden základný modul – nazvime ho nové trendy v pedagogike, ktorý by nemal chýbať pri vzdelávaní každej skupiny. Aký je váš názor?

Domnievam sa, že je to správny názor. Dom sa nedá stavať bez pevných základov, čo platí aj pre vzdelávanie. V súčasnosti sme svedkami toho, že v niektorých oblastiach trpí školstvo anachronizmami, najmä z dôvodu, že nové trendy sa medzi učiteľov dostávajú zložitou cestou a k niektorým sa ani nedostanú. Žijeme v časoch nových technológií a je potrebné, aby sa na rozširovanie dobrých pedagogických príkladov a nových informácií viac ako doteraz využívali internetové komunity a zdroje. Je tiež pravdou, že prostredníctvom internetových vyhľadávačov si vieme veľa informácií o nových trendoch v pedagogike nájsť, no informácie sú v inom ako slovenskom jazyku. Nie všetci učitelia ovládajú cudzí jazyk a myslím si, že jedna webová stránka v slovenskom jazyku s novými trendmi v pedagogike by bola užitočná a mnohým by šetrila čas, ktorý strávia vyhľadávaním informácií.

Jedna vec je poznať nové trendy a druhá aplikovať ich v praxi. Ako príklad by som uviedla využívanie aktivizujúcich metód. Učitelia, i napriek tomu, že o nich vedia, ich v praxi využívajú málo. Jeden z dôvodov je aj ten, že si vyžadujú väčší čas na prípravu – výsledok je však trvácnejší a vzdelávanie účinnejšie.

Aj preto je potrebné zaoberať sa predmetným izolacionizmom a venovať pozornosť zdokonaľovaniu prierezových kompetencií.

Je na toľko programov, projektov dostatok kvalifikovaných lektorov?

Máme veľký potenciál v našich učiteľoch kontinuálneho vzdelávania i v odborníkoch z externého prostredia, ktorých zamestnávame vďaka prostriedkom z Európskej únie. Zosúladiť prácu odborníkov z interného a externého prostredia je niekedy náročné. Stáva sa, že niekedy sú lektori mimoriadne vyťažení, a osobne sa domnievam, že mnohí odborníci z externého prostredia uprednostňujú podujatia, ktoré sú v blízkosti ich bydliska. Veľké vzdialenosti sú pre nich stratou času a odmena za lektorovanie je priemerná. Ak by bol dostatok finančných zdrojov na ich odmenu, bolo by to ľahšie.

Práca MPC sa sústreďuje najmä na vzdelávanie. V súčasnosti ponúkate 415 vzdelávacích programov, vydali ste už 20-tisíc osvedčení... V uplynulých dňoch prezident podpísal zákon, ktorý určuje, že vzdelávanie pedagogických zamestnancov bude uskutočňované len na vysokých školách a v priamo riadených štátnych organizáciách. Považujete túto novelu zákona za produktívnu zmenu?

Určite áno. Účastnícke poplatky za vzdelávanie v niektorých súkromných subjektoch boli veľmi nadsadené. Musíme však počkať na konečné znenie novely zákona a uvidíme, čo prinesie v praxi. MPC je zárukou, že úlohy zo zákona budú realizované.

Uplynul už rok, ako ste sa stali novou generálnou riaditeľkou. Ako by ste zhodnotili toto obdobie?

Skúsenosti, ktoré som si so sebou priniesla z prechádzajúceho zamestnania, som využila najmä v oblasti implementácie národných projektov. Ako najväčšie pozitívum vidím, že za posledný rok MPC dokázalo výrazne navýšiť percento čerpania finančných zdrojov z únie.

Do MPC ste prišli z postu kvestorky Univerzity Palackého v Olomouci predovšetkým ako manažérka a odborníčka na riadenie. V akom stave je podľa vás z tohto pohľadu MPC?

V MPC bolo potrebné dať do súčinnosti ekonomické procesy s pedagogickými a paralelne ich nastavovať tak, aby sme nielen zabezpečili chod organizácie, ale si aj udržali národné projekty a pripravili a pripravovali nové. To si vyžaduje mimoriadne nasadenie a tím ľudí, ktorým ide najmä o vec, a nie o platy či kredity. Mrzí ma, že mám obmedzené finančné prostriedky na ohodnotenie tých, ktorí si to zaslúžia.

Moja predstava o fungujúcom systéme sa ešte stále nezhoduje so skutočnosťou. Dobre vieme, že ak v systéme nefunguje jeden článok, narušený je aj celok. Veľa času nám zaberá naprávanie či odstraňovanie spomínaných narušení či chýb. Najskôr bolo potrebné riešiť úlohy vyplývajúce z vládneho auditu a auditov a často mi zaberalo veľa času vysvetľovanie niečoho, čo som nespôsobila, keďže som v organizácii nepracovala.

V minulosti aj teraz som v práci obklopená ľuďmi, ktorí nemajú ekonomické vzdelanie, a je ich oveľa viac. Ukazuje sa, že pri takom množstve národných projektov sú moje skúsenosti kvestorky a najmä ekonómky veľkou výhodou.

Ako by sa mohlo MPC svojimi vzdelávacími aktivitami priblížiť k učiteľom? Ako by sa dal viac rozhýbať záujem učiteľov o odborný rast?

Pri číslach, ktorými disponujeme, sa asi nedá hovoriť o nezáujme. Nakoniec spomínané čísla vzťahujúce sa napr. na atestácie hovoria za všetko. Už len to, že sa nám každý mesiac zvyšujú počty prihlášok, je dôkazom, že sa k nám učitelia radi vracajú i napriek tomu, že niektorí z nich majú toľko kreditov, že ďalšie už nepotrebujú.

Ako sa uskutočňuje metodická pomoc školám a školským zariadeniam? Kedysi to boli okrem iného predmetové komisie a metodické združenia – ako funguje rozvoj a podpora metodiky v školách dnes?

Máme aj také vzdelávacie programy, ktoré sú zamerané na vzdelávanie učiteľov v samotnej škole. Týmto spôsobom sa snažíme pretransformovať školy na učiace sa organizácie. Byť spolu a spolu si vymieňať názory v prostredí, v ktorom pracujú, je veľmi podnetné. Je o to veľký záujem. Okrem spomínanej formy modernizácie školy MPC roku 2012 vydalo 43 publikácií, na ktorých sa podieľali zamestnanci MPC, ale aj externí spolupracovníci, napr. vysokoškolskí učitelia. Ďalej MPC vydáva pre učiteľov odborno-metodický dvojmesačník Pedagogické rozhľady, financovaný prostredníctvom účelovo viazaných prostriedkov. Jednotlivé čísla boli venované rôznym aktuálnym témam pedagogickej a odbornej praxe. V časopise publikujú pedagogickí a odborní zamestnanci škôl a školských zariadení, vysokoškolskí učitelia aj učitelia kontinuálneho vzdelávania. Pre učiteľov prírodovedných predmetov vychádza v MPC občasník BIGECHE (biológia, geografia, chémia) a MIF (matematika, informatika a fyzika). Minulý rok boli vydané po dve čísla.

Analýzy a štatistiky hovoria jasnou rečou – značná časť učiteľov prestala čítať odbornú literatúru, odborné časopisy. Čo s tým robiť? Bez toho, aby bol učiteľ permanentne v kontakte s novými pedagogickými myšlienkami, bez výmeny názorov a skúseností začne, samozrejme, zaostávať. Čo robíte či plánujete urobiť v tejto oblasti? Dá sa niečo zmeniť?

Trend presunu od tlače k novým médiám a najmä k internetu sa nedá zastaviť. Som presvedčená, že učitelia využívajú internet práve na oblasť hľadania informácií a vzdelávanie. Naši učitelia využívajú internetové zdroje najmä pri dištančnej forme vzdelávania. I napriek tomu, že ide o inú formu vzdelávania, nemôžeme jednoznačne povedať, že prostredníctvom internetu si nerozširujú obzor. Internet určite prispel k pluralite zdrojov, k dostupnosti aj takej literatúry, ktorá bola predtým ťažko dostupná.

Pravdou však je, že odbornej literatúry v tlačenej forme skôr ubúda. MPC vydáva jediný odborno-metodický časopis Pedagogické rozhľady. Učitelia čakajú na každé nové číslo, obsahovo máme časopis pripravený, ale pre centralizované verejné obstarávanie na tlač máme problémy s jeho vydaním.

Ale celkovo z našich vzdelávaní nemáme skúsenosť, že by učitelia nečítali. Záleží na tom, o akej literatúre hovoríme. Domnievam sa, že odborné knihy majú u učiteľov prioritu.

> „Podstata akčného výskumu spočíva v tom, že sám učiteľ si vie sformulovať problém, analyzuje ho, zisťuje daný stav, navrhne optimálne metódy a sleduje posun vo výsledkoch. Na začiatku je pritom dôležité poznať svojich žiakov – preto sa prioritne zameriavame na metódy ich diagnostikovania, nielen učebných štýlov, ale aj poznanie záujmov a preferencií žiakov – a na konci vedieť reflektovať svoju prácu a zistiť tzv. pridanú hodnotu.“

Vážnou témou v poslednom období je kvalita vzdelávania učiteľov odborných predmetov, majstrov odbornej výchovy. Aké plány má MPC v tejto oblasti?
Stratégia Európskej únie do roku 2020 považuje za nevyhnutné zvýšiť efektivitu vzdelávania, znížiť mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky pod 10 % a zvýšiť podiel obyvateľov vo veku 30 – 34 rokov, ktorí majú ukončené vysokoškolské alebo ekvivalentné vzdelanie, na minimálne 40 %. MPC musí akceptovať túto prioritu a prehodnotiť oblasť vzdelávania a odbornej prípravy smerom k potrebám a požiadavkám súčasného trhu. Je potrebné prijať také opatrenia, aby učitelia vychovávali absolventov škôl uplatniteľných na trhu práce.

Vláda SR vo svojom programovom vyhlásení sa pri prístupe k vzdelávaniu zaväzuje zohľadniť nielen ambície a schopnosti žiaka/študenta, ale aj vytvoriť legislatívne podmienky na to, aby zriaďovatelia škôl a samotné školy zohľadňovali pri tvorbe plánov aj požiadavky trhu práce. Ako dokument ďalej uvádza, „aj inovácie štátnych vzdelávacích programov by mali ísť v súlade s novými prioritami štátnej vzdelávacej politiky počnúc predškolskou výchovou a s aktuálnymi požiadavkami pedagogickej praxe tak, aby zosúladila obsah vzdelávania a odbornej prípravy s aktuálnymi a perspektívnymi potrebami trhu práce“. V tejto súvislosti sa MPC snaží skvalitniť spoluprácu s externými subjektmi. Tento proces riešime aj z formálnej stránky, a to uzatváraním zmlúv o spolupráci nielen s univerzitami, ale aj s inštitúciami, ako je napr. Ústredie ľudovej umeleckej výroby, s ktorým sme podpísali memorandum o spolupráci v septembri 2013. Cieľom memoranda je skvalitniť tvorbu a realizovať výchovno-vzdelávacie programy pre pedagogických zamestnancov v oblasti tradičnej výroby a remesiel, ako aj návrat prvkov ľudovej kultúry do výchovno-vzdelávacieho procesu. Skvalitnenie výučby remesiel pre cieľovú skupinu učiteľov a vychovávateľov v školských či mimoškolských zariadeniach, centrách voľného času, základných umeleckých školách, špeciálnych školách, kluboch a podobne vnímam ako potrebný krok k podpore rozvíjania citu ku kráse tradičného ľudového umenia a k uchovávaniu dedičstva našich predkov. Základy hrnčiarstva a keramickej výroby, paličkovaná čipka či ľudové zvyky a tradície môžu mladým ľuďom pomôcť uvedomiť si kultúrne bohatstvo, ktoré im odkázali predkovia. V časoch nových technológií je dôležité zvýšiť atraktívnosť ľudových remesiel, tradícií a zvykov v školských vzdelávacích zariadeniach, a tým poukázať na hodnoty a zároveň motivovať pedagogických zamestnancov vzdelávať sa v daných oblastiach.
MPC ponúka vzdelávacie programy, ktoré sú určené aj učiteľom odborných predmetov. A ako som už spomínala, realizujeme pre nich vzdelávania priamo v ich škole, šité „na mieru“. Pre majstrov odbornej výchovy MPC realizuje aj kvalifikačné vzdelávania.

Aké vzdelávania konkrétne ponúkate a ako sú s nimi spokojní učitelia? Máte od nich spätnú väzbu? O ktoré vzdelávania je najväčší záujem?
Pokúsim sa uviesť pár príkladov podľa priorít stanovených pre oblasť školstva v stratégii *Európa 2020*.
Na podporu kvalitného vzdelávania a komunikácie v materinskom jazyku a úspešného zvládnutia úradného jazyka bolo realizovaných 20 akreditovaných vzdelávacích programov.
V aktualizovanom strategickom rámci pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave je zlepšovanie jazykového vzdelávania prioritou na zlepšenie kvality a efektívnosti vzdelávania a odbornej prípravy v členských štátoch. Jazykové zručnosti sú takisto zásadné pre mobilitu európskych občanov a podnikov. Praktický jazyk a medzikultúrne schopnosti sú dôležité pre hospodársky rast a lepšie pracovné miesta, keďže zvyšujú zamestnanosť. Podporou jazykového vzdelávania sa zaoberá v MPC 45 akreditovaných vzdelávacích programov.
Matematickej kompetencii a podpore základných kompetencií v oblasti vedy a techniky sa venuje 12 akreditovaných vzdelávacích programov, vede 27 programov, podpore digitálnych kompetencií učiteľov a IKT 55 programov. Na podporu kompetencie naučiť sa učiť reaguje 18 akreditovaných vzdelávacích programov, na podporu zdokonaľovania spoločenských a občianskych kompetencií a vytvárania vedomia európskeho občianstva 20. S podporou týchto kompetencií súvisí aj ďalších 7 programov zameraných na posilňovanie úlohy celoživotného vzdelávania pri dodržiavaní ľudských práv a demokracie a podporu tolerancie a rešpektovania iných národov a kultúr, na problematiku multikultúrnej spoločnosti, 4 ponúkajú výchovu k ľudským právam. Na podporu vlastenectva, aby boli žiaci a študenti vychovávaní v duchu národných, historických a kultúrnych hodnôt a tradícií, na podporu skvalitňovania vzdelávania v tejto oblasti je akreditovaných 16 programov. Na podporu kompetencií súvisiacich s finančnou gramotnosťou sa zameriava 14 akreditovaných vzdelávacích programov. Podpora kompetencií súvisiacich s kultúrnym povedomím je obsahom 13 akreditovaných programov, podpora vlastenectva a regionálnej výchovy piatich a 13 programov je zameraných na národné a kresťanské tradície.
Disciplínou a výchovnými opatreniami, ako aj programami rozvíjajúcimi kompetencie učiteľa adekvátne podporovať vzdelávanie a výchovu žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími problémami sa zaoberá 7 akreditovaných programov, integráciou takýchto detí 9 programov. Sociálna inklúzia je obsahom 16 programov, z toho 14 sa venuje marginalizovaným rómskym komunitám.
Na environmentálnu výchovu a vzdelávanie sa zameriavajú 4 akreditované vzdelávacie programy, na podporu telesnej výchovy a športu 20. Kariérovej výchove a poradenstvu pre žiakov/študentov do skončenia vzdelávania a odbornej prípravy v záujme zvyšovania ich zamestnanosti sa venovalo 25 programov.
V budúcnosti by sme chceli položiť väčší dôraz na rozvoj a podporu prierezových kompetencií.

Ako prebieha funkčné vzdelávanie riaditeľov, na čo je zamerané?
Od roku 2010 máme akreditované programy, ktoré sú zamerané na funkčné vzdelávanie vedúcich pedagogických a odborných zamestnancov, ako napríklad program *Riadenie školy a školského zariadenia*. Riaditelia škôl alebo zástupcovia riaditeľov, prípadne iní vedúci zamestnanci získavajú okrem poznatkov z nových trendov v pedagogike aj poznatky z riadenia školy. Veľký priestor v tomto vzdelávaní venujeme eliminácii bariér vo vzťahu k inováciám, podpore schopnosti prevziať zvýšenú zodpovednosť za seba a svoju školu.

Dôležitou oblasťou, ktorou sa MPC zaoberá, sú atestačné skúšky. Aká je úroveň atestačných prác, koľko učiteľov už získalo 1. alebo 2. atestáciu, na čo sa učitelia vo svojej atestačnej práci najviac zameriavajú?
MPC od účinnosti zákona č. 317/2009 Z. z. eviduje stále rastúci záujem pedagogických a odborných zamestnancov aj o vykonanie atestácie. Atestačný proces je vzhľadom na rozsiahlu agendu administratívne a časovo náročný, spojený s veľkým množstvom konzultácií. Koordinácia a optimalizácia atestácií je vzhľadom na množstvo komisií zložitá. Z tohto dôvodu som iniciovala skvalitnenie procesu prostredníctvom novej smernice č. 8/2013 o atestáciách. Bolo nevyhnutné zjednotiť postupy a zlepšiť jeho koordináciu na jednotlivých pracoviskách MPC. Na lepšie pochopenie súvislostí by som rada uviedla niektoré fakty. Počet uchádzačov o atestáciu od účinnosti zákona za obdobie od 30. 6. 2011 do 30. 6. 2013 bol 2 832. K termínu 30. 6. 2013 sme prijali 1 035 žiadostí o vykonanie atestácie, čo automaticky znamená minimálne 2 070 napísaných recenzných posudkov. Žiadosti o vykonanie atestácie spolu s dvoma výtlačkami atestačnej práce sa prijímajú v dvoch termínoch v rámci kalendárneho roka. Na zabezpečenie atestácií v druhom polroku 2013 bolo potrebné vytvoriť 101 päťčlenných atestačných komisií.
Medzi najčastejšie témy atestačných prác patrí hodnotenie žiakov, akčný výskum, ale aj aplikácia prierezových tém.

Obsahom druhej atestácie je akčný výskum učiteľa. V MPC sa veľká pozornosť venuje výučbe učiteľov vykonávať akčný výskum. Ako učitelia prijali tento inovatívny prvok – byť učiteľom a zároveň výskumníkom? Je to výrazný posun v kvalite vlastnej práce učiteľa?
Teší ma, že regionálne pracovisko MPC Bratislava už roku 2012 prišlo s iniciatívou „znovuobnoviť“ vo vzdelávaní učiteľov učiteľský akčný výskum. Ukazuje sa, že je to jeden z najlepších spôsobov, ako skvalitniť prácu učiteľa. Podstata akčného výskumu spočíva v tom, že sám učiteľ si vie sformulovať problém, analyzuje ho, zisťuje daný stav, navrhne optimálne metódy a sleduje posun vo výsledkoch. Na začiatku je pritom dôležité poznať svojich žiakov – preto sa prioritne zameriavame na metódy ich diagnostikovania, nielen učebných štýlov, ale aj poznanie záujmov a preferencií žiakov – a na konci vedieť reflektovať svoju prácu a zistiť tzv. pridanú hodnotu.
Tejto téme budeme venovať zvýšenú pozornosť aj v budúcom roku. Ide však o veľké množstvo prác a málo ľudských zdrojov, takže analýzy si vyžiadajú viac času. Osobne vnímam učiteľský akčný výskum ako základ ďalšieho tvorivého potenciálu MPC.

MPC je hlavným strategickým inštitútom zodpovedným za odborný rast učiteľov. Ukazuje sa, že ponechať ďalšie vzdelávanie viac-menej na dobrej vôli učiteľov sa v úspešných školských systémoch nenosí. Bude sa posilňovať výkon vášho pracoviska v tejto oblasti?
Pevne verím, že áno. O opodstatnenosti existencie pracoviska sme spracovali už dosť materiálov. Netvrdím však, že nie je čo skvalitňovať. A navyše čísla, ktoré prezentujem, nie sú žiadne emócie, ale fakty, ktoré ukážu, akým smerom sa má naša inštitúcia uberať.

MPC je v súčasnosti tvorené generálnym riaditeľstvom, 3 regionálnymi pracoviskami a 6 detašovanými pracoviskami. Vediete okolo 400 zamestnancov. Personálne, ale aj priestorové a materiálne zabezpečenie je však veľmi nevyvážené. Plánujete v tomto smere zmeny?
MPC k 30. 9. 2013 eviduje 447 zamestnancov, z toho 168 kmeňových, ktorí sú zamestnaní na generálnom riaditeľstve MPC v Bratislave, na regionálnych pracoviskách MPC v Prešove, Banskej Bystrici a Bratislave a na detašovaných pracoviskách v Košiciach, Žiline, Trenčíne, Trnave, Nitre a Komárne. I napriek navýšeniu pracovných činností stav zamestnancov je nezmenený od 1. 1. 2008. V záujme zefektívnenia činnosti a štruktúry MPC plánujeme zjednodušiť líniové riadenie o jeden stupeň, a tak vytvoriť deväť pracovísk MPC priamo

(dokončenie rozhovoru na strane 12)

„Kľúčovou úlohou Európskej únie v nasledujúcich rokoch nie je len nábor do učiteľských pozícií, ale aj nájsť na ne čo najlepších kandidátov. Výskum poukazuje na to, že kvalitný učiteľ, nemyslí sa tým priemerný, dokáže naozaj pozitívne ovplyvniť vzdelávacie výsledky žiakov. Preto je nevyhnutné, aby sa hlásili a prijímali na pregraduálnu prípravu učiteľov najlepší študenti, čo by konzekventne zvýšilo sociálny status učiteľskej profesie.“

„Nie všetci učitelia ovládajú cudzí jazyk a myslím si, že jedna webová stránka v slovenskom jazyku s novými trendmi v pedagogike by bola užitočná a mnohým by šetrila čas, ktorý strávia vyhľadávaním informácií. Jedna vec je poznať nové trendy a druhá aplikovať ich v praxi.“

Skutočným učiteľom sa človek...

(dokončenie rozhovoru zo strany 11)

riadených generálnym riaditeľstvom. Čo sa týka priestorového alebo materiálneho zabezpečenia, viem si predstaviť lepšie podmienky. Avšak to determinujú finančné možnosti.

V niektorých školských systémoch sa úspešne uplatňuje aj využívanie experimentálnych a inovatívnych centier vzdelávania učiteľov. Nepripravujete obohatiť náš model o podobné prvky?

Neexistencia vami spomínaných centier však neznamená, že v MPC sa dané aktivity stratili. V súčasnosti implementujeme päť národných projektov a v niektorých z nich sú tieto aktivity sčasti obsiahnuté. Mnohé aktivity týchto projektov majú silný inovatívny obsah a sú zamerané práve na moderné, zážitkové aktivizujúce metódy vzdelávania.

Môžete povedať, v akom štádiu sú jednotlivé národné projekty, koľko učiteľov je do nich zapojených a čo je ich hlavným cieľom?

Prostredníctvom národných projektov spolufinancovaných Európskou úniou si MPC môže dovoliť vzdelávať, nielen vo väčšom rozsahu, ale aj v lepšej kvalite – čo neznamená, že nemáme rezervy a že sa veci nedajú realizovať lepšie. Projekty znamenajú nielen zvýšený prísun financií, zvyšovanie kvality ponúkaných programov, ale aj zvyšovanie zamestnanosti v regiónoch. MPC v súčasnosti realizuje týchto päť národných projektov:

- PKR – *Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov* (15. 10. 2009 – 31. 12. 2014),
- MAT – *Vzdelávanie pedagogických zamestnancov materských škôl ako súčasť celoživotného vzdelávania* (1. 5. 2009 – 30. 9. 2014),
- MRK I – *Vzdelávanie pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít* (1. 10. 2011 – 30. 1. 2015),
- MRK II – *Inkluzívny model vzdelávania na predprimárnom stupni školskej sústavy* (1. 2. 2013 – 30. 11. 2015),
- AMV – *Aktivizujúce metódy vo výchove* (1. 6. 2013 – 30. 11. 2015).

Od začiatku projektu PKR evidujeme spolu 141 355 prihlášok na vzdelávanie. Veľký záujem o kontinuálne vzdelávanie v rámci PKR uspokojujeme na 50 %, čo nepovažujeme vzhľadom na počet prihlášok za nízke percento plnenia. K začiatku školského roka 2013/2014 evidujeme pod projektom PKR od jeho spustenia 68 317 účastníkov v rôznych programoch kontinuálneho vzdelávania, z ktorých 53 454 už vzdelávanie úspešne ukončilo.

V rámci projektu MAT od jeho začiatku ukončilo vzdelávanie spolu 12 940 účastníkov.

Projekty MRK I a MRK II sa zameriavajú na marginalizované rómske komunity. Školy zapojené do projektu navštevuje spolu 45 084 žiakov, z ktorých je 22 494, teda takmer 50 %, zo sociálne znevýhodneného prostredia. Spolu 200 škôl zapojených do projektu sa nachádza vo všetkých krajoch Slovenskej republiky okrem Bratislavského. Celkovo 2 700 pedagogických zamestnancov, z toho 200 koordinátorov národného projektu v základných školách a 2 500 učiteľov a vedúcich záujmových útvarov, spolupracuje pri implementácii celodenného výchovného systému. V každej zapojenej škole pôsobia dvaja pedagogickí asistenti, ktorých je spolu 400.

V projekte MRK I je zatiaľ 348 absolventov vzdelávania, počet prihlásených je 3 585, pričom do konca roku 2013 sa očakáva ďalších 1 500 absolventov a do konca roku 2014 predpokladáme naplnenie cieľovej skupiny 4 200 absolventov.

Čo sa týka vzdelávania v projekte MRK II, do tohto dňa sme neuskutočnili žiadne vzdelávacie programy, pretože sú v akreditačnom procese. V rokoch 2014 a 2015 plánujeme vzdelávať v programe inovačného vzdelávania cca 500 pedagogických zamestnancov, z toho 110 pedagogických asistentov, a v programe aktualizačného vzdelávania 50 odborných zamestnancov. Súčasťou projektu je aj osvetový program, ktorého cieľovou skupinou nie sú len pedagogickí zamestnanci.

Súčasťou MPC je aj Rómske vzdelávacie centrum Prešov, ktoré realizovalo dvojročné kvalifikačné vzdelávanie pre vychovávateľov a pedagogických asistentov v školách a školských zariadeniach. V septembri 2013 ho ukončilo 94 absolventov (3 skupiny) v rámci vzdelávania v projekte PKR. V spolupráci s projektom MRK I je mimo národného projektu otvorených ešte 11 skupín (453 účastníkov) tohto kvalifikačného vzdelávania.

Národný projekt AMV je zameraný na prezenčné a dištančné vzdelávanie prostredníctvom moderného komunikačného systému v kombinácii s interaktívnymi zariadeniami a edukačnými balíčkami. Projekt oslovuje novú cieľovú skupinu škôl a školských zariadení. Celkovo počítame s cieľovou skupinou 7 500 pedagogických a odborných zamestnancov. Do projektu budú zapojené školské kluby, centrá voľného času, špeciálne školy, internáty a špeciálne výchovné zariadenia, materské školy, základné umelecké školy, konzervatóriá a stredné umelecké školy. Projekt sprostredkovane ovplyvní cieľovú skupinu 850 000 žiakov. Nie menej významné je, že projekt je zameraný na všetky kraje okrem Bratislavského, teda bude participovať na raste zamestnanosti v menej rozvinutých krajoch SR, podobne ako iné národné projekty MPC.

> „Úroveň vzdelávania, ako vieme, závisí nielen od individuálnych kompetencií učiteľov, ale aj od celej škály faktorov prostredia, a keď uvažujeme o globalizácii a jej vplyve na výchovu a vzdelávanie, nedá mi neskončiť pri Janovi Amosovi Komenskom. Vo svojich prácach vychádzal z predstavy o svete, ktorý sa skladá z troch navzájom prepojených a súvisiacich vrstiev – prírodnej, ľudskej a duchovnej, ktoré sú vo vzájomnej harmónii. Snažme sa o to, aby boli v harmónii aj všetky súčasti výchovy a vzdelávania človeka.“

Objavujú sa obavy, že v týchto projektoch sa nevyužijú všetky peniaze z únie. Aká je situácia?

Robíme všetko pre to, aby sa tak nestalo. Z piatich národných projektov, ktoré implementujeme, sú 3 s históriou vzniku od roku 2009. Nedokážeme v súčasnosti ovplyvniť všetky dôsledky vyplývajúce z procesov, ktoré boli nastavené v minulosti, a tým ani možné krátenie finančného objemu projektu z titulu neoprávnených výdavkov.

Pripravujete sa už na nové programové obdobie 2014 – 2020? Akým smerom by sa mali uberať nové projekty, čo je kľúčovou témou, ktorá by mala byť v ďalších rokoch v centre pozornosti ďalšieho vzdelávania učiteľov?

V súlade so stratégiou *Európa 2020* bude v centre našej pozornosti osem kľúčových kompetencií a ich proporcionálnejšie implementovanie do akreditovaných vzdelávacích programov. Konkrétne ide o podporu vo vzdelávaní týchto kompetencií: komunikácia v materinskom jazyku, komunikácia v cudzích jazykoch, matematická kompetencia a základné kompetencie v oblasti vedy a techniky, digitálna kompetencia, kompetencia naučiť sa učiť, spoločenské a občianske kompetencie vrátane podpory zvyšovania úrovne mediálnej gramotnosti, zmysel pre iniciatívnosť a podnikavosť a finančná gramotnosť, kultúrne povedomie a vyjadrovanie.

Existuje tiež naliehavá potreba porozumieť a podporiť nové kompetencie, ktoré sú dôležité na to, aby vzdelávanie a odborná príprava lepšie zodpovedali potrebám znalostnej spoločnosti, aby boli občania lepšie vybavení kľúčovými kompetenciami a aby sa zaviedla politika v oblasti vzdelávania a schopností pre 21. storočie. Mnohé z nich sú prierezové – týkajú sa rôznych odborov, a IKT pomáhajú tieto zručnosti rozvíjať. Vzdelávanie a získavanie týchto kompetencií si často vyžaduje prístupy, ktoré presahujú hranice jednotlivých predmetov a uplatňujú celostný pohľad na vzdelávanie študentov, na ich osobný a sociálny rozvoj. Okrem toho získavanie kľúčových prierezových kompetencií zahŕňa takisto potrebu porozumieť médiám, multikultúrnemu a viacjazyčnému charakteru Európy a vzájomnej interakcii medzi národnými kultúrnymi identitami a európskou identitou. Podpora prierezových kompetencií si vyžaduje nové prístupy k vzdelávaniu a výučbe a stratégie založené na aktívnom vzdelávaní, ako je napríklad kolaboratívne vzdelávanie, partnerské vzdelávanie v komunitách, tvorivé riešenie problémov, objavovanie, učenie sa v praxi, zážitkové vzdelávanie, kritické myslenie a tvorivosť.

Globalizovaný svet práce a potreba presadzovať demokratické hodnoty si vyžadujú rozvoj pevných základných kompetencií v prierezových témach, ako napr. naučiť sa učiť, zmysel pre iniciatívnosť a podnikavosť, sociálne, občianske, mediálne, kultúrne a digitálne kompetencie, prepojenie sveta vzdelávania a sveta práce. Podpora „prierezových kľúčových kompetencií“ vedie k zvyšovaniu úrovne jednotlivých gramotností.

Po roku 2000 MPC pod vedením riaditeľa PhDr. Milana Zemana každoročne úspešne organizovalo celoštátnu konferenciu s ďalšími sprievodnými podujatiami pod názvom Fórum pedagogiky. Za ďalšieho vedenia MPC sa táto aktivita zrušila. Neuvažujete nad návratom k dobrým tradíciám tohto typu? Aké konferencie ste pripravili a pripravujete?

Od roku 2000 uplynulo už 13 rokov, a napriek tomu som od kolegov počula o Fóre pedagogiky veľa pozitívneho. Aj v súčasnosti MPC usporadúva množstvo konferencií síce menšieho rozsahu, ale tematicky rôznorodých, napr. júlovú konferenciu o pedagogickom prínose Cyrila a Metoda. V októbri som mala možnosť zúčastniť sa konferencie na tému *Médiá, právna ochrana detí predškolského veku a ich pedagogická podpora*, ktorú organizovalo Centrum mediálneho vzdelávania v Prahe pod záštitou ústavnoprávneho výboru českého parlamentu. Jedinou lektorkou zo zahraničia bola pracovníčka MPC a mediálne výstupy z konferencie, ktoré sú zverejnené aj na stránke MPC, prezentujú, že máme odborníkov, ktorí sú uznávaní aj v zahraničí. V novembri plánujeme konferenciu v Štúrove zameranú na predprimárne vzdelávanie.

Neuvažuje MPC vypracovať v najbližšom období komplexnú správu o stave odbornej, metodickej a praktickej prípravy a ďalšieho vzdelávania učiteľov na Slovensku, poprípade s informáciami o celkovom stave (vekovej skladbe, odbornosti vyučovania, predmetovej skladbe, sociálnom statuse, atď.) učiteľov materských, základných a stredných škôl u nás?

Mnoho odpovedí na vami položené otázky sa dá nájsť aj vo výročných správach MPC, ktoré každoročne spracovávame a sú zverejnené aj na webovom sídle MPC. V máji 2013 som zriadila odbor výskumu a analýz s cieľom ďalšieho skvalitňovania činnosti MPC aj v tejto oblasti.

Ktoré témy vás v súčasnosti najviac zamestnávajú a na ktorých strategických ideách MPC pracuje? Čo považujete so svojimi kolegami za hlavné problémy v našom školstve?

Problémov je veľa a verím, že sú aj riešiteľné. V súčasnosti sme pred reformou štátnych vzdelávacích programov, ktoré spracoval Štátny pedagogický ústav. Dokumenty boli zverejnené na webovom sídle na verejnú diskusiu. Oslovili sme pracoviská, aby sa s materiálom oboznámili a zaslali nám stanoviská a pripomienky. Na základe podkladov od zamestnancov MPC sme ich pripomienkovali, uvidíme, aká bude ich výsledná podoba. Reforma by mala byť platná od budúceho školského roku.

I napriek neustále rastúcemu záujmu o služby MPC je potrebné skvalitňovať a zatraktívniť kontinuálne vzdelávanie, aby sme naplnili úlohy zo stratégie *Európa 2020*. V záujme zefektívnenia procesov riadenia a v záujme prispôsobenia postavenia jednotlivých pracovísk MPC reálnym činnostiam a vzdelávacím aktivitám by som rada zjednodušila líniové riadenie o jeden stupeň. Tiež sa musíme zaoberať aj zabezpečením finančných prostriedkov na realizáciu úloh MPC, ktoré sa nedajú kryť zo štrukturálnych fondov, ako aj tým, na aké projekty sa zamerať v ďalšom programovom období.

Pani generálna riaditeľka, čo želáte sebe, vášmu pracovisku a, samozrejme, učiteľom do ďalšieho obdobia?

Po dvadsiatich rokoch reštrikcií a turbulencie v systéme ďalšieho (celoživotného) vzdelávania pedagogických zamestnancov sa žiada stabilizácia, prípadne rekonštrukcia systému, ale nie v smere redukcie ľudských zdrojov, ale skvalitňovania podmienok a modernizovania vzdelávania. Prípadné ďalšie redukcie MPC by ohrozili zákonom predpísané vzdelávanie, ako je funkčné či inovačné vzdelávanie, ale aj realizáciu zákonom zavedených ostatných druhov kontinuálneho vzdelávania a už spomínaných atestácií. MPC je zárukou, že legislatívne prijímané záväzky ministerstva v oblasti kontinuálneho vzdelávania a atestácií sú aj reálne vykonateľné.

Úroveň vzdelávania, ako vieme, závisí nielen od individuálnych kompetencií učiteľov, ale aj od celej škály faktorov prostredia, a keď uvažujeme o globalizácii a jej vplyve na výchovu a vzdelávanie, nedá mi neskončiť pri Janovi Amosovi Komenskom. Vo svojich prácach vychádzal z predstavy o svete, ktorý sa skladá z troch navzájom prepojených a súvisiacich vrstiev – prírodnej, ľudskej a duchovnej, ktoré sú vo vzájomnej harmónii. Snažme sa o to, aby boli v harmónii aj všetky súčasti výchovy a vzdelávania človeka. Najviac si želám, aby ľudí pracujúcich v školstve sprevádzala hlboká viera na každom kroku, či už je to viera v pozitívne zmeny, v seba samého, v priateľstvo, lásku, či úspech.

Za rozhovor ďakuje Ľubomír PAJTINKA
Foto Ján SÚKUP

Vyučovanie cudzieho jazyka pomocou metódy naratívneho formátu Hocus a Lotus

AKO DOSPIEŤ K ROZVOJU ZRUČNOSTÍ

Metóda naratívneho formátu Hocus a Lotus bola vypracovaná na univerzite La Sapienza v Ríme profesorkou Traute Taeschnerovou roku 2005 v rámci niekoľkých medzinárodných výskumných projektov. Počas prvej fázy v rokoch 1991 až 1995 boli zozbierané a analyzované lingvistické dáta týkajúce sa zážitkov a skúseností detí. Z týchto dát vznikli prvé príbehy o dvoch malých dinokrokoch (zmiešanina krokodíla a dinosaura) – Hocusovi a Lotuske. Druhú fázu projektu charakterizovala spolupráca s talianskym ministerstvom školstva.

Výskumom v materských školách sa zistilo, že je nedostatok vedecky overených a vypracovaných metód na učenie sa cudzieho jazyka (ďalej „CJ"), čo korešpondovalo s nedostatkom skúseností s vyučovaním CJ v materskej škole (ďalej „MŠ"). Ďalším výrazným problémom bol nedostatok adekvátneho vzdelávania a tréningového programu ponúkaného učiteľom na učenie sa a následné vyučovanie CJ. Pri práci s učiteľkami výskumníci zistili, že väčšina učiteliek v MŠ neovládala žiaden CJ. Univerzita La Sapienza v Ríme preto vypracovala trojročný tréningový model pre didaktiku cudzojazyčného vzdelávania v ranom veku, ktorý bol následne rozšírený a verifikovaný aj v partnerských európskych krajinách (na obrázku). Roku 1996 sa rozbehol výskum v 100 materských školách so 120 učiteľkami z celého Talianska. Keďže výskumníci museli vychádzať zo skutočnosti, že učitelia nemajú základy CJ, ich výskum sa okrem sledovania rozvoja cudzojazyčného povedomia a schopností u detí zameral aj na sledovanie pokroku v rozvoji cudzojazyčných zručností u učiteľov. Učitelia a deti spoločne objavovali príbehy v CJ. Podrobné informácie o naučení sa CJ učiteľkami v tréningovom programe prináša Taeschner (2005, s. 41 – 140).

V pôvodnom výskume Taeschnerovej (2005) učili učiteľky v štátnej materskej škole deti od 3 do 5 rokov. Každý deň 30 minút prezentovali deťom naratívny formát. Z participácie na prežívaní príbehu v CJ neboli vylučované žiadne deti, keďže cieľom výskumu bolo zistiť, či metóda naratívneho formátu je vhodná na plošné použitie v celej triede (od 20 do 25 detí). Autori chceli, aby sa učenie CJ v ranom veku nelimitovalo len na privilegované deti.

V súvislosti s vyššie uvedeným lingvistické a metodologické náležitosti výskumu zohľadňovali tieto charakteristiky (Taeschner, 2005, s. 10):

1) Deti by sa mali tešiť na CJ vďaka pozitívnemu vzťahu, ktorý majú s učiteľom.
2) Deti majú v sebe objaviť schopnosť povedať príbeh v CJ v učenom kontexte.
3) Mali by byť schopné porozumieť a spontánne produkovať v CJ v novom kontexte.
4) Sociálno-ekonomický status by nemal brániť v rozvoji cudzojazyčných zručností u detí.

Prečo naratívny formát?

Medzi základné teoretické pojmy, z ktorých vychádza metóda naratívneho formátu, patrí: narácia, formát, naratívny formát, dobrá komunikácia, bilingvizmus, jazykový progres, hrové predstieranie/dramatizácia (v prácach Taeschnerovej označená ako *acting out*).

Pojem **narácia** je možné voľne preložiť ako rozprávanie príbehu. Príbehy sú prirodzeným nástrojom osvojovania si jazyka. Stretávame sa s nimi od narodenia a sprevádzajú nás celý život (Taeschner, 2003). *„Príbehy pomáhajú deťom rozvíjať sa nielen v jazykovej oblasti, ale aj v iných oblastiach svojho života, ako aj prispieť k rozvoju ich pozitívnych postojov."* (Ahern, Bermejo, Fleta, 2008, str. 100) Zároveň poskytujú multisenzorické zážitky a sú dôležitým zdrojom rozvoja slovnej zásoby, gramatiky, výslovnosti, intonácie a prirodzeného reálneho kontextu.

Pojem **formát** použil a definoval Bruner (1975, in Taeschner, 2005) na popísanie jednotky komunikácie. Podľa Brunera (1982) je základom osvojovania si jazyka hypotéza, že malé dieťa má záujem o jazykovú komunikáciu až vtedy, keď vstúpi do láskavého sociálneho vzťahu, v ktorom sa chce spoločne s milujúcou osobou deliť o svoj zámer. Takýto sociálny vzťah nazýva Bruner formát. Formát je možné definovať ako *„štandardizovanú štruktúru interakcie, zo začiatku minimalistickú, medzi dospelým a dieťaťom, ktorá zahŕňa vymedzené úlohy, stávajúce sa na konci reverzibilnými. Formát sa vytvára v tom momente, keď sa prirodzený kontext stáva bežným a dochádza k ritualizácii opakovaných procedúr, ktoré dovoľujú dieťaťu vynikať na pozadí fenomenálneho toku jednoznačných a stabilných signálov."* (Taddeo, 2007) Je to malý minisvet, v ktorom rodič a dieťa zažívajú spoločné dianie, je zdrojom formálnej a kontinuálnej interakcie medzi jeho účastníkmi. Čím je dieťa staršie, tým sú formáty, ktoré prežíva s dospelými, rôznejšie, komplexnejšie a obsahujú nielen cieľ, ale aj symbolické a lingvistické reprezentácie. Formáty sa stávajú rutinou a zahŕňajú rôzne formy spoločnej pozornosti. Rané formáty obsahujú spoločné aktivity, ritualizované a úspešne štruktúrované hry, ako napríklad *„kukuk, kde som"* a podobne (Bruner, 1982).

Tiež je dôležité si uvedomiť, parafrázujúc Brunera (1982), že počiatočná reč je delená a nevyhnutne závislá od komunikácie s partnerom a od vzťahu medzi znakom a zmyslom označenia. Jazyk vlastne pôsobí intralingvistickým spôsobom tak, že znaky sú vzťahované na iné znaky. Výsledkom formátu sú jednoduché základné štruktúry, ktoré napomáhajú progres komunikácie. Verbalizácia získava sekvenčnú štruktúru a príbeh (výpoveď) zahŕňa prípravu zámeru a interpretačnú aktivitu. Formát je teda taká forma komunikácie dieťaťa s dospelým, ktorá je každý deň často opakovaná až ritualizovaná a verbalizácia je tu priamo prepojená s aktivitou. Formátom je napríklad prebaľovanie, kŕmenie, ale aj rôzne hry dojčaťa s dospelým. Rané hry matky s dieťaťom, ako napríklad skrývanie a objavovanie panáčika, dávajú dieťaťu pomocnú ruku pri zvládaní následných foriem materinského jazyka. Ide najmä o (Ratner, Bruner, 1977):

a) obmedzenie a vytvorenie známej sémantickej domény, v ktorej je prehovor použitý,
b) poskytnutie štruktúrovanej úlohy, ktorá môže byť ľahko predpokladaná a zároveň ponúka jasné styčné body na prehovor,
c) umožnenie jednoducho zamieňať roly medzi hovoriacim a počúvajúcim.

Používanie formátu na výučbu CJ môže podľa Taeschnerovej (2005) viesť k monotónnemu opakovaniu bez rozmýšľania. Preto upozorňuje, že neodmysliteľnou časťou formátu je intersubjektivita, ktorá je dôležitá pri vytváraní emočného a komunikačného vzťahu (Taeschner, 2005). „Súčasťou formátu je:

(pokračovanie na strane 14)

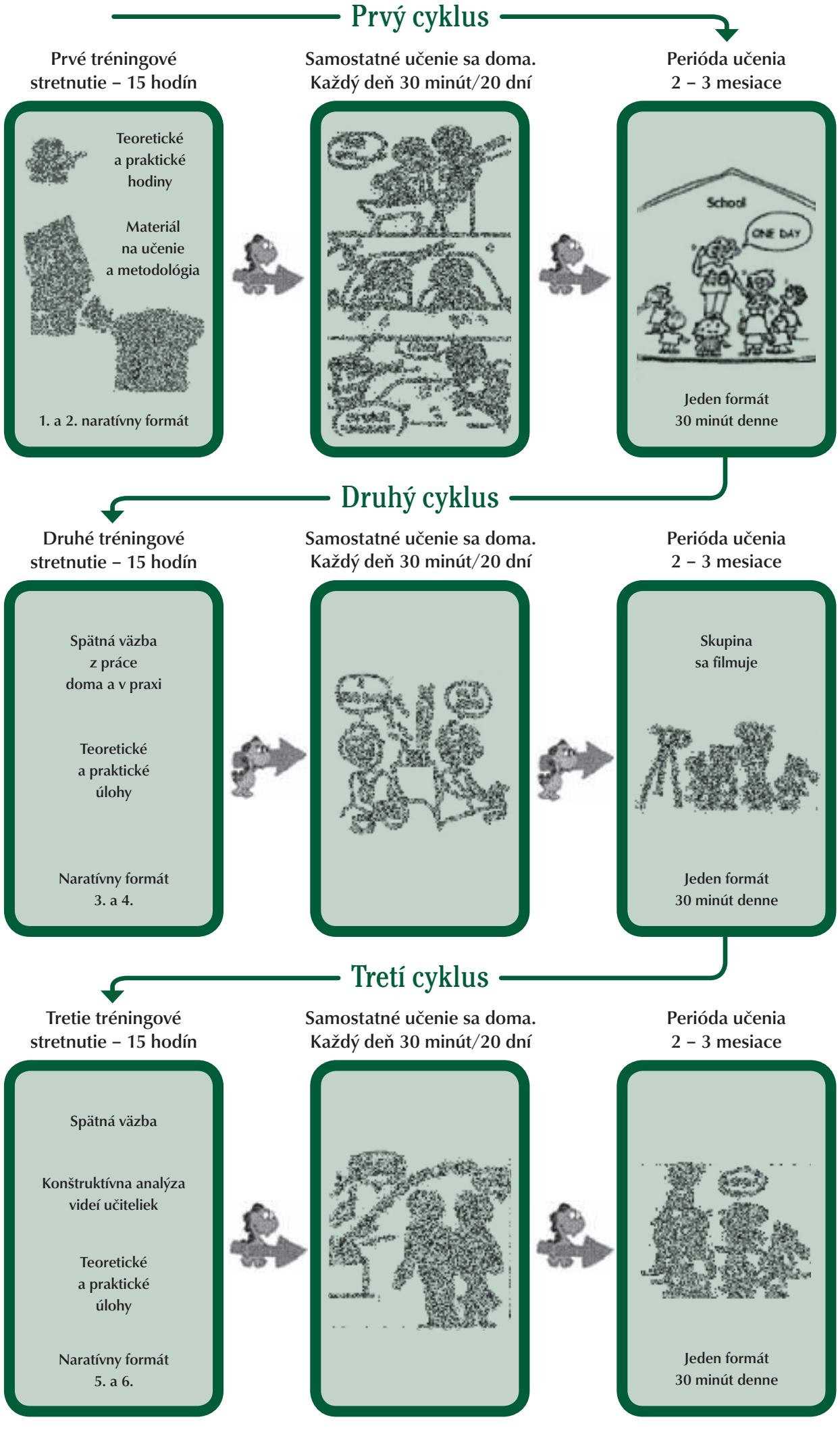

Tréningový model učiteliek počas jedného roku, tzv. Rímsky model, pozostávajúci z troch cyklov dištančného štúdia a praxe, vypracovaný Taeschnerovou a Franceseovou roku 2001 (podľa Taeschner, 2005).

Vyučovanie cudzieho jazyka pomocou...

(dokončenie zo strany 13)

1. Opakovaná skúsenosť medzi dospelým a dieťaťom, ktorá umožňuje rozvoj očakávaní a predpokladov.
2. Vytvorenie a riadenie vzťahu medzi dospelým a dieťaťom, pomocou ktorého sa učia spoznávať.
3. Možnosť vytvoriť si závery zo správania, z emócií a iných zámerov vďaka intersubjektivite, ktorá nám dovolí byť empatickými.
4. Potreba striedať rolu komunikátora a recipienta.
5. Vznik komunikačných zámerov, ktoré vyplývajú z predpokladov správania sa iných." (Lerna, Massagli, Galluzzi, Russo, 2002, s. 40 – 41)

Taeschner (1993) rozlišuje dva typy formátu – bez a s naratívnym obsahom. Formát bez naratívneho obsahu sa vzťahuje na jeden kontext a opakuje sa takmer rovnako (napríklad raňajky, príprava na spánok, atď.). Formát s naratívnym obsahom nazvala **naratívnym formátom** a vytvára ho sekvencia udalostí, v ktorej z jednej udalosti sa dá vytušiť zámer a predpoklad nasledujúcej udalosti, až príde k záverečnej udalosti, vyplývajúcej z predchádzajúcich, čo môžeme popísať ako príbeh. Naratívny formát sleduje a kopíruje prirodzený spôsob osvojovania si materinského jazyka v ranom veku. Je definovaný ako *„krátky príbeh, ktorý je opakovane spoločne prežívaný učiteľom i deťmi a ktorý vykresľuje zážitky z normálneho detstva"* (Taeschner, 2005, s. 19). Východiskom spomínaného prístupu je porozumenie psycholingvistickému vývinu, ktorý naznačuje, že *„jazyky sa učia oveľa ľahšie, keď ľudia (dospelý a dieťa) vzájomne interagujú, a nie vtedy, ak jedna osoba (dospelý) sa vzťahuje na viaceré (deti). Udržanie toku konverzácie a očného kontaktu medzi hovoriacim a počúvajúcim je dôležitým elementom v dobrom komunikačnom vzťahu a oboje je náročné v kontexte školského vyučovania."* (Taeschner, 2005, s. 14) Preto cieľom tímu profesorky Taeschnerovej bolo vytvoriť nástroj na podporu a *„facilitovanie prirodzeného procesu v osvojovaní si cudzieho jazyka"* (Taeschner, 2005, s. 15) v bežnej triede. Na tento účel boli stanovené nasledujúce princípy:

1. **Princíp dobrej komunikácie.** Vychádza z predpokladu, že ak má dieťa pozitívny vzťah s dospelým, chce ovládať jazyk, ktorým naň dospelý hovorí. Základom dobrého vzťahu je dobrá komunikácia, a tá je možná len v prípade, ak sa osoby navzájom najskôr spoznajú, čo znamená, že *„ja vnímam, že existuješ, a ty vnímaš, že existujem"* (Taeschner, 2005, s. 16). Takáto intersubjektivita sa rodí očným kontaktom medzi osobami. Deti dokážu interpretovať očný kontakt a emócie človeka, ktorý s nimi vedie komunikáciu. Očný kontakt zohráva centrálnu rolu v iniciácii a v pokračovaní komunikačného vzťahu (Taeschner, 2005). Problémom výučby v triedach je práve interakcia s mnohými deťmi, nutnosť vzájomného komunikačného vzťahu a udržanie očného kontaktu s celou skupinou, čo Taeschner vyriešila prácou v kruhu a postupným zameraním pohľadu učiteľa na jednotlivé deti v kruhu sprava doľava.
2. **Princíp bilingvizmu.** Spočíva v skutočnosti, že ten, čo hovorí, prispôsobuje svoju reč schopnostiam prijímateľa informácií. Ak deti používajú CJ, podľa Taeschner (2005) preto, lebo sú si vedomé, že komunikačný partner nerozumie ich materinskému jazyku. Ak počúvame človeka rozprávajúceho CJ, snažíme sa porozumieť tomu, čo sa nám snaží povedať. *„Rozprávaním učíme prijímateľa porozumieť a on sa zas učí hovoriť použitím toho istého inverzného mechanizmu porozumenia."* (Taeschner, 2005, s. 17) Tento princíp sa snaží Taeschner využiť aj v pedagogickej praxi. Ak deti vedia, že učiteľ CJ rozumie ich materinskému jazyku, budú používať na komunikáciu s ním materinský jazyk, a to aj v prípade, ak učiteľ vyžaduje komunikáciu v CJ. Aby boli deti motivované rozprávať CJ, musia byť presvedčené, že učiteľ nerozumie ich materinskému jazyku. V prípade naratívneho formátu Hocus a Lotus deti síce vedia, že učiteľ hovorí ich materinským jazykom, ale pomocou magického vstupu do imaginárneho sveta vznikne možnosť na uplatnenie princípu bilingvizmu, pretože deti sú silne motivované hovoriť cudzím jazykom. (Taeschner, 2005, s. 18)
3. **Princíp naratívneho formátu.** Tento princíp pri výučbe v triede *„zahŕňa skúsenosti dospelého s dieťaťom v rámci opakovaného poskytovania kontextu, v ktorom sa môžu navzájom spoznať; intersubjektivitu a okrem iného aj vytvorenie a udržanie kontaktu medzi ľuďmi; alternáciu konverzačných zvratov, ktoré sú obsiahnuté v dialógu"* (Taeschner, 2005, s. 19). Opakovaním formátu dochádza k predpokladaniu správania komunikačného partnera, a tým je dieťaťu umožnené v komunikačných zámeroch rásť.
4. **Princíp jazykového progresu.** Tento princíp (Taeschner, 1986, in 2005) zdôrazňuje, že každý jeden formát by mal využívať celú škálu vetnej skladby, ako je to v reálnom živote. Slovník by mal napredovať postupne v rámci viacerých formátov. Princíp jazykového progresu vychádza z poznania troch fáz osvojovania si jazyka. *„V prvej fáze sú prezentované len jednoduché slová (nesúce podstatu vety) alebo výrazové prostriedky. Druhá fáza je charakterizovaná krátkymi vetami tvorenými predikátom a jeho argumentom a v tretej fáze sa objavujú všetky ostatné štruktúry a dominujúce vety."* (Taeschner, 2005, s. 20)

Každý príbeh metódy naratívneho formátu Hocus a Lotus obsahuje jednoduché slová, frázy, holé vety, ale aj komplexné rozvinuté vety tak, ako sa vyskytujú v reálnom živote. Každý formát predstavuje kompletný lingvistický vývin. Slovná zásoba sa vyvíja z formátu na formát, pričom každý nasledujúci formát obsahuje slovnú zásobu predchádzajúceho a dopĺňa ju o novú. Naratívne formáty sú inšpirované každodennými detskými zážitkami, prezentujú komunikáciu, ktorú by použilo v daných situáciách dieťa v materinskom jazyku. Analýzy textov ukázali, že slovná zásoba naratívneho formátu Hocus a Lotus približne zodpovedá často používanej slovnej zásobe detí v materinskom jazyku.

Spôsob prezentácie naratívneho formátu deťom bol zvolený podľa zborových realizácií, pripomínajúc grécke zbory, čo znamená, že všetky deti predstavujú všetky roly. *„To dovoľuje zovšeobecniť komunikatívny proces formátu v triede: dramatizácia príbehov je všeobecnou skúsenosťou, a to v zmysle, že aktivita je opakovane prežívaná všetkými v triede, a tiež tým, že príbehy vychádzajú z reálneho života všetkých detí."* (Taeschner, 2005, s. 21)

V naratívnom formáte majú deti šancu učiť sa tak od učiteľky (dospelej osoby), ako aj od rovesníkov. Postavy Hocus a Lotus deti vnímajú ako svojich rovesníkov a zároveň sa identifikujú s ich príbehmi a zážitkami. Samotná učiteľka pôsobí ako prostredník, rozprávač, ktorý deťom umožňuje stretnúť sa s obľúbenými postavami. Keďže deti zažívajú zážitky Hocusa a Lotusky ako svoje vlastné, pri osvojovaní si jazyka sú náchylné dôverovať im viac ako učiteľke. Táto skutočnosť je využitá na osvojenie si správnej výslovnosti u detí. Deti si nezávisle od výslovnosti učiteľky osvojujú výslovnosť Hocusa a Lotusky z CD a DVD nahrávok.

Naratívny formát Hocus a Lotus poskytuje deťom možnosť zrkadlenia prirodzeného detského správania, vyjadrovania emócií, nachádzanie vlastnej identity, čo sa pozitívne až rehabilitačne prejavuje u detí s problémami v emočnej zložke.

Práca s deťmi pomocou Hocus a Lotus

Vytvoriť vhodné bilingválne prostredie na zábavné a efektívne osvojovanie si cudzieho jazyka pri naplnení všetkých princípov je v MŠ náročné, ale nie nemožné. Taschner, Pirchio, Corsetti, Francese (2006) vypracovali podrobnú metodiku pre učiteľov MŠ, ktorí by mali záujem učiť deti v škôlke CJ. Táto metodika je určená na každodenné použitie v MŠ, pričom nepredpokladá nutnosť externého učiteľa CJ, ale ponúka možnosť, aby triedny učiteľ mohol s deťmi denne pracovať v rámci rozvoja cudzojazyčných zručností. Okrem presne popísaného tréningu je nutné dodržať tieto facilitačné prvky (Taeschner, 2011):

1. **Vytvorenie magického (rozprávkového) sveta.** Deti si oblečú „magické" tričká. Tričká sú znakom vstupu do parku, a teda do iného sveta. Pôsobia ako kostým v divadle pri skúšaní novej hry. Dieťa sa pomocou trička, ktoré má na sebe, vie lepšie identifikovať s postavami príbehu a preniesť z bežného sveta do magického.
2. **Vstup do magického sveta.**
3. ***Acting out* – dramatizácia a spoločné prežívanie príbehu.** Deti napodobňujú učiteľa v dramatizácii, ako aj v prerozprávaní textu príbehu. Záujem a osobné nasadenie učiteľa sa prenáša na deti a motivuje ich k opakovaniu textu. Dôležité je používanie gestikulácie na nové slová, využívanie mimických výrazových prostriedkov a opakovanie jednotlivých slov v príbehu.
4. **Spievanie pesničky a jej znázornenie.** Učiteľ a žiaci spoločne spievajú minimuzikál a dramaticky, v rytme hudobného sprievodu znázorňujú dianie v príbehu. Pohyb, psychomotorická aktivita je pre deti v predškolskom veku dôležitým nástrojom nielen na uvoľnenie energie, ale aj na prepájanie lingvistických obsahov s realitou.
5. **Čítanie ilustrovanej knihy.** Učiteľ číta spolu s deťmi príbeh v obrázkovej knihe a nové slová v príbehu znázorňuje gestikuláciou. Zároveň využíva prozodické vlastnosti reči. Necháva deťom priestor na ich popísanie a vyjadrenie deja na obrázku. Táto skutočnosť prospešne vplýva na nácvik čítania s porozumením.
6. **Pozeranie príbehu na DVD.** Tento prvok pomáha deťom uchopiť príbeh a porozumieť aj abstraktným slovám (napríklad farby).
7. **Výstup z magického sveta.**

Pobyt detí v svete Hocusa a Lotusky je priamym a nepretržitým kontaktom s CJ a trvá približne 30 minút. Približne 80 % času rozpráva dieťa spoločne s učiteľom. Dieťa nie je nútené do rozprávania. Vyslovuje len slová a vety, ktoré chce vysloviť. Keďže príbeh sa počas jednej hodiny tri razy zopakuje a jeden príbeh je opakovaný približne tri týždne, dieťa počas tretieho týždňa opakuje nielen expresívne výrazy a jednoduché slová, ale aj frázy a náročnejšie vety. Predpokladá sa, že dieťa počas učenia sa jedného príbehu vysloví jedno slovíčko (frázu) približne 60-krát.

Pri práci s príbehom sa deti najskôr stretávajú so zvukovou stránkou príbehu, ktorú dramaticky znázorňujú. Keďže deti počujú cudzie slová prvý raz a nedostávajú od učiteľky preklad, musia samy nachádzať prepojenia medzi frázami a správaním učiteľky (jej gestami, pohybom tela a mimikou). Táto skutočnosť pozitívne napomáha rozvoj fantázie a predstavivosti u detí. Striedanie pozícií pri opakovaní dialógov, vyjadrovanie a prežívanie emócií napomáha rozvoj empatie, ale aj samostatnosti vo vyjadrovaní. Deti sa podľa našich sledovaní stávali postupne smelšie a aktívnejšie. Rozvoju komunikačných zručností pomáha aj postupné opakovanie viet a fráz po učiteľke a nacvičovanie dialógových foriem komunikácie.

Overenie metódy v slovenskom kontexte

Overovanie metódy naratívneho formátu sa uskutočnilo roku 2011 aj na Slovensku v štátnej MŠ na vzorke 63 detí v troch triedach. Externá učiteľka učila každý deň pomocou príbehov Hocusa a Lotusky deti v priemernom veku 3,9 až 4,5 roka anglický jazyk. Po 106 stretnutiach boli deti požiadané, aby prerozprávali obľúbený príbeh na kameru a absolvovali testy porozumenia a produkcie. Z výsledkov testovania je zrejmé, že deti nielen dostatočne rozumeli testovanej slovnej zásobe (v teste porozumenia dosiahli viac ako 80-% úspešnosť), ale boli schopné viacero slov aj reprodukovať (v teste produkcie dosiahli deti výsledky 52,1 %, pričom boli preukázané veľké interindividuálne rozdiely). Na reprodukciu vybraného príbehu deti použili v priemere 65,7 slov, z toho 33,89 rôznych slov. Z vetných analýz vyplýva, že deti používali takmer všetky typy vetných konštrukcií. Priemerný počet viet 7,59 na príbeh a index jazykovej produktivity detí MLU v hodnote 2,64 ukazuje, že deti sa nachádzali v počiatočnom štádiu produkcie. Deti boli schopné zrozumiteľne prerozprávať príbeh, pričom vetami, slovami, ale aj gestami vyjadrili až 85,6 % epizód príbehu. Výsledky je možné vzhľadom na vek detí (v čase testovania 58 mesiacov) a dĺžku vyučovania označiť ako povzbudivé a úspešné.

Pri porovnaní výsledkov s pôvodným talianskym výskumom (deti sa učili dvakrát dlhšie ako slovenské deti) možno konštatovať, že slovenské deti dosiahli lepšie výsledky v množstve vyprodukovaných rôznych slov, no produkovali viac samostatných slov a menej vetných štruktúr ako talianske deti. Tento rozdiel vysvetľuje princíp jazykového progresu (Taeschner, 2005) a nižší vek slovenských detí.

Analýzou rodičovských dotazníkov bolo zistené, že 72,7 % rodičov považovalo metódu za efektívnu a 78,3 % rodičov by ju odporučilo známym. Faktorová analýza preukázala, že faktor spolupráce a spontaneity dieťaťa pri osvojovaní si CJ považuje väčšina rodičov za znak úspešnej metódy. Čím viac dieťa požadovalo od rodiča spoluprácu pri svojom cudzojazyčnom rozvoji, tým lepšie rodič CJ ovládal.

Záver

Výsledky, ktoré boli po polročnej každodennej práci s deťmi v MŠ získané, poukazujú na efektivitu metódy, a to aj v prípade jej použitia v triede štátnej MŠ s plným počtom detí (vo výskume bolo 21 detí v triede), čo korešponduje aj so závermi Taeschnerovej (2005). Deti po pol roku učenia boli schopné porozumieť príbehom v CJ, rozumeli jednoduchým pokynom a osvojili si dostatočnú slovnú zásobu na reprodukciu príbehu. Analýza syntaktickej štruktúry preukázala, že deti pri reprodukcii používali všetky typy vetných štruktúr, od jednoduchých samostatných slov cez syntagmy až po kompletné súvetia. Počas vyučovania anglického jazyka pomocou naratívneho formátu Hocus a Lotus boli pozorované viaceré zmeny správania detí v závislosti od fáz porozumenia jazyka, v ktorých sa nachádzali. Takéto správanie pripomínalo fázy osvojovania si jazyka pri sukcesívnom bilingvizme (Tabors, Snow, 1999).

Naše overovanie metódy sa síce týkalo len predškolského veku, no v zahraničí sa uskutočnili výskumy aplikujúce túto metódu aj v prvých ročníkoch základnej školy a momentálne sa realizuje dlhodobý výskum overovania integrácie detí imigrantov pri prepojení školského a rodinného prostredia pomocou naratívneho formátu Hocus a Lotus.

Na základe teoretických poznatkov o metóde, ako aj na základe praktických skúseností a výsledkov výskumu môžeme metódu jednoznačne odporučiť na používanie v predškolskom veku, ale aj v prvých ročníkoch základnej školy.

Mgr. Zlatica JURSOVÁ ZACHAROVÁ, PhD., Pedagogická fakulta UK, Katedra psychológie a patopsychológie

Bibliografia

AHREN, A. K.; BERMEJO M. L. G.; FLETA, T. 2008. Holistic leraning through stories: Children´s literature in the ELF classroom. In: *International conference – ELT in primary education*, 2008. Zborník z konferencie, Bratislava. ISBN: 978-80-89328-21-5. [cit. 2011-09-25] Dostupné na internete: http://www.fedu.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/KAJL-Hromnikova/ELT_IN_PRIMARY_EDUCATION.pdf s.98-104.

BRUNER, J. 1982, *The Proces od Education*.

JURSOVÁ ZACHAROVÁ, Z. 2013. *Efektívne vyučovanie anglického jazyka v predškolskom veku (Hocus-Lotus)*. Dizertačná práca. Univerzita Komenského Bratislava, Pedagogická fakulta, školiteľ: doc. PhDr. Gabriela Lojová, PhD.

LERNA, A.; MASSAGLI, A.; GALLUZZI, R.; RUSSO, L., 2002. Imparare a parlare con il format narrativo: Prima applicazioe della Riabilitazione del Linguaggio dei Bambini con sindrome di Down. In: *Rivista di Psicolinguistica applicata* n. 3. s. 39 – 55. [cit. 2012-06-08] Dostupné na internete: http://www.hocus-lotus.edu/public/files/200207703004Lerna%20Down.pdf.

RATNER, N.; BRUNER, J. 1977. Games, social exchange and the acquisition of language In: *Journal of Child Language*. s. 391 – 401. [cit. 2012-06-08] Dostupné na internete: http://web.media.mit.edu/~jorkin/generals/papers/33_ratner_bruner.pdf.

TABORS, P. O.; SNOW, C. E. 1999. English as a second language in preschool programs. In: Genesse, F. (eds.). *Educating second language children*. Cambridge University Press 1999. ISBN: 0-521-45797-1.

TADDEO, M. 2007. *Lo sviluppo linguistico secondo J. S. Bruner*. [cit. 2011-09-16] Dostupné na internete: http://www.pscicolab.net/2007/lo-sviluppo-linguistico-secondo-j-s-bruner.

TAESCHNER, T. 2003. *Il Sole é femina. Uno studio sull´acquisitione del linguaggio in bambini bilingui dalla nascita*. Roma. D.I.T.I. srl. 2003. ISBN 88-88677-00-5.

TAESCHNER, T., 1993. Foreign language learning in the kindergarten: A teaching model and some resulting language-acquisition strategies. In: Alatis J. E. *Strategic Interaction and Language Acquisition: Theory, Practice, and Research*. Georgetown University Press. s. 241 – 254.

TAESCHNER, T. 2005. *The magic teacher*. London: CiLT The National Centre for Languages. s. 216. ISBN 1-904243-46-0.

TAESCHNER, T. 2011. *Perché Bilingual Family é un progetto innovativo?* Nepublikové, prednáška február 2011, Fabbro Ficule, Italia. s. 5.

TAESCHNER, T.; PIRCHIO, S.; CORSETTI, R.; FRANCESE, G. 2004. *The magic teacher´s kit*. Roma: Dinocroc Internationl Training Institute srl. ISBN 88-88677-11-9. 63 s.

Slovenský národný korpus mal svoj stánok s prezentáciou aj na nedávnej Noci výskumníkov v bratislavskej Starej tržnici.

Spojenie počítačových technológií a jazyka

SLOVENSKÝ NÁRODNÝ KORPUS

Na hodinách slovenského či cudzieho jazyka môžeme dobre využiť existujúce jazykové zdroje (elektronické slovníky) a textové databázy. Jedným z nich je aj Slovenský národný korpus (SNK), ktorý sa buduje v Jazykovednom ústave Ľ. Štúra (JÚĽŠ) Slovenskej akadémie vied (SAV) ako databáza textov v elektronickej podobe, v ktorej možno vyhľadávať slová a rôzne jazykové javy na základe jazykových informácií (lexikálne a gramatické vlastnosti slov), ktoré sú do nej vložené.

Hľadať môžeme konkrétne tvary slov (napr. *učiteľskými* – zobrazia sa všetky kontexty s týmto tvarom), slová vo všetkých ich tvaroch (napr. *učiteľka* – zobrazia sa všetky kontexty so všetkými tvarmi tohto slova) alebo všetky slová v konkrétnom tvare (napr. všetky mužské neživotné podstatné mená v 6. páde jednotného čísla) či spojení (napr. slovesá v rozkazovacom spôsobe, pri ktorých sa nachádza osobné zámeno 2. osoby množného čísla).

Cenný zdroj informácií

SNK v súčasnosti tvoria korpusy písaných textov aj prepisov hovorených prejavov. Písané korpusy obsahujú slovenské texty z rôznych štýlov a žánrov, vecných oblastí, regiónov a podobne od roku 1955 po súčasnosť. Hovorené korpusy obsahujú prepisy zvukových záznamov po slovensky hovoriacich ľudí na rôzne témy. V prepisoch je možné vyhľadávať podobne ako v písaných korpusoch. SNK je cenným zdrojom informácií nielen o počte výskytov konkrétnych lexém a iných jazykových prostriedkov v databáze, ale predstavuje aj obraz fungovania jazyka v lexikálnych spojeniach, v preferovaných gramatických tvaroch či používaných syntaktických štruktúrach.

Základné údaje o SNK a raste jeho databáz spolu s novinkami obsahujú príspevky, ktoré odzneli na konferenciách Slovenskej asociácie učiteľov slovenčiny. Roku 2007 na nej Mária Šimková predniesla príspevok s názvom *Slovenský národný korpus ako pomôcka pri výučbe slovenského jazyka*, kde zhrnula základné princípy budovania národného korpusu, aktuálny stav databáz, spôsoby vyhľadávania v nich a načrtla možnosti využitia databáz SNK vo vyučovacom procese. Roku 2012 zaznel na konferencii príspevok *Slovenský národný korpus a možnosti jeho využitia v školskej praxi* autoriek Kataríny Gajdošovej a Heleny Ľos Ivorí-kovej. V príspevku zhŕňajú nielen novinky v SNK za posledných päť rokov, ale ponúkajú aj praktické cvičenia utvorené pomocou SNK, ktoré sú zamerané na vyučovanie slovenského jazyka na základných a stredných školách. Oba príspevky sú dostupné v zborníkoch z uvedených konferencií.

Podpora praktických seminárov

V súčasnosti obsahujú všetky databázy SNK viac ako 2,5 miliardy textových jednotiek v písaných korpusoch, hovorených korpusoch a inojazyčných paralelných korpusoch, kde sú vedľa seba tie isté texty v dvoch rôznych jazykoch. Vyhľadávať v databázach SNK možno prostredníctvom vyhľadávacieho nástroja NoSketch Engine, ktorý je známy aj ako Bonito2.

Vzhľadom na záujem zo strany používateľov ponúka oddelenie SNK JÚĽŠ SAV od marca 2013 cyklus prezentácií a praktických seminárov s názvom *Vyhľadávanie v Slovenskom národnom korpuse*. Cieľom seminárov je získať zručnosti pri práci s databázami SNK, naučiť sa v nich efektívne vyhľadávať a používať ich ako zdroj materiálu na výskum, ako materiálovú základňu na tvorbu cvičení pre žiakov v škole aj ako vyučovaciu pomôcku na hodinách slovenského či cudzieho jazyka a podobne. Semináre sú pripravované pre všetkých, ktorí pracujú s jazykom, s informáciami, ktoré sa v ňom nachádzajú – slovakisti, slavisti, lexikografi, etnológovia, psychológovia, logopédi, učitelia základných, stredných a vysokých škôl, spisovatelia, prekladatelia, študenti filologických, učiteľských, prekladateľských či technických smerov. Workshopy sa konajú zväčša každý druhý týždeň, konkrétne zameranie aktuálneho seminára je zverejnené na stránke SNK v časti *Workshopy/Termíny*. Každý seminár trvá približne dve hodiny, účastník pracuje samostatne za počítačom a sám si skúša všetky prezentované funkcie vyhľadávacieho nástroja. Maximálna kapacita seminárov je 7 účastníkov na jedno podujatie, keďže je potrebné venovať sa účastníkom individuálne. Na vypísaný termín sa treba zaregistrovať prostredníctvom registračného formulára, ktorý je zverejnený v sekcii *Novinky* spolu s pozvánkou na aktuálny seminár; prihlasovať sa možno už 10 dní pred podujatím.

Ako sa orientovať vo vyhľadávaní

Cyklus *Vyhľadávanie v Slovenskom národnom korpuse* pozostáva v súčasnosti zo siedmich typov seminárov. V základnom, *Vyhľadávanie v písaných korpusoch – začiatočníci*, sa záujemcovia naučia vyhľadávať v písaných korpusoch na základe všetkých dostupných atribútov, zmeniť zobrazenie vyhľadaných dát podľa potreby, používať filtre, triediace, frekvenčné a kolokačné nástroje a ukladať vyhľadané dáta.

Získať prehľad o možnostiach využitia hovorených databáz a naučiť sa používať ich možno na seminári *Vyhľadávanie v hovorených korpusoch – začiatočníci*, kde sa predstavia dostupné hovorené databázy, ich štruktúra, vonkajšia a vnútorná anotácia, atribúty vhodné na vyhľadávanie a využitie už známych funkcií vyhľadávača NoSketch Engine.

Pre pokročilých používateľov korpusu je určený seminár *Vyhľadávanie v korpusoch – pokročilí*, na ktorom záujemcovia riešia špecifické otázky súvisiace s vyhľadávaním materiálu v korpusoch podľa ich konkrétnych potrieb a cieľov výskumu.

Pokročilým používateľom z radov učiteľov je určený seminár *Vyhľadávanie v korpusoch pre učiteľov*, ktorý si kladie za cieľ ponúknuť námety na tvorbu vlastných cvičení a úloh pre žiakov (alebo so žiakmi) na základe databáz SNK. Podmienkou účasti na tomto seminári je absolvovanie základného kurzu na vyhľadávanie v písaných korpusoch a zvládnutie zručností z neho.

Precvičiť si nadobudnuté základné znalosti a zručnosti pri riešení konkrétnych zadaní na vyhľadávanie v písaných a hovorených databázach budú môcť pokročilí používatelia v rámci špeciálneho seminára *Vyhľadávanie v korpusoch – cvičenia*.

Oddelenie SNK plánuje zaradiť do ponuky seminárov aj *Vyhľadávanie v paralelných korpusoch*, kde sa používatelia naučia vyhľadávať v paralelných korpusoch slovenských a inojazyčných textov (slovensko-anglický, slovensko-český, slovensko-francúzsky, slovensko-ruský, slovensko-latinský; pripravuje sa slovensko-maďarský a slovensko-nemecký paralelný korpus) a využívať pritom aj všetky funkcie vyhľadávacieho nástroja NoSketch Engine.

Ostatné databázy SNK sa predstavia v prezentácii *Používanie ostatných databáz SNK*, kde sa záujemcovia dozvedia viac o Slovenskej terminologickej databáze, slovenskom WordNete, Historickom korpuse slovenčiny a ďalších jazykových zdrojoch a možnostiach ich efektívneho využívania vo vedecko-výskumnej, v školskej či prekladateľskej praxi.

Viac informácií o spomínaných typoch praktických prezentácií a seminárov sa nachádza na stránke SNK v položke *Workshopy*.

Oddelenie SNK poskytuje všetky podujatia bezplatne. Bezplatné sú aj tie semináre, ktoré po dohode so záujemcami realizujú pracovníci SNK mimo pracoviska JÚĽŠ SAV, napr. na základných, stredných a vysokých školách, akademických pracoviskách a podobne. Po dohode s inštitúciou môžu pracovníci oddelenia SNK pripraviť pre väčšie skupiny záujemcov ktorýkoľvek z ponúkaných seminárov v rozsahu jedného dňa aj viacerých dní. V prípade záujmu o zorganizovanie seminára na pracovisku mimo oddelenia SNK je potrebné kontaktovať pracovníkov oddelenia SNK osobne, telefonicky alebo e-mailom.

Mgr. Katarína GAJDOŠOVÁ
Foto Ľudo POMICHAL

Európska značka pre jazyky 2013

OCENENIE PRE ZŠ NEVÄDZOVÁ V BRATISLAVE

Prvý októbrový deň 2013 bol pre pedagógov Základnej školy na Nevädzovej ul. v Bratislave významný. Na slávnostnej ceremónii riaditeľ školy Mgr. Vladimír Pastýrik prevzal z rúk Ing. Vladimíra Beloviča, CSc., generálneho riaditeľa sekcie ďalšieho vzdelávania Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, certifikát Európska značka pre jazyky 2013. Ocenenie sme získali v súťaži organizovanej Národnou agentúrou Programu celoživotného vzdelávania za zrealizovaný projekt s názvom Učme sa kvalitne, učme sa zaujímavo, učme sa moderne.

Projekt sa uskutočňoval v rokoch 2009 – 2011, bolo v ňom zapojených 600 žiakov a 36 pedagógov a bol spolufinancovaný zo štrukturálnych fondov Európskej únie,

ako aj našou základnou školou. Cieľom projektu bolo nielen zintenzívnenie výučby cudzích jazykov, zdokonalenie a posilnenie znalostí žiakov v tejto oblasti, ale predovšetkým uplatnenie netradičných a pre žiakov pútavých foriem, metód a prostriedkov výučby anglického a nemeckého jazyka.

Vzdelávaním ku kvalite trhu práce

Našou prioritou bolo a následne i je výchova jedincov pre potreby trhu práce, čím sa naša krajina stane konkurencieschopnejšou v oblasti ľudských zdrojov. Tým sa napĺňa globálny cieľ operačného programu Vzdelávanie – „zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti SR prostredníctvom prispôsobenia vzdelávacieho systému potrebám vedomostnej spoločnosti“.

Realizáciu cieľov sme uskutočnili týmito aktivitami:

- intenzívnymi týždennými jazykovými kurzami anglického a nemeckého jazyka prostredníctvom zahraničných lektorov,
- týždennými anglicko-nemeckými tábormi v jesennom a jarnom termíne v Krpáčove v Nízkych Tatrách,
- skupinovou tvorbou anglicko-nemeckých projektov a ich prezentáciou žiakmi,
- spracovaním zážitkov z táborov v anglickom jazyku vo forme príspevkov do školského elektronického časopisu *Nevädza*,
- publikačnou činnosťou o dosiahnutých výsledkoch v časopise *Pán učiteľ* (spôsob inšpirácie pre kolegov-pedagógov v praxi).

V súčasnosti pokračujeme v dvojročnom projekte prostredníctvom týždenných jazykových kurzov v anglickom jazyku so zahraničnými lektormi na I. stupni. Na II. stupni sme v apríli 2013 uskutočnili pilotný jazykovo-plavecký tábor v oblasti Trenčianskych Teplíc. Okrem jazykových aktivít bol tábor rozšírený o blokové vyučovanie plávania s cieľom posilniť telesnú zdatnosť našich detí. Keďže sa stretol s veľkým úspechom zo strany detí i rodičov, tento školský rok bude zrealizovaný pre všetkých žiakov 5. ročníka.

Získaný certifikát ako motivácia

Dosahovanie ďalších výsledkov oceneného projektu sa uskutočňuje i na vyučovacích hodinách anglického a nemeckého jazyka, ako i informatiky. Využívaním medzipredmetových vzťahov posilňujeme nielen jazykovú gramotnosť žiakov, ale využívajúc nové informačné technológie v rámci jazykového vzdelávania, rozvíjame a posilňujeme počítačovú zdatnosť našej mladej generácie, v súlade s prioritami stanovenými Európskou komisiou na rok 2013.

Certifikát Európska značka pre jazyky 2013 predstavuje potvrdenie správnosti nasmerovania jazykového vzdelávania v našej škole. Zároveň je však pre nás veľkým záväzkom. Zaväzuje nás napredovať v nastúpenom úsilí i v budúcnosti, aby bránu našej školy opúšťali generácie jazykovo zdatných žiakov, pripravených úspešne pokračovať v jazykovom vzdelávaní, ktoré predstavuje neodmysliteľnú súčasť potrieb trhu práce.

PhDr. Dagmar ZLATOŠOVÁ, PhD.
Foto archív školy

Žiaci v Rimavskej Seči spomínali na predkov

OKTÓBER – MESIAC ÚCTY K STARŠÍM

Stalo sa tradíciou, že každoročne v októbri si uctievame starších spoluobčanov. Október sa traduje ako Mesiac úcty k starším a od roku 1991 je 1. október vyhlásený za Medzinárodný deň starších ľudí. Úcta k starším je úctou k trvalým hodnotám, ktoré vytvorili a ktoré si osvojili, úctou k životnej múdrosti, ktorá sa získava predovšetkým rokmi tvrdej práce a skúsenosťami.

Naša Špeciálna základná škola s vyučovacím jazykom maďarským v Rimavskej Seči sa zapojila do projektu pod názvom *Medzinárodný deň starších ľudí*. Trval celý prvý októbrový týždeň a bol zameraný na zvyšovanie pozornosti voči starším ľuďom. Projekt sme začali triednickou hodinou. Hlavnou témou bola otvorená rozprava a diskusia nielen o tom, ako sa majú správať mladší k starším, ale aj o tom, ako by mal pristupovať starší k mladšiemu, aby si úctu nielen získal, ale aj zaslúžil.

Žiaci sa živo zapájali, podelili sa so svojimi skúsenosťami a príhodami so staršími ľuďmi, svojimi príbuznými. Príbehy boli niekedy veľmi dojímavé až smutné, ale boli aj veselé a úsmevné. Súčasťou triednickej hodiny bolo aj prezeranie starých fotografií, pomocou ktorých sme si pripomenuli staré tradície. Pohľadmi do minulých životov starších ľudí sme získali prepojenie vzájomných vzťahov staršej a mladšej generácie. Výchovným cieľom tejto hodiny bola úcta k hodnotám životnej múdrosti a zrelosti a k získaným skúsenostiam a tradíciám.

Projekt, ktorý žiakov oslovil a oduševnil

V tento týždeň sa aj hodiny výtvarnej výchovy a pracovného vyučovania niesli v podobnom duchu. So žiakmi sme pripravovali pozdravné pohľadnice, na ktorých vyjadrili úctu k staršej generácii svojimi kresbami a maľbami doplnenými textom – osobným pozdravom pre svojich starých rodičov. Pozdravy v deň starších ľudí – 1. októbra – odovzdali tým, ktorým ich venovali.

Najzáživnejšou aktivitou projektu bolo pozeranie filmu. Film bol vhodne zvolený učiteľským zborom, niesol sa v duchu celého týždňa na tému detí a staršej generácie. Žiaci film pozerali so záujmom, dobre sa pobavili a následne sme besedovali, či už zažili so svojimi starými rodičmi príhody, ktoré by im pripomenuli scény z premietnutého filmu.

Na 1. októbra sme naplánovali besedu s predstaviteľom staršej generácie. Do školy sme pozvali pána Árpáda Horvátha z Tornale, učiteľa na dôchodku, ktorý je aj výtvarným umelcom. Deťom rozprával príbehy zo svojho detstva, z celého života, ale aj o tom, ako sa dopracoval k výtvarnému umeniu. Žiakov jeho rozprávanie zaujalo a na konci besedy mu kládli rôzne otázky a podávali vlastné príhody. Venovali mu tiež vlastnoručne vytvorené pozdravné pohľadnice a list.

Záverečnou aktivitou projektu bolo vyhotovenie nástenky na danú tému. Na chodbe školy si ju žiaci môžu pozerať v priebehu celého Mesiaca úcty k starším. Jej výchovným motívom je nezabudnúť, že aj jeseň života je pekná a je dôležité čerpať z múdrosti a krásy starších ľudí.

Október je mesiacom úcty nás mladších k tým skôr narodeným. Ale na túto úctu a pozornosť by sme nemali zabúdať počas celého roka. Kto sa naučí vážiť si šediny, nemusí sa báť, že zostane v starobe nepovšimnutý. Nájdime si čas, vľúdne slovo, úsmev pre starších neustále, nielen počas októbra. Preukážme im našu úctu.

Mgr. Gyöngyi ORBÁNOVÁ
Foto autorka

Pozoruhodný talent Jána Raua

KLAVÍRNY RECITÁL

Talentovaný mladý klavirista a hudobník Ján Rau (nar. 1995) sa predstavil večerným recitálom v rámci spomienkových slávností v evanjelickom kostole vo svojom rodnom meste – Piešťanoch. Do programu koncertu zaradil početné klavírne diela inštruktívneho a prednesového charakteru rôznorodých historických období.

V repertoári Jána Raua nechýbali virtuózne a populárne dielka klavírnej literatúry. Zmysel pre dramatický pátos pretlmočil v *Prelúdiách* S. Rachmaninova. Svoju brilantnú technickú vyspelosť preukázal v *Etudách* č. 16, 21, 45 C. Czerného, op. 740. Cyklické skladby – sonáty L. van Beethoven a W. A. Mozarta – sa vyznačovali precíznym naštudovaním, gradáciou hry a kontrastnou dynamickou škálou. Tiež *Trojhlasné invencie* č. 6, 15 J. S. Bacha, v závere skladby od P. I. Čajkovského a populárny minútový valčík F. Chopina boli stvárnené s muzikálnym cítením a perfektnou technikou. V Jánovi Rauovi, ktorý sa venuje štúdiu klavírnej hry na Konzervatóriu v Žiline v triede Mgr. art. Ľudmily Fraňovej, vyrastá nádejný profesionálny umelec. Jeho prvé verejné recitálové vystúpenie pred širším publikom si zaslúži gratuláciu, pochvalu a uznanie.

PhDr. Božena DLHÁŇOVÁ
Foto autorka

Slovenské deti hrali bulharskú hudbu

ŽIACI ZUŠ J.ALBRECHTA V SOFII

Začiatkom októbra pedagógovia Základnej umeleckej školy (ZUŠ) Jána Albrechta v Bratislave so svojimi žiakmi zavŕšili záverečnú časť projektu s názvom *Slovenské deti hrajú bulharskú hudbu*. Vycestovali do hlavného mesta Bulharska Sofie, kde sa slávnostným koncertom venovaným skladateľovi detskej klavírnej tvorby Paraškevovi Chadžievovi (1912 – 1992) a 1 150. výročiu veľkomoravskej misie solúnskych vierozvestcov sv. Cyrila a Metoda predstavili tamojšiemu publiku.

Program koncertu bol zameraný na skladby spomínaného autora a jeho klavírne cykly – *Detský album*, *Téma a variácie*, *15 malých prelúdií*, *Babičkina rozprávka*. Na precíznom naštudovaní a usmernení interpretačných výkonov, ako aj podnetnom námete projektu – poznávať hudbu iných krajín – a jeho úspešnej realizácii má zásluhu profesorka Mgr. art. Venceslava Ilievska, ktorej patrí poďakovanie za vynaloženú námahu a organizačné úsilie. Vďaka spolupráci riaditeľstva ZUŠ Jána Albrechta a riaditeľky Lucie Celecovej s Centrálnou hudobnou školou v Sofii slovenskí účastníci zahraničnej cesty mali možnosť absolvovať priateľské zoznámenia a priniesť si mnoho radostných zážitkov. Koncert mladých slovenských hudobníkov v historickej koncertnej hudobnej sále bol odborníkmi hodnotený ako mimoriadne úspešný.

PhDr. Božena DLHÁŇOVÁ
Foto autorka

Šiestakov pasovali za rytierov

ZŠ S MŠ DLHÁ NAD ORAVOU

Pracovníci Oravského múzea Pavla Országha Hviezdoslava na Oravskom hrade pripravili pre deti, mládež a žiakov zaujímavé podujatie. Už jeho názov – *Staň sa rytierom Dračieho rádu* – naznačoval, že stredoveký hrad ešte viac ožije históriou. V rámci vyučovania dejepisu Oravský hrad navštívili i žiaci šiesteho ročníka Základnej školy s materskou školou Dlhá nad Oravou.

Okrem klasického sprievodného slova bola prehliadka obohatená i o odborný výklad pracovníkov Oravského múzea, ktorí deti zasvätili do tajomstiev rytierskych rádov. Od panoša k rytierovi sa postupne dozvedeli o heraldike, význame a skladbe erbov, pravidlách na rytierskych turnajoch. Vyskúšali si niekoľko desiatok kilogramov ťažké brnenie a otestovali váhu sečných zbraní. Nechýbala ani dvorná etiketa, ktorá bola nevyhnutnou súčasťou správania rytierov.

Od lektorov žiaci vždy dostávali kontrolné otázky. Za správne odpovede ich organizátori odmenili pasovaním za rytierov Dračieho rádu. Domov si okrem listiny odniesli i nové vedomosti a zážitky. Ostáva len dúfať, že takéto aktivity podporia u detí záujem o poznávanie histórie a posilnia naše pokrivkávajúce národné povedomie.

Mgr. Angelika FOGÁŠOVÁ
Foto autorka

ŠKOLSTVO ODBORNE

32/2013, 31. október 2013 | **Príloha UN** | Rozširované bezplatne, Ročník LX

Na začiatku, alebo v „zapadákove“?

Ak by sa nám žiadalo pohrať sa so slovíčkami, geograficky by na Slovensku „zapadákovom“ mohli byť bárs mestá Bratislavského kraja. A miesta, ktorým hovorievame, že sú na „konci republiky“, sa podľa svetových strán nachádzajú vlastne na jej začiatku. Ak by sme nemali stáleho prispievateľa UN v Humennom, pravdepodobne by ste nemali príležitosť prečítať si rozhovor s riaditeľom školy v Pribeníku.

Navyše, jeho obsah sčasti vyvracia paušálne konštatovania o „zániku“ poľnohospodárskeho odborného školstva na Slovensku. Isteže, možno dať za pravdu tým, ktorí za školu tohto typu považujú len takú, kde sa vyučujú výsostne odbory poľnohospodárskeho zamerania. Stačí si však všimnúť kompetencie Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, a treba nám pripustiť, že na „zemi živiteľke“, ako sa pred pár desaťročiami (síce nadnesene, no zároveň úplne vecne) hovorievalo, sú popri poliach lesy, vodné toky a jazerá. Že popri malých plôškach mestských parkov sú rozľahlé rovinaté lány i podhorské lúky. A že napriek sčasti objektívnemu „vyľudňovaniu“ dedín vidiek zostáva zázemím s tradičnými zvyklosťami a mnohými istotami. Tie pri rozumnej politike štátu môžu globálnym hospodárskym otrasom odolávať pevnejšie a dlhodobejšie, ako sľubujú viaceré priemyselné investície prichádzajúce síce náhle, ale kalkulujúce aj s „neočakávanými“ odchodmi.

O stredoškolskom odbornom vzdelávaní oddávna platí, že býva obrazným (a v nemalej miere i faktickým) vyjadrením celospoločenskej situácie. Na Slovensku už niet jedinej „riadnej“ poľnohospodárskej školy – a namiesto gazdov, roľníkov máme farmárov. Viaceré školské pozemky, majetky lesníckych či rybárskych škôl prešli do iných „rúk“ – a noví podnikatelia si neraz vystačia s čiastočne kvalifikovanými či dokonca „kurzovými“ zamestnancami. No napriek tomu: spomenuté odbory študujú žiaci vo viac ako tridsiatke škôl (a to nerátame, ak sa napr. rybárska stane organizačnou zložkou niekdajšieho strojárskeho učilišťa).

Ak sme vnútorne presvedčení o tom, že ešte vieme – alebo napriek mnohorakým momentálne „módnym lákadlám“ sa aspoň usilujeme – stáť na našej zemi pevnými nohami, potom ani poľnohospodárske vzdelávanie nemusí byť „stratenou vartou“. Zavádzanie odborov súvisiacich s prípravou žiakov v oblastiach nazývaných rozvojom vidieka nepovažujeme za krátkodobé východiská vedenia škôl. Cestovným ruchom vôbec nie sú iba krátkodobé návštevy notorických akože pútnikov povedzme medzi Viedňou a Bratislavou či inými mestami. Rozumní organizátori ich zahŕňajú informáciami, ktoré by lákali povedzme aspoň na vínnu cestu v neďalekom susedstve. Keby sme mali premyslenú stratégiu, v Košiciach či v inom východoslovenskom meste by sme ich dôveryhodne nabádali, aby sa zašli pozrieť – rovno do Pribeníka.

A naša redakcia dostala minulý mesiac pozvanie na jesenné predvádzanie, hodnotenie a triedenie koní v chove zo Strednej odbornej školy v Šali, ktorá má viac ako storočnú tradíciu, tento do Pruského na Deň otvorených dverí. Bude o čom písať.

Dušan MIKOLAJ

Deň otvorených dverí na nádvorí Strednej odbornej školy v Pruskom. *Foto Dušan MIKOLAJ*

Pootvárané dvere škôl, žiaci na ulici

V októbri mnohé školy otvorili svoje triedy, dielne či hospodárske objekty verejnosti. V Trenčianskom samosprávnom kraji sme sa pristavili v dvoch.

Riaditeľka Strednej odbornej školy Pruské Ing. Janka Fedorová pozvala redakciu na *Deň otvorených dverí*. Spojili ho s medzinárodnou súťažou v jazde zručnosti na traktoroch, čo pre menej zasvätených naznačuje, že škola popri študijnej príprave maturantov na vysoké školy vychováva žiakov napríklad na prácu v poľnohospodárstve, v turistických a pohostinských službách či na aktivity podporujúce vidiecku turistiku. Z okna podkrovia budovy školy (sídli v pôvodne renesančnom kaštieli) bol zaujímavý pohľad na časť rozľahlého areálu. Učitelia a žiaci základných škôl či ich rodičia prechádzali triedami a dielňami a utvárali si prvú predstavu o štúdiu a praxi v škole. Mohli si pozrieť výstavy ovocia, zeleniny, cukrárenských výrobkov, drobných zvierat, aranžovanie jesenných kvetov, všímať si, aké zručnosti sú potrebné na zhotovovanie výrobkov tradičných remesiel. Praktickú stránku výučby priblížili naslovovzatí profesionáli výcvikom psov, jazda na koni sa ukazovala ako splniteľný sen.

„Pedagogické partnerstvo“ s našimi novinami dlhodobo udržiava aj riaditeľka Strednej odbornej školy na Ulici slovenských partizánov v Považskej Bystrici PhDr. Anna Bartoňová. Jej pozvanie na prezentačno-propagačnú akciu *Stavbársky deň* doslova ladilo s úprimnými želaniami každého, kto vie, do akého závozu sa v našej spoločnosti dostala príprava mladých ľudí na kvalifikovaný výkon remeselných činností. Pedagógovia školy vyšli so svojimi žiakmi z tried a dielní na jednu z hlavných ulíc mesta, aby priamo pred okoloidúcimi i zainteresovanými záujemcami ukázali, čo všetko sa už naučili. Budúci stolári majstrovali s drevom, strechári kládli na krov krytinu, murári zručne pracovali so sadrokartónom, overovali si zručnosť s ukladaním tehál a potom sa pustili do stavby komína, inštalatéri a mechanici stavebno-inštalačných zariadení montovali rozvody do interiérového bývania, zvárali plastové rúry, operátori stavebnej výroby a stavitelia sa prezentovali v stánku grafických informačných systémov programom CAD/CAM zameraným na kreslenie návrhov drevostavieb, autoopravári-elektrikári a mechanici ukázali, že autá môžu priťahovať oveľa skôr, ako sa pohodlne usadíme za jeho volant. Dievčatá odboru technicko-administratívny pracovník mali svoj stánok s tematikou *Kedysi a dnes*.

Povedali sme si, že ak hľadáme podnetné príklady na duálne vzdelávanie, do tejto školy sa zaiste oddá vrátiť.

Dušan MIKOLAJ

Stavebníctvo vlastnými rukami žiakov

V novozámockej Strednej odbornej škole (SOŠ) stavebnej sa 14. a 15. októbra uskutočnil workshop pre učiteľov a inštruktáž pre nádejných žiakov základných škôl (ZŠ) k blížiacej sa motivačnej súťaži nazvanej *Stavebníctvo rukami našich žiakov ZŠ*. Do aktivity, ktorá vyvrcholí na 22. ročníku celoslovenského školského podujatia žiakov základných a stredných škôl JUVYR (koná sa v dňoch 27. až 29. novembra 2013 v bratislavskom Národnom tenisovom centre), sa prihlásilo desať pilotných ZŠ zo 7 krajov Slovenskej republiky, pričom Prešovský a Trnavský kraj sú zastúpené dvoma školami.

Prípravnej domácej súťaže č. 5 v Nových Zámkoch sa zúčastnilo 12 žiakov 8. a 9. ročníkov ZŠ. Inštruktori workshopu informovali pilotné školy o základných súťažných podmienkach a propozíciách v kategóriách maliar a inštalatér. Workshop a inštruktáž priniesli niekoľko závažných postrehov. V ZŠ absentuje predmet technická výchova z pohľadu tvorivosti a praktických zručností žiakov, ktorí sa pripravujú na štúdium na stredných školách, prípadne na svoje budúce povolanie. ZŠ chýba vybavenosť pracovných dielní a kvalifikovaní odborní učitelia technickej výchovy.

A nefunguje ani spolupráca ZŠ so strednými odbornými školami v regióne, čo je hlavný dôvod, prečo sa viaceré školy zapojili do projektu *Podpora profesijnej orientácie žiakov základnej školy na odborné vzdelávanie a prípravu prostredníctvom rozvoja polytechnickej výchovy zameranej na rozvoj pracovných zručností a práca s talentami*. Sústreďuje sa na prípravu žiaka na vykonávanie kvalifikovanej práce v odboroch, ktoré trh vyžaduje a kde žiak nájde svoje praktické uplatnenie. Využijú sa v ňom inovatívne formy a metódy výučby, ako pripraviť žiakov ZŠ na rozhodnutie o budúcom štúdiu či kariére.

Učitelia sa na workshope oboznámili s tým, ako má prebiehať príprava žiaka ZŠ na súťaž v spolupráci so žiakom strednej odbornej školy. Organizátori pritom zdôrazňovali, že je nutné vytvoriť spoločné tímy žiakov zo ZŠ so žiakmi tých SOŠ so stavebným zameraním, ktoré sa nachádzajú v susedstve a sú ochotné stať sa aktívnymi partnermi pri spolupráci. Žiaci sa na inštruktáži oboznámili so základnými materiálmi a s ručným náradím, ktoré budú mať k dispozícii na súťaži. Zároveň im inštruktori vysvetlili, ako čítať nákresy z výkresovej dokumentácie. Počas ukážok sa žiaci aktívne zaujímali o každú pracovnú činnosť. Pozorným sledovaním dokázali zadané praktické úlohy pomerne zručne zopakovať.

Súťaže na 22. ročníku JUVYR sa zúčastnia kombinované dvojice (žiak ZŠ a žiak SOŠ) v kategóriách inštalatér alebo maliar. Súťažné zadanie pozostáva z teoretickej a praktickej časti. Dvojice pracujú spoločne, na splnenie praktickej úlohy budú mať 120 minút, na teoretickú časť 30 minút. Súťaž hodnotí odborná porota a kritériá hodnotenia pozostávajú z hodnotenia žiaka ZŠ, žiaka SOŠ i tímu spoločne. Praktická časť sa hodnotí na zákla-

(pokračovanie na strane 21)

Spišskí drevári v Českej republike

Strana 19

Podnikanie ako integrovaná súčasť otvorenej školy

Hovoríme s riaditeľom Strednej odbornej školy v Pribeníku Ing. Štefanom Dubíkom

Strany 20 a 21

Inšpirácia pre ďalšie univerzity

Strany 22 a 23

Práca predmetovej komisie

Strany 22 a 23

Hydraulicke koleso plné energie

Ján Andrej Segner

Strana 24

Členovia medzinárodného projektového tímu na jednom zo spoločných stretnutí.

Kariérovým poradenstvom k lepšej zamestnateľnosti

SOŠT ŠURANY

Stredná odborná škola technická Šurany sa stala partnerom projektu s názvom *Nájdi svoje správne miesto vo svete práce*. Projekt je financovaný z európskeho programu Leonardo da Vinci a je to projekt partnerov z Českej republiky, Rakúska, Francúzka, Belgicka a zo Slovenska. Organizujúcou inštitúciou je Vysočina Education v Jihlave, kde sa projekt úvodným stretnutím v októbri 2012 aj začal a kde sa v apríli 2014 aj skončí. Cieľom projektu je zvýšiť kvalitu a dopad kariérového poradenstva prostredníctvom spolupráce rôznych inštitúcií poskytujúcich poradenské služby. Preto sú v projekte zastúpené tak poradenské inštitúcie, ako aj školy. Slovensko je zastúpené našou strednou školou, čím k celku prispievame pohľadom na konkrétnu spoluprácu vzdelávacej inštitúcie so zamestnávateľmi technického zamerania a vôbec trhom práce.

Analytický prístup k miestnym špecifikám

Projekt je organizovaný postupne v jednotlivých partnerských krajinách, kde zástupcovia spomínaných inštitúcií danej krajiny prezentujú svoju prácu v tejto oblasti odbornými prednáškami, ale i návštevami škôl a poradenských inštitúcií. Všetky krajiny sa sústreďujú na prepojenie sveta práce a stredísk praktického vyučovania a podporu z rôznych inštitúcií poskytujúcich aktivity kariérového poradenstva. Jednotlivé inštitúcie aktívne kooperujú so všetkými typmi škôl na všetkých úrovniach a zúčastnené krajiny prezentujú túto spoluprácu na spoločných workshopoch. Analytické informácie sú založené na dostupných odborných zdrojoch, napr. na databáze ELGPN, ako aj na analýze miestnej situácie každej z partnerských organizácií.

Analýzy majú dva hlavné ciele – identifikovať kľúčové faktory na zmysluplnú koordináciu efektívneho a synergického poradenstva smerujúceho k nájdeniu správneho miesta na trhu práce a identifikovať potreby trhu práce v spolupráci s odborným školstvom. Cieľom workshopov je tiež nájsť organizácie, ktoré sú schopné vziať na seba zodpovednosť za koordináciu poradenských služieb na miestnej úrovni. Účastníci majú možnosť zdieľať a vzájomne si vymieňať skúsenosti, porovnávať navzájom systémy poradenstva vo svojich krajinách a získať poznatky z praxe v hosťujúcej krajine.

Cieľom projektu je aj nadviazanie kontaktov a dlhodobá vzájomná spolupráca účastníkov, založená na priebežnej mailovej i telefonickej komunikácii s cieľom výmeny skúseností.

Nájsť si miesto v dnešnom svete práce

Spoločným výsledkom projektu bude vytvorenie príručky, resp. manuálu na koordináciu poradenstva pod názvom *Snažíme sa vám pomôcť nájsť si správne miesto vo svete práce*. Bude pozostávať zo všeobecnej kapitoly, ktorá vysvetlí kľúčové črty koordinácie spoločné pre všetkých partnerov, a zo špeciálnych národných kapitol, ktoré podajú návod na spoluprácu pre všetky zúčastnené krajiny. Poskytne hodnotné poznatky pre odborníkov v poradenstve, učiteľov a členov manažmentu služieb s praktickou podporou pri implementácii poradenstva ako integračného a kontinuálneho procesu.

Výber správnej kariéry môže byť veľmi náročná úloha, najmä vo svete, ktorý ponúka množstvo ciest, z ktorých každá vyzerá, že vedie k zlatému cieľu. Kariéra môže človeku zlepšiť alebo, naopak, pokaziť život, preto je dôležitý správny výber. Zvyšuje sa tlak na kvalitu školského manažmentu, spôsobený konkurenciou medzi školami. Školy taktiež nevyhnutne spolupracujú so sociálnymi partnermi na poli kariérového poradenstva. Pokúšajú sa pripraviť svojich študentov na budúcu konkurenciu trhu práce a poskytnúť im vysokú kvalitu systému kariérového poradenstva.

Komplexný charakter kariérového poradenstva si vyžaduje integrované prístupy na podporu kariérového rozvoja. Kariérové poradenstvo je často súčasťou niektorých ďalších kľúčových procesov, ako napr. počiatočného vzdelávania, podpory zamestnanosti či sociálnej práce.

Každá krajina má iné pozadie podpory kariérového poradenstva – na workshopoch vo Francúzku, v Belgicku a Rakúsku sa sledujú rozličné systémy, všetky tri krajiny majú pokročilý systém kariérového poradenstva. Vysočina Education, Hospodárska komora Jihlava a Stredná odborná škola technická Šurany budú organizovať spoločný workshop na záver projektu, čo bude správne miesto na prediskutovanie prístupov a nápadov z predchádzajúcich worshopov a usmernenie kľúčových stratégií kariérového poradenstva, ktoré už boli predstavené v iných krajinách zapojených do projektu.

Mgr. Zuzana KOLLÁROVÁ

Na plenéri v kláštore

SUŠ KEŽMAROK

Žiaci Strednej umeleckej školy (SUŠ) z Kežmarku sa koncom septembra zúčastnili na Plenéri Tibora Bártfaya v Červenom Kláštore. Plenér pomenovaný podľa významného slovenského akademického sochára sa tento rok konal bez účasti majstra z dôvodu jeho zhoršeného zdravotného stavu.

Plenéra sa zúčastnilo deväť študentov 2. – 4. ročníka odboru fotografický dizajn kežmarskej SUŠ, pracovali pod vedením Mgr. art. Mareka Rusňáka. Voľný čas trávili potulkami v pieninských horách, naháňajúc inverziu, ktorá vykresľovala malebnosť prostredia. Tvorivá atmosféra sa vykryštalizovala ihneď v hľadaní fotografických stvárnení, ktorých výstupom nebola len fotografia okolitej krajiny, ale najmä architektonická rarita daného kraja – národná kultúrna pamiatka kláštor kartuziánov.

(suškk)

Foto archív Múzea Červený Kláštor

Genius loci Červeného Kláštora v diele účastníkov plenéra.

Ako bolo v Gente

INTERSTENO 2013

Stručne a jasne – rád píšem na klávesnici. A práve táto aktivita ma dostala až na majstrovstvá sveta v belgickom Gente.

Už od mala ma bavilo písanie na počítačovej klávesnici. Moja technika písania bola vždy istým spôsobom účinná, pripomínala však všetko možné, len nie správne písanie na klávesnici. K zmene došlo po tom, čo sme spolu s bratom Danielom nastúpili na Obchodnú akadémiu v Hlohovci.

Branislav Beňovič s diplomom.

Predmet administratíva a korešpondencia, na ktorom sme sa v prvom ročníku učili správne písať na klávesnici, mi takpovediac „otvoril oči“ a do pol roka som zvýšil svoju rýchlosť viac ako dvojnásobne, za čo môžem ďakovať najmä vyučujúcim administratívy a korešpondencie Mgr. Dagmar Haulišovej a Mgr. Ivete Moravcovej, ktoré mi boli vždy ochotné pomôcť a poradiť. Moje napredovanie však istým spôsobom provokovalo môjho brata Daniela, ktorý sa ma v rýchlosti stále pokúšal predbehnúť. Párkrát sa mu dokonca aj podarilo podať lepší výkon ako ja, no vždy som dokázal „odvrátiť útok“ a myslím, že aj toto predbiehanie má nútilo ísť stále ďalej. Našu snahu videli aj rodičia, ktorí sa okrem záujmu o naše výsledky rozhodli do nášho koníčka aj investovať a kúpili nám okrem rôznych nevyhnutných vecí na súťaže aj špeciálne mechanické klávesnice, s ktorými je možné prekonať rýchlostné bariéry obyčajnej klávesnice. Môj výkon teda išiel ešte vyššie a vďaka úspechu na majstrovstvách Slovenska som ako druhák dostal možnosť reprezentovať Slovensko na majstrovstvách sveta v belgickom Gente.

Je to možné? Nikdy v živote som nikde nebol, a teraz mám ísť do Belgicka, sám, ešte aj s takou úlohou? To boli asi moje prvé pocity, keď som sa dozvedel o svojom postupe. Zároveň som sa však neuveriteľne potešil, pretože nie každý dostane takúto možnosť. Nemal som však reprezentovať len seba. Mal som reprezentovať celé Slovensko. To je trochu vysoká liga pre chlapca z dediny.

Samotnú cestu autobusom do Belgicka som strávil premýšľaním, ale už pár minút po vystúpení pri internáte, kde sme boli ubytovaní, som vedel, že to bude všetko jeden veľký zážitok. Zábavný úvod v podobe rozhovoru s francúzsky hovoriacim človekom, ktorému nikto nerozumel, mi dal hneď najavo, že nie som jediný, kto nevie, čo má čakať. Všetci zo Slovenska sme si hneď spravili fotku (a tých fotiek do odchodu pribudlo až priveľa) a po zoznámení sa s ostatnými slovenskými účastníkmi som bol už úplne v pohode.

Hneď na ďalší deň nastala chvíľa, na ktorú som sa tak tešil a zároveň sa jej obával – 30-minútový odpis. Všetko sa však vyvíjalo lepšie, ako som čakal. V učebni, kde sa odpis konal, nás bolo menej a atmosféra bola naozaj skvelá. Azda nikdy predtým som sa pred odpisom necítil tak pokojne. Klávesnica pripravená, notebook pripravený. Štart! A čo sa nestalo? Notebook sa prepol do úsporného režimu. Pocity sa zo sekundy na sekundu zvrtli opačným smerom. Spamätanie sa notebooku chvíľku trvalo, a hoci som stratil nejaký čas, pokúsil som sa dobehnúť sám seba. Istým spôsobom sa mi to vypomstilo, keďže som spravil 11 chýb, no rýchlosť som mal vyššiu ako v celoslovenskom 10-minútovom odpise – **481,5 úderu za minútu ma posunulo na 10. miesto**.

Každý deň po súťaži už bol skôr „prechádzkou ružovou záhradou“. Spolu s ostatnými slovenskými účastníkmi sme prešli Gent, Antverpy, Bruggy, Brusel a za ten týždeň som zažil hádam viac zábavných situácií ako za celý život. Skvelí ľudia, skvelá atmosféra, ale aj napríklad hranie stolného futbalu a biliardu na ubytovni sú zážitky, na ktoré doteraz spomínam. Jednoducho povedané – normálne mi ten Gent chýba!

Branislav BEŇOVIČ, III. B,
Obchodná akadémia Hlohovec

Žiaci počas práce na bylinkovej špirále.

Učenie cez prírodu

OUI LUČENEC

Odborné učilište internátne v Lučenci je škola, ktorá vzdeláva a vychováva žiakov so zdravotným znevýhodnením. Poskytuje žiakom nielen teoretické vzdelávanie a odbornú prax v učebných odboroch murár, kuchár, záhradník, stolár, opatrovateľ, ale pre väčšinu je aj domovom, pretože súčasťou školy je aj internát. Do programu Zelená škola sa naše učilište prihlásilo v školskom roku 2009/2010 s víziou ozeleniť a ozdraviť školu. Naším cieľom je viesť žiakov k láske k prírode, životnému prostrediu, šetreniu prírodných zdrojov a zníženiu ekologickej stopy školy.

Naše učilište bolo prvým učilišťom svojho typu na Slovensku, ktoré už roku 2011 získalo medzinárodný certifikát Zelená škola. Dňa 10. októbra 2013 sme sa zúčastnili slávnostného udeľovania certifikátov v Košiciach, kde sme certifikát obhájili na ďalšie dva roky.

Zdravotné znevýhodnenie žiakov si od pedagógov vyžaduje trpezlivý a individuálny prístup. Kde však nechýba nadšenie, chuť spolupracovať a jasný cieľ, všetky prekážky sa zdolávajú ľahšie. V rámci programu Zelená škola sme vybudovali tzv. triedu v prírode a zelenú izbu, ktoré slúžia na netradičné vyučovanie. V školskom areáli sme založili bylinkovú špirálu, ktorá je zdrojom liečiviek pre školu i jej návštevníkov, jazierko a hotely pre hmyz. Tie poskytujú domov živočíchom, ktoré sú prirodzenými pomocníkmi pri likvidovaní škodcov na našich novozaložených zeleninových záhonoch.

Začiatkom nového školského roka sme sa prihlásili do projektu Záhrada, ktorá učí, ktorý realizuje Centrum environmentálnej a etickej výchovy Živica. Radi by sme cezeň vybudovali takú prírodnú záhradu, ktorá bude nielen estetická, ale bude slúžiť aj na rozvíjanie pestovateľských zručností žiakov a bude obsahovať učebné prvky na medzipredmetovú výučbu.

Momentálne nás ešte čaká tvorba akčného plánu Zelenej školy na nadchádzajúce dva roky, zameraný bude na šetrenie vodou.

Dúfame, že sa nám našimi aktivitami podarí vzbudiť u žiakov záujem o ochranu životného prostredia, ktorý im vydrží aj po skončení štúdia v našej škole. Hnacím motorom pre nás je aj hrejivý pocit na duši, že sme niečo pozitívne urobili pre našu krásnu planétu Zem. **(oui)**

Tematické fotenie na Turnianskom hrade

SOŠ ROŽŇAVA

Koncom septembra sa uskutočnilo tematické fotenie v priestore zrúcaniny Turnianskeho hradu. Zúčastnili sa ho žiaci druhého ročníka odboru grafik digitálnych médií Strednej odbornej školy v Rožňave. Cieľom bolo praktické vyskúšanie si nadobudnutých vedomostí z tvorby digitálnej fotografie. Vytvorený materiál žiaci použijú pri realizácii svojich praktických zadaní na teoretickom a praktickom vyučovaní. Z najlepších fotografií bude realizovaná výstava v priestoroch školy.

(sošr)

Spišskí drevári v Českej republike

SOŠD SPIŠSKÁ NOVÁ VES

Počas školského roka 2012/2013 sa 18 študentov Strednej odbornej školy (SOŠ) drevárskej v Spišskej Novej Vsi v rámci európskeho programu Leonardo da Vinci zúčastnilo odbornej stáže *Remeslo v susednej krajine 2013* u našich susedov v Českej republike.

V marci naši chlapci pracovali v školských dielňach SOŠ a odborného učilišťa Písek, kde vyrábali drevenú stoličku vrátane technickej dokumentácie a potom sa zapojili do práce na zákazkovej výrobe dverí spolu s rovesníkmi z domácej školy. Vyskúšali si aj ďalšie drevoobrábacie stroje, postupy výroby aj spôsob riadenia práce v cudzom prostredí.

V júni skupina chlapcov a dievčat pracovala v skutočných firmách pri výrobe dreveného záhradného vybavenia a v kancelárii pri administratívnych prácach vďaka stáži, ktorú organizačne pomáhala zabezpečiť Stredná priemyselná škola v Hranicích na Moravě.

A v druhej polovici augusta sa 6 dievčat zaúčalo a zdokonaľovalo v rezbárskom umení v SOŠ nábytkárskej a obchodnej v Bystřici pod Hostýnem. Dievčatá vyrezávali reliéfne obrazy podľa vlastného námetu vrátane dokončenia diela voskom, vyskúšali si sústruženie a vyrábali drobnú bižutériu z dreva.

Súčasťou stáží boli odborné exkurzie v drevospracujúcich podnikoch v okolí. Exkurzie poskytli študentom reálnu predstavu o moderných a netradičných technologických postupoch, napr. pri výrobe ceruziek vo svetoznámej firme KOH-I-NOOR v Českých Budějoviciach, pri výrobe ohýbaného nábytku či drevených stavebných dielcov pre nízkoenergetické domy v Písku.

Zámerom stáže je nielen pracovať a získavať odborné zručnosti, ale aj poznávať život mládeže v mieste pobytu. Nezabudli sme ani na poznávanie kultúrnych a historických pamiatok, na ktoré sú južné Čechy aj Valašsko veľmi bohaté. Páčili sa nám zámky a hrady – Zvíkov, Hluboká, prekrásny Český Krumlov, múzeum v prírode vo Valašskom Meziříčí, netradičná exkurzia do bývalých hút vo Vítkoviciach alebo do budějovického pivovaru Budvar, potešila aj návšteva ZOO v Lešné u Zlína alebo prekrásneho Kroměříža.

Ďakujeme všetkým našim českým a moravským partnerom za ochotu a skvelú spoluprácu. Zážitky a skúsenosti nám už nikto nevezme a zostanú v nás ako niečo výnimočné a krásne.

Ing. Hana ČEKOVSKÁ, koordinátorka projektu

Na konci prázdnin sa žiačky spišskonovoveskej školy priúčali umeniu drevorezby v Bystřici pod Hostýnem.

Cajgárstvo

REMESLÁ

Cajgy sa remeselnícky vyrábali klasickou tkáčskou technológiou.

Cajgárstvo bolo pomerne ojedinelé remeslo, pretože cajgy, čiže pevné bavlnené či vlnené látky, z ktorých sa šilo pracovné oblečenie, sa zväčša dovážali z cudziny alebo sa vyrábali v manufaktúrach. Cajgári vyrábajúci tieto textílie sa spomínajú len sporadicky v 18. storočí v Bratislave a v Banskej Bystrici. Roku 1773 v Bratislave pracovali dvaja majstri, ktorí vyrobili za mesiac približne dvadsať cajgov v hodnote 450 zlatých, k roku 1822 sa spomína už len jeden cajgársky majster.

Doc. PhDr. Vladimír SEGEŠ, PhD.

Remeslo má stále zlaté dno

SOŠ HUMENNÉ

Vo štvrtok 3. októbra sa v Strednej odbornej škole (SOŠ) na Mierovej ul. v Humennom v duchu myšlienky „Škola bližšie k životu“ uskutočnil Deň otvorených dverí. Keďže v tomto roku SOŠ oslávila 135 rokov svojej existencie, poukázali sme na skutočnosť, že práve vďaka remeslám, ktoré majú zlaté dno, môžeme už celé desiatky rokov pripravovať stolárov, kaderníčky, autoopravárov, cukrárov, hostinských, operátorov a strojárov a od roku 2011 aj sociálno-výchovných pracovníkov, kozmetičky a vizážistky na ich budúce povolanie. Sme veľmi radi, že pozvanie prijalo veľké množstvo základných škôl, ktoré prišli, videli a kladne hodnotili triedy a areál školy a zaujímali sa o množstvo úspechov, ktoré naši žiaci dosiahli na domácich a medzinárodných súťažiach. Akcie sa zúčastnili aj viacerí predstavitelia verejného a odborného života regiónu.

V triedach sa konali rôzne aktivity, v ktorých žiaci ukázali svoju kreativitu a šikovnosť. Kaderníci a kozmetičky vytvorili stylingy na tému *Závan retra*, cukrári sa prezentovali na tému *Oslaďme si remeslá* a žiaci študijného odboru operátor drevárskej a nábytkárskej výroby a učebného odboru stolár pripravili dve expozície venované netradičným prácam s drevom a práci s grafickými programami. Ich súčasťou bolo aj rezbárske sympózium, kde sa žiaci pod vedením rezbára Dušana Antolíka zo Sniny zaúčali rezbárstvu.

V kreatívnej dielni bola prezentovaná krúžková činnosť – drôtikovanie, dekupáž, maľovanie na sadru, pletenie šálov na hrabliach, výroba kvetov z lístia, vypaľovanie do dreva, skladanie origami a enkaustika.

Hostinskí zaujali slávnostnými tabuľami na tému *Svadba v minulosti a dnes* a carvingom, barista priblížil záujemcom históriu kávy. V iných triedach sa žiaci formou kvízu a prezentácií špeciálnodidaktických pomôcok oboznámili s odborom sociálno-výchovný pracovník.

Veľmi zaujímavá, najmä pre chlapcov, bola jazda zručnosti na bicykli, modely značky Chevrolet a diagnostika motora v rámci odboru autoopravár-mechanik a nového maturitného odboru technika a prevádzka dopravy. V altánku, ktorý je súčasťou areálu školy, sa návštevníci inšpirovali kreáciami na tému *Jesenné aranžovanie*.

Cieľ, ktorý si SOŠ pri organizovaní Dňa otvorených dverí stanovila, bol splnený, pretože všetky prezentácie odborov a aktivít jasne ukázali, že táto škola pripravuje svojich žiakov na život a prax.

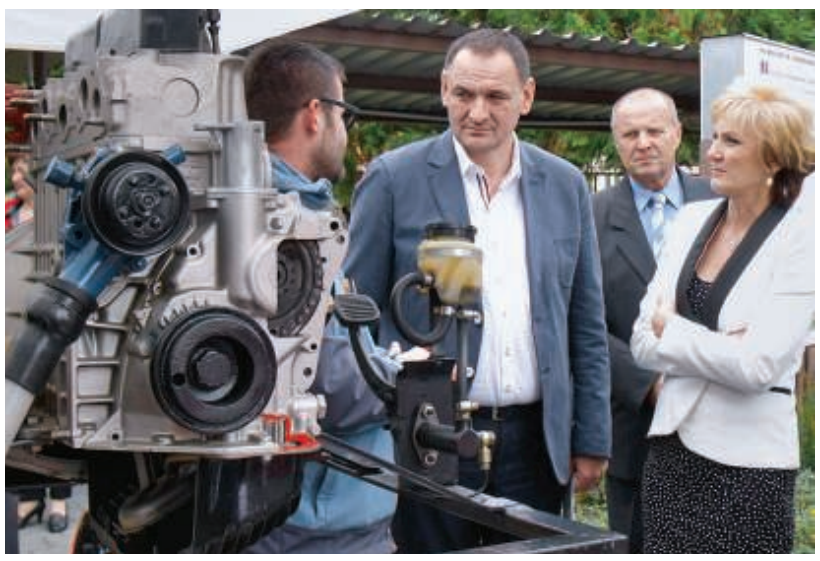

Otvorené brány školy pritiahli aj viacerých predstaviteľov verejného života, medzi nimi aj predsedu zriaďovateľa školy – Prešovského samosprávneho kraja.

RNDr. Oľga SKYSĽAKOVÁ, riaditeľka školy

Netradičné vyučovanie

SOŠIT BANSKÁ BYSTRICA

Odborný výcvik sa v prvom ročníku študijného odboru pracovník marketingu mobilného operátora v pondelok 23. septembra realizoval netradične – formou vzdelávacej prednášky a workshopu. Tento spôsob vyučovania priniesol žiakom možnosť vo väčšej miere spoznať problematiku komunikácie a aktívne sa zapájať do vyučovacieho procesu. To všetko aj vďaka Ľube Dankovej z Centra voľného času JUNIOR Banská Bystrica, ktorú sme pozvali medzi nás.

V práci manažéra tvorí komunikácia 70 až 80 %, ostatok predstavuje konkrétna práca. Preto sme sa v školskom vzdelávacom programe tohto študijného odboru zamerali najmä na ňu. Aj nulová komunikácia tlmočí veľmi silnú správu, takú, ktorej by sa dobrý manažér najradšej vyhol. Netreba veľa hovoriť, ale dávať si pozor na obsah a spôsob doručenia správy, aby motivovala už v čase doručenia. Mnohí z vás si možno povedia: „Veď čo už môže byť ľahšie ako rozprávať!“ A predsa nie je nič ťažšie. Nikdy by sme nemali podceňovať silu komunikácie. Veď to, čo raz povieme, môže nenávratne poškodiť vzťah a ublížiť ľudom, na ktorých nám najviac záleží.

Ľuba Danková sa preto vo svojej prezentácii zamerala na verbálnu a neverbálnu komunikáciu a rozvoj komunikačných zručností. Žiaci tak mali možnosť napísať si svoje meno hieroglyfmi, vyskúšať si rôzne typy komunikácie na „vlastnej koži“, spoznať, aké to je, keď neodstránime komunikačné bariéry, ktoré nám ju sťažujú. Predviedli nám aj to, čo môže vzniknúť z informácie, keď ju prijímame sprostredkovane. Prezentovanie obsahu učiva touto formou bolo pre žiakov zaujímavé, pretože im priniesla radosť z učenia a zvyšovala ich entuziazmus. Keďže sa k žiakom pristupovalo citlivo, motivovalo to všetkých, priemerných aj talentovaných. To, čo sa naučili, využívajú teraz v každodennej komunikácii i na iných hodinách. Zlepšila sa interakcia medzi žiakom a učiteľom a vznikla medzi nimi aj priama spätná väzba. Došlo k upevňovaniu a uchovávaniu si poznatkov. Vďaka motivačnej zložke sa u žiakov zvýšila aj miera pozornosti.

Do prednášky boli aktívne vtiahnutí aj samotní žiaci.

V závere vyučovacej jednotky si žiaci overili svoje vedomosti prostredníctvom testu, v ktorom mali určiť pomocou obrázkov signály tela zobrazených postavičiek. A o tom, že sa im tento spôsob vyučovania páčil, svedčil aj spontánny potlesk, ktorým ho odmenili a ktorým zároveň poďakovali Ľube Dankovej za atraktívny priebeh odborného výcviku.

(sošit)

Podnikanie ako integrovaná súčasť otvorenej školy

ROZHOVOR

Hovoríme s riaditeľom Strednej odbornej školy v Pribeníku Ing. Štefanom Dubíkom.

Tradícia poľnohospodárskeho školstva v Pribeníku (okres Trebišov) sa začala roku 1962, keď do budovy bývalého kaštieľa premiestnili z Trebišova Poľnohospodársku technickú školu pestovateľského odboru. Vyučovanie sa začalo v odbore poľnohospodár-mechanizátor v štyroch triedach so 71 žiakmi. Dobré podmienky na praktické vyučovanie poskytovali bývalé Štátne majetky v Kráľovskom Chlmci a v Pribeníku, Jednotné roľnícke družstvo Soľnička a Malý Horeš. V školskom roku 1966/1967 sa učilište zaregistrovalo do zoznamu autoškôl a v rámci vedľajšej hospodárskej činnosti sa začalo s kurzami vodičov pre osobné a nákladné vozidlá. Od roku 1962 do roku 2008 škola niesla názov Odborné učilište poľnohospodárske, od roku 2008 je Strednou odbornou školou - Szakközépiskolou v Pribeníku.

Škola je úzko previazaná s poľnohospodárstvom. To však po roku 1989 prežíva krízu. Ako sa tieto skutočnosti odzrkadlili vo vývoji školy a čo ste museli urobiť, aby ste ju zachránili?

V transformačnom období sa objem poľnohospodárskej výroby znížil o jednu tretinu. Stav hospodárskych zvierat v niektorých regiónoch klesol o viac ako 60 %, náš zmluvný podnik Štátne majetky Kráľovský Chlmec roku 1991 zanikol, a tak sa zrušili naše zmluvné pracoviská. Prebiehajúci proces transformácie, privatizácie a reštrukturalizácie poľnohospodárskych podnikov a ich zlé ekonomické podmienky nás donútili včas a pružne zareagovať. Roku 1992 sme založili a vytvorili vlastné školské hospodárstvo. Obecný úrad v Pribeníku, ktorý nám vychádza v ústrety, dal vtedajšiemu učilišťu do bezplatného užívania skleníkovú sústavu o výmere osemnásť a pol áru a tri hektáre ornej pôdy. Dlhodobá nájomná zmluva je uzavretá na päťdesiat rokov.

Ani s touto ústretovou pomocou naše začiatky odbornej výchovy v novom školskom hospodárstve neboli ľahké a bezproblémové. Z existujúcich skladov a garáží sme renováciou a rekonštrukciou svojpomocne vytvorili provizórne ustajňovacie priestory na chov hospodárskych zvierat. Roku 2005, po získaní financií z rezervných prostriedkov vlády SR, sme rekonštruovali maštale hovädzieho dobytka a zo zastaranej a nefunkčnej kotolne a dvoch miestností sme vytvorili moderné učebne využívané žiakmi poľnohospodárskych odborov. Nasledujúci rok sa nám podarilo v modernizácii chovu hospodárskych zvierat a vo vytváraní optimálnych podmienok na odborné vyučovanie žiakov pokračovať. Investičné prostriedky nám poskytol náš zriaďovateľ. Zrekonštruovali sme ošipáreň, matečník, mliečnicu a strážnicu, zmodernizovali sociálne priestory pre žiakov a ošetrovateľov hospodárskych zvierat. Roku 2007 sa naplnil dlhoočakávaný cieľ – plynofikácia vykurovania priestorov na vyučovanie.

Ako zasiahla súčasná hospodárska kríza poľnohospodárov?

Postihla samostatne hospodáriacich roľníkov, a nevyhli sme sa jej ani my. Odrazila sa najmä na výraznom prepade cien poľnohospodárskych komodít. Nepriaznivo sme to pocítili v chove jatočných ošípaných aj v cene obilnín. So záujmom preto očakávame pripravované legislatívne zmeny týkajúce sa zmien pri predaji z dvora a podpory a zachovania regionálnych výrobkov, pretože naše školské hospodárstvo funguje na princípe rodinnej farmy, kde si žiaci priamo osvojujú všetky vidiecke tradície poľnohospodárskej výroby. Priamym predajom poľnohospodárskych produktov sa zoptimalizuje realizačná cena a zvýši ekonomická efektívnosť, najmä tým, že sa finálny produkt bude môcť zužitkovať priamo na ďalšiu spotrebu v školskej jedálni, čím sa v konečnej fáze znížia aj náklady na výrobu a prípravu stravy, najmä surovín poskytovaných na vykonávanie odbornej výchovy žiakov v učebnom odbore kuchár. Od januára tohto roku sa naše školské hospodárstvo premenovalo na elokované pracovisko a dostalo sa do siete škôl.

> „So záujmom preto očakávame pripravované legislatívne zmeny týkajúce sa zmien pri predaji z dvora a podpory a zachovania regionálnych výrobkov, pretože naše školské hospodárstvo funguje na princípe rodinnej farmy, kde si žiaci priamo osvojujú všetky vidiecke tradície poľnohospodárskej výroby.“

Škola sídli v kaštieli z konca 18. storočia vybudovanom grófom Jozefom Majláthom. Našťastie, kaštieľ prešiel viacerými etapami rekonštrukcie, aby mohol slúžiť svojmu súčasnému účelu.

Technický stav budovy je vďaka rekonštrukčným prácam dobrý. Uskutočňovali sa etapovito. V rámci veľkoplošnej investičnej akcie z prostriedkov Ministerstva pôdohospodárstva SR, vtedajšieho zriaďovateľa, sme zrekonštruovali inžinierske siete a sociálne zariadenia. V ďalších etapách sme vymenili krov a strešnú krytinu, opravili fasádu na hlavnej budove. Roku 2007 Košický samosprávny kraj, nový zriaďovateľ školy, vyčlenil z úverových prostriedkov Európskej investičnej banky finančné prostriedky na projekt *Modernizácia výchovno-vzdelávacieho zariadenia Stredného odborného učilišťa poľnohospodárskeho*. Práce boli rozdelené na dve časti – rekonštrukciu východného a západného krídla kaštieľa. Vo východnom krídle na prízemí sme obnovili školskú jedáleň a kuchyňu. V podkroví vznikla nová odborná učebňa, ktorou sa skvalitnilo praktické vyučovanie žiakov učebných a študijných odborov kuchár a čašník, servírka. V západnom krídle kaštieľa vznikli nové učebné priestory na teoretické vyučovanie, kabinety a zborovňa pre učiteľov. Priestory sú väčšie, na úrovni doby i rozvojových perspektív a spĺňajú štandardy Európskej únie.

Škola sa od začiatku orientovala na poľnohospodárske a potravinárske študijné odbory v dennom a nadstavbovom štúdiu. Pribudli k nim aj odbory, ktoré priniesol život a trh?

Stredná odborná škola v Pribeníku v októbri minulého roka zavŕšila päťdesiat rokov svojej existencie. Odvtedy brány školy opustilo 4 196 absolventov, ktorých dnes možno stretnúť vo všetkých sférach života. Niektorí z prvých, teda zo šesťdesiatych rokov minulého storočia, v súčasnosti majú v našej škole už aj vnukov. Zameranie výučby sa výrazne začalo meniť v rokoch 1998 – 2000, keď okrem poľnohospodárskych odborov sme otvárali nové potravinárske odbory pekár a cukrár a odbory kuchár a čašník, servírka, zamerané na služby. Operátora poľnohospodárskej techniky nahradil študijný odbor agropodnikateľ. Roku 2005 sme otvorili nový študijný odbor obchodný pracovník a roku 2006 inovovaný učebný odbor agromechanizátor-opravár. Nimi škola reagovala na regionálne potreby trhu práce. V súčasnosti pripravuje žiakov v piatich študijných odboroch. Ako nadstavbové štúdium je to potravinárska výroba so zameraním na pekársku a cukrársku výrobu, poľnohospodárstvo a spoločné stravovanie. V učebných odboroch v dennom štúdiu vychovávame cukrárov, pekárov, čašníkov a servírky, kuchárov a agromechanizátorov-opravárov.

Do popredia kvalifikovanej prípravy sa dostávajú aj potreby celoživotného vzdelávania.

Realizujeme aj externé diaľkové formy štúdia, ktoré prinášajú možnosť rekvalifikácie, resp. získania ďalšieho vzdelávania. V školskom roku 2011/2012 sme v rámci študijného odboru agropodnikanie otvorili nový perspektívny študijný odbor kynológiu. Sme tretia škola na Slovensku, ktorá vyučuje tento odbor, a jediná, ktorá ho vyučuje v maďarskom jazyku. V súčasnosti naša škola pripravuje 320 žiakov, z nich je 275 v dennom štúdiu a 45 na externom diaľkovom štúdiu.

Už pri úvodnom rozprávaní o vytvorení školského hospodárstva, ktoré v plnej miere nahradilo chýbajúce poľnohospodárske firmy, kde by študenti mohli absolvovať odbornú prax, bolo zrejmé, že podnikanie chápete ako integrovanú súčasť vyučovacieho procesu. Ste schopní podporiť ho aj modernou technikou?

Vychádzajúc zo zásad názornosti vyučovania, škola systematicky využíva sedemnásť učební, z nich je päť odborných, špecializovaných. V učebni na výučbu cudzích jazykov sa skvalitňuje komunikácia žiakov v anglickom a ruskom jazyku, ale aj v slovenskom jazyku v triedach s vyučovacím jazykom maďarským. Odborné poľnohospodárske predmety sa žiaci učia v učebni odborných predmetov. Pri príprave na získanie vodičských oprávnení skupiny B a T sa využíva učebňa motorových vozidiel a autocvičisko, kde sa testovanie a skúšanie budúcich vodičov uskutočňuje pomocou informačných a komunikačných technológií. Držať krok so svetom virtuálnej techniky pomáha moderná učebňa výpočtovej techniky napojená na internetovú sieť. Rozsiahla rekonštrukcia školy významne prispela aj k zachovaniu kultúrneho a historického dedičstva v regióne. Škola sídli v trojhraničnom pásme Slovensko – Maďarsko – Ukrajina.

Otvorením Schengenského priestoru sa vytvorili podmienky na intenzívnejší rozvoj cestovného ruchu v oblasti agroturistiky a vidieckeho turizmu.

Škola na to reaguje v rámci svojej podnikateľskej činnosti v ubytovacích a stravovacích službách. Konkrétne v historickom kaštieli poskytujeme ubytovanie. V rámci pohostinskej činnosti ponúkame služby pri rôznych príležitostiach (životné jubileá, svadby, promócie, stužkové slávnosti a podobne). V rámci školského hospodárstva sa venujeme pestovaniu a predaju lahôdkovej zeleniny, chovu hospodárskych zvierat, predaju mlieka, odstavčiat a jatočných ošípaných. V rámci školy ponúkame kvalifikačné kurzy a školenia – obsluha obilných kombajnov, kurzy na obsluhu nakladača či rekvalifikačné kurzy. V kategórii ponuky na využívanie voľného času ponúkame turistickú jazdu na koni, prehliadku hrobky bývalého majiteľa kaštieľa, návštevu dedinského múzea a synagógy. Podnikanie je priestor na využitie materiálnych a ľudských zdrojov, na získanie doplnkových finančných prostriedkov. Túto činnosť už od roku 2004 chápeme ako integrovanú súčasť otvorenej školy. Zrekonštruované priestory sa snažíme ponúkať na kultúrno-vzdelávacie podujatia, prednášky, semináre, konferencie a podobne. Finančné prostriedky získané aj touto podnikateľskou činnosťou sú zdrojom na ďalšie vytváranie a skvalitňovanie podmienok výchovno-vzdelávacej činnosti a jej materiálno-technického zabezpečenia.

VIZITKA

Ing. Štefan Dubík pôsobí na poste riaditeľa Strednej odbornej školy v Pribeníku od októbra 1991, keď zvíťazil vo výberovom konaní. Študoval na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre (1977 – 1982) odbor zootechnik. Po absolvovaní štúdia pracoval v Jednotnom roľníckom družstve v Lelesi. Roku 1988 nastúpil do vtedajšieho Stredného odborného učilišťa poľnohospodárskeho v Pribeníku ako hlavný majster odborného výcviku, potom pracoval ako zástupca riaditeľa pre praktické vyučovanie. Absolvoval druhú atestáciu z oblasti pedagogickej činnosti – funkčné inovačné vzdelávanie. Jeho základnou filozofiou bolo aj v zmenených podmienkach zachovať školu zameranú na poľnohospodárstvo, s novými odbormi, ktoré priniesol trh.

Môžte nám priblížiť účasť školy na projektoch, ktoré napomáhajú odborné i materiálno-technické napredovanie?
Stredná odborná škola - Szakközépiskola v Pribeníku zaviedla roku 2008 systém manažérstva kvality podľa normy STN EN ISO 9001:2001 v oblasti výchovno-vzdelávacej činnosti. Tým získala certifikát, ktorý ju oprávňuje a zároveň zaväzuje pokračovať v zlepšovaní a skvalitňovaní výchovno-vzdelávacieho procesu. V školskom roku 2009/2010 sa zapojila do celoslovenského projektu *Modernizácia vzdelávacieho procesu na stredných školách*, ktorý sa uskutočnil pod záštitou Ústavu informácií a prognóz školstva Bratislava. Získala v ňom počítače a programy, ktorými sa zlepšil vyučovací proces najmä v predmetoch slovenský jazyk a literatúra, dejepis a chémia.

Zvyšovanie kvality prípravy žiakov závisí od kvality jej pedagogických i nepedagogických pracovníkov. Ako garantujete ich ďalšie vzdelávanie?
Od októbra 2011 do septembra 2012 sme pripravili 24-mesačný projekt *Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy* s cieľom modernizácie a inovácie vzdelávacej činnosti v duchu hesla Premena tradičnej školy na modernú. Garantovalo ho Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR cez štrukturálne fondy EÚ, za prípravu bol zodpovedný projektový tím a za realizáciu celý kolektív pedagogických zamestnancov školy. Inovovali sme výchovno-vzdelávací proces tak, aby si žiaci ľahšie osvojovali vedomosti, návyky a zručnosti. Na teoretické vyučovanie sme vybavili dve učebne, aby si v nich žiaci rozvíjali najmä svoje počítačové zručnosti. Vlani v novembri na celoslovenskom kongrese pre riaditeľov škôl Komenium fórum pri vyhodnotení úspešných projektov v kategórii stredných škôl bola zaň ocenená aj naša škola cenou Komenium prix. Uplynulý rok v októbri sme na agentúru pre štrukturálne fondy Európskej únie pri našom rezortnom ministerstve zaslali projekt s názvom *Podpora vzdelávania príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít prostredníctvom elokovaného pracoviska našej školy*. Boli sme úspešní, v septembri sme podpísali zmluvu o nenávratnom finančnom príspevku a už začíname s realizáciou projektu, potrvá 18 mesiacov.

Čo by ste chceli dobudovať, aby sa ešte výraznejšie prejavila kvalita školy?
Naším dlhodobým koncepčným zámerom je zriadenie cvičnej farmy v agropotravinárskom sektore v prepojení na obchod, služby a hotelierstvo. Konkrétne chceme vybudovať a využívať vlastnú minipekáreň.

Môžete nám priblížiť družobné vzťahy školy?
Kvalita výsledkov školy sa znásobuje skúsenosťami získanými prostredníctvom partnerských vzťahov so školami v zahraničí. Naši žiaci už dvadsať rokov pravidelne absolvujú výmennú odbornú prax so Strednou poľnohospodárskou odbornou školou v maďarskom Pallagu a so Stredným odborným učilišťom v Čáslavi v Českej republike. Oboznamujú sa s najmodernejšími výrobnými technológiami v oblasti potravinárskej a poľnohospodárskej výroby a vytvárajú nové priateľstvá medzi žiakmi i pedagógmi.

Žiaci školy často prezentujú svoje vedomosti a zručnosti na podujatiach v blízkom okolí. Takouto príležitosťou bol pre budúcich kuchárov aj prvý ročník Svätomartinského festivalu vo Veľkých Trakanoch, kde hlavný program tvorili husacie hody.
Prípravu jedál sledovala prísna porota pod vedením profesionálneho majstra kuchára Lászlóa Benkeho z Maďarska, ktorého tunajší dobre poznajú z gastronomických relácií v televízii. Každý s napätím očakával výsledok súťaže, ale o tom, že triumfovať bude práve menu našej školy, sa nám ani nesnívalo. Získali sme hlavnú cenu husacích hodov a predseda poroty pri jej odovzdávaní ocenil prezentované menu, šikovnosť žiakov a majstrov. Mimochodom, ponúkali tieto špeciality: škvarkové husacie pagáčiky, plnené husacie stehná, pikantné husacie prsia, husaciu huspeninu s dulou, plnené husacie krky, husaciu paštétu s pečenou zeleninou, husaciu polievku s mušličkami. Ako prílohu pripravili žiaci červenú kapustu s cviklou a varené zemiaky. V tomto roku sa zúčastníme už tretieho ročníka súťaže a chystáme sa opäť zabodovať.

„Každý s napätím očakával výsledok súťaže, ale o tom, že triumfovať bude práve menu našej školy, sa nám ani nesnívalo. Získali sme hlavnú cenu husacích hodov a predseda poroty pri jej odovzdávaní ocenil prezentované menu, šikovnosť žiakov a majstrov.“

Medzi pravidelné podujatia, ktoré škola pripravuje, patria májové jazdecké preteky v parkúrovom skákaní koní.
Májová cena SOŠ Pribeník sa stala jedinečným športovým, kultúrnym a zároveň spoločenským podujatím v Medzibodroží. Už niekdajšie učilište nadviazalo na tradíciu pretekov, ktoré na prelome 19. a 20. storočia usporadúval gróf Jozef Majláth, známy svojím žrebčincom lipicanských koní a organizovaním dostihových, záprahových a parkúrových pretekov. Mimochodom, škola je vlastníkom už deviatich koní vo vlastnej jazdeckej škole. Tradíciu sa darí udržiavať už osemnásť rokov aj vďaka spolupráci s obecným úradom, Košickým samosprávnym krajom a mnohým sponzorom. Na našich pretekoch sa prezentujú kluby Slovenskej jazdeckej federácie (ktorej sme tiež členmi) prevažne z Košického a Prešovského kraja, v posledných rokoch sa zvyšuje záujem jazdeckých klubov zo zahraničia, najmä zo susedného Maďarska. Na jubilejnom desiatom ročníku sa zúčastnili pretekári aj z Talianska, Bieloruska, Poľska, ba aj jazdkyňa z USA. Každoročne sa do súťaží prihlási približne dvadsať jazdeckých klubov s až osemdesiatimi koňmi. Na regule pretekov dozerá rozhodcovský zbor nominovaný Slovenskou jazdeckou federáciou. Rok čo rok sa na ne príde pozrieť štyri- až päťtisíc divákov rôznych vekových kategórií. Každým rokom sa zvyšuje záujem milovníkov koní s deťmi, ktoré si rady vyskúšajú jazdu na chrbte koňa v našej jazdeckej škole alebo sa pokochajú krásou modernej poľnohospodárskej techniky. Škola sa snaží každoročne prilákať divákov na májovú cenu aj sprievodným programom. Atrakciou sú vystúpenia maďarských hortobágyskych čikóšov – pastierov koní. Oblečení v širokých modrých nohaviciach predvádzajú bravúrne kúsky jazdeckého umenia a drezúry koní. Posledné roky sa stali najmä pre deti zážitkom ukážky westernového jazdenia klubu Silverado z maďarského Kecskemétu. S veľkým ohlasom sa stretáva aj vystúpenie oddelenia jazdnej polície z Košíc.

Ďalšou akciou, ktorá si už získala ohlas širokej verejnosti, je septembrový festival Mosty bez bariér, ktorý sa koná v areáli školy.
Festival tvorivosti a spolupráce zdravotne znevýhodnených a zdravých stredoškolákov už po piatykrát pripravil v spolupráci s našou školou Košický samosprávny kraj pod záštitou jeho predsedu. Inšpiráciou pri organizovaní podujatia sa stala skúsenosť z nemeckého mesta Xanten v Porýní, ktorý je partnerom Košického samosprávneho kraja. Tamojšie podujatie má už dlhoročnú tradíciu a každoročne privíta okolo 30-tisíc návštevníkov. Pribenícka verzia je na Slovensku jedinou svojho druhu a už sa na nej podieľajú aj školy zo zahraničia. Keďže kraj má vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti školy i sociálne zariadenia, ktoré sa venujú aj zdravotne znevýhodneným občanom, chceli ponúknuť mladým spoločný priestor na vzájomné spoznávanie sa a prezentáciu, nerozlišujúc ich zdravotný stav a národnosť. Jubilejného piateho ročníka sa zúčastnilo štyridsaťdva škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja, sedem špeciálnych škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti odboru školstva Obvodného úradu Košice, päť domovov sociálnych služieb, päť škôl z Maďarska, Českej republiky a z Poľska a zavítali k nám aj žiaci z Krasnojarska, tretieho najväčšieho mesta na Sibíri. Hosťami boli zástupcovia partnerských regiónov nášho kraja – nemeckého Krajinského združenia Porýnie a ruského Krasnojarského kraja. V pestrom programe na bezbariérových pódiách sa vystrieda každoročne približne tristo účinkujúcich. Za jediný deň sa tu „premelie“ okolo tritisíc stredoškolákov a asi sedemsto žiakov z okolitých základných škôl. V areáli školy môžu sledovať barmanskú šou, kadernícke i kozmetické prezentácie, ukážky aranžovania kvetín, remeselné činnosti a výrobky, degustovať gurmánske špeciality zemplínskej, abovskej, gemerskej či spišskej kuchyne, zašportovať si, vyskúšať jazdeckú školu a ďalšie atrakcie. Zlatým klincom programu sú vystúpenia populárnych hudobných skupín a spevákov.

Čím ešte škola v Pribeníku privoláva takýto záujem verejnosti?
Významne k tomu prispieva malebné prostredie, v ktorom škola sídli. Historický kaštieľ a park s chránenými drevinami sú garantom výnimočnej atmosféry. Napokon aj v spomínanom Xantene organizujú podujatie v historickom areáli. A v neposlednom rade: obec Pribeník sa nachádza v pohraničí, čo festivalu dáva rozmer mosta medzi národmi.

Marián ŠIMKULIČ
Foto autor a archív školy

Stavebníctvo vlastnými...

(dokončenie zo strany 17)
de viacerých kritérií: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita odborného vyhotovenia, dodržiavanie zásad bezpečnosti práce či správneho technologického postupu. Teoretická časť pozostáva z kvízových otázok. Výsledné umiestnenie súťažiacich tímov je dané súčtom bodov teoretickej a praktickej časti.
Víťazi národnej domácej súťaže získajú okrem hodnotných cien aj možnosť zúčastniť sa exkurzie do ženevského vedeckého centra CERN.

ANKETA

Samuel, ZŠ, Martinská ul., Žilina, 13 rokov:
„Na inštruktáži k súťaži som sa zúčastnil, aby som mohol vidieť, či by ma takáto činnosť bavila. Chcel by som sa zúčastniť súťaže v kategórii maliar, aj keď s profesionálnym maľovaním ešte nemám žiadne skúsenosti.“

Adam, ZŠ s MŠ, Spartakovská ul., Trnava, 15 rokov:
„Vybrali nás z tých, čo máme nejaké skúsenosti a záujem. Keď sme stavali dom, pomáhal som tatkovi. Rád by som zistil, či ma to bude baviť aj v budúcnosti.“

Mgr. Zita Kochanová, ZŠ, Spartakovská ul., Trnava, učiteľka fyziky a informatiky:
„Vybrala som dvoch žiakov. Jeden z nich je multitalent vo vedomostných súťažiach, ale je i veľmi zručný. Druhý má výtvarné sklony. Či pôjdu do súťaže, to sa uvidí po inštruktáži, musí ich to najmä zaujať. Ja od tohto stretnutia očakávam, že sa oboznámim s pravidlami súťaže, aby som vedela deti správne orientovať a vybrať tých najšikovnejších. S účasťou na súťažiach už skúsenosti mám, dvanásť rokov som predsedníčkou okresného kola Fyzikálnej olympiády a členkou krajského kola.“

Mgr. Pavol Vronka, ZŠ s MŠ, Centrum I, Dubnica nad Váhom, učiteľ matematiky a základov techniky:
„Pri výbere žiakov na inštruktáž som prihliadal na ich prístup k práci, ale aj na to, či sa chcú zúčastniť. Nemám skúsenosti s podobnými typmi súťaží, ale tretí rok sa zapájam do Technickej olympiády. Sem som prišiel aj preto, aby som sa bližšie oboznámil s projektom a, samozrejme, so súťažou. Aby som vedel, na čo pri príprave žiaka na súťaž prihliadať.“

Lenka HORÁKOVÁ,
manažérka publicity

Ako sa stať súčasťou národného projektu?

POLYTECHNICKÁ VÝCHOVA

Národný projekt *Podpora profesijnej orientácie žiakov základnej školy na odborné vzdelávanie a prípravu prostredníctvom rozvoja polytechnickej výchovy zameranej na rozvoj pracovných zručností a práca s talentami.*
OP VZDELÁVANIE – PO 1 Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy, opatrenie 1.1 Premena tradičnej školy na modernú. Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ.
ITMS kód projektu: 26110130549 ● **Cieľ:** Konvergencia

Do národného projektu *Podpora profesijnej orientácie žiakov základnej školy na odborné vzdelávanie a prípravu prostredníctvom rozvoja polytechnickej výchovy zameranej na rozvoj pracovných zručností a práca s talentami* sa môže zapojiť ešte viac ako 300 základných škôl (ZŠ).
Nepilotnými školami sa môže stať dohromady 451 základných škôl zo 7 krajov Slovenska s výnimkou Bratislavského. Okrem iného získajú právo (licenciu) používať nový softvérový nástroj na kariérové poradenstvo a identifikáciu potenciálu žiakov ZŠ. Učitelia nepilotných škôl v predmetoch fyzika, technika, biológia a chémia, pedagogickí zamestnanci venujúci sa profesijnej orientácii žiakov ZŠ a učitelia pracujúci s talentovanou mládežou sa budú zapájať do bezplatného kontinuálneho vzdelávania. Jeho obsahom budú inovatívne a aktivizujúce metódy vo vyučovaní týchto predmetov. Každá zapojená ZŠ dostane k dispozícii v tlačenej verzii desať kusov katalógov pracovných pozícií na školský rok 2013/2014 a desať v školskom roku 2014/2015. Katalóg bude k dispozícii aj on-line. Obsahovať bude popis pracovných pozícií, kvalifikačných a odborných požiadaviek na dané pozície. Nepilotné základné školy popritom dostanú aj odbornú literatúru, metodiku a možnosť zapojiť svojich žiakov do zaujímavých súťaží. Ich víťazi sa zúčastnia exkurzie vo vedeckom centre CERN v Ženeve.
V prípade záujmu zúčastniť sa projektu ako nepilotná škola alebo akýchkoľvek doplňujúcich otázok píšte na e-mail: radoslav.ivanko@zsodborne.sk.

Lenka HORÁKOVÁ
Foto autorka

Inšpirácia pre ďalšie univerzity

PEDAGOGICKÁ PRAX

Neoddeliteľnou súčasťou akademickej prípravy študentov na učiteľské povolanie je pedagogická prax. Je v nej obsiahnutá kontinuita nadobudnutých teoretických vedomostí s ich využitím vo vyučovacom procese na základných a stredných školách.

Výsledkom spolupráce Prešovskej univerzity (PU) v Prešove s jednotlivými školami a školskými zariadeniami bolo udelenie dekrétu cvičnej školy, resp. cvičného školského zariadenia viacerým školám a školským zariadeniam rektorom PU. Počas stretnutia vedenia univerzity s riaditeľmi základných a stredných škôl rektor prof. RNDr. René Matlovič, PhD., odovzdal 14 materským, 15 základným školám, 23 stredným a 2 spojeným internátnym školám dekrét Cvičná škola Prešovskej univerzity v Prešove a 3 špeciálnopedagogickým zariadeniam dekrét Cvičné školské zariadenie Prešovskej univerzity v Prešove.

Inštitucionálny systém cvičných škôl

René Matlovič hovorí bližšie o týchto aktivitách, o ich potrebe, význame a prínose: „Vzhľadom na orientáciu našej univerzity, ktorej záber je viac-menej humanitný a spoločenskovedný, naši prirodzení partneri súvisia práve s touto profiláciou. Naša činnosť je spätá najmä s prípravou budúcich učiteľov, preto našimi prirodzenými partnermi sú materské, základné, stredné a špeciálne školy a školské zariadenia. Keď chceme seriózne pripraviť budúcich odborníkov, musíme mať na zreteli ich praktickú prípravu. Samozrejme, že prax sa zabezpečuje už desiatky rokov, ale chceli sme zintenzívniť kontakty s našimi partnerskými školami a privítali sme iniciatívu riaditeľa Gymnázia J. A. Raymana v Prešove Miroslava Krajňáka, ktorý prišiel s nápadom inštitucionalizovať tie školy, ktoré sú v blízkom kontakte s univerzitou, ako cvičné školy. Doteraz bola táto spolupráca výlučne na báze bilaterálnych zmlúv. Tým, že školy sú kvalitné, disponujú pedagogickým zborom, ktorý je schopný usmerňovať učiteľov-praktikantov pri vykonávaní praxe, majú konkurenčnú výhodu oproti školám, ktoré nie sú schopné poskytnúť spomínané požiadavky. Vytvorili sme teda

Riaditeľ Gymnázia J. A. Raymana v Prešove RNDr. Miroslav Krajňák, PhD.

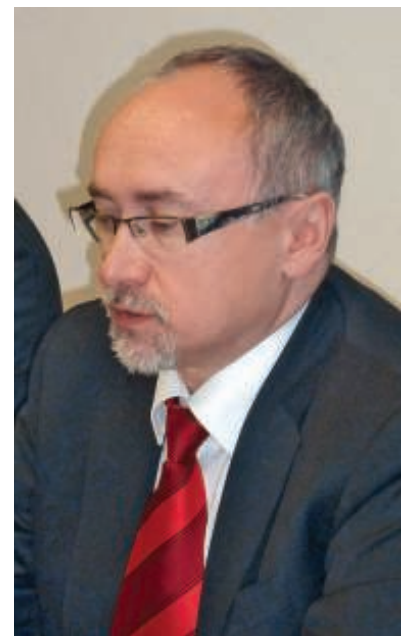

Rektor Prešovskej univerzity v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD.

inštitucionálny systém škôl. Tieto školy sú istým spôsobom výnimočné a naša univerzita má možnosť intenzívnejšej komunikácie, výmeny informácií, skúseností, poznatkov s cieľom skvalitnenia prípravy budúcich učiteľov, ktorí budú mať väčšie šance uplatniť sa na trhu práce. Sme prvá univerzita na Slovensku, ktorá zaviedla tento systém, a verím, že bude inšpiráciou aj pre ďalšie univerzity.“

Legislatívne ukotvenie vzťahov

Touto problematikou sa podrobne zaoberá prorektor pre vzdelávanie PU v Prešove prof. PhDr. Milan Portik, PhD. Dospel k zaujímavým a podnetným zovšeobecneniam: „Naša univerzita, ktorá pripravuje učiteľov, považuje praktickú zložku študijných programov za dôležitý fenomén. Kvalita absolventov učiteľských študijných programov má totiž svoje východiská aj v kvalitnom obsahu ich praktickej zložky. Nejde len o obsahové zameranie praxí, časovú dotáciu, spôsoby realizácie, cvičného učiteľa, jeho výber, financovanie, pozíciu odborových didaktík a ich učiteľov, ale najmä o legislatívne ukotvenie vzťahov medzi univerzitou, jej fakultami a školami, ktoré môžu byť potenciálnymi poskytovateľmi týchto služieb. Podľa analýz praktická zložka študijných programov na Slovensku je v rozpätí päť až osem percent z celkového počtu vyučovacích hodín. Napríklad Nórsko má až 40-percentnú položku praktickej prípravy, v Nemecku a Dánsku je to 25 %. Našou snahou je dosiahnuť optimálnu úroveň praktickej zložky študijných programov 15 %, najideálnejšie by však bolo 30 %. Uvedomujeme si túto dôležitosť a na základe mnohých doterajších skúseností sme pristúpili k tomu, že chceme posilniť kvalitu praxe aj prostredníctvom legislatívneho ukotvenia.

Vysokoškolský zákon v § 37 stručne definuje, čo sú to cvičné školy, cviční učitelia, čo je prax. V tejto súvislosti spomeniem, že napríklad učitelia základných škôl nemajú povinnosť robiť cvičných učiteľov vysokej škole, lebo to nie je ukotvené vo vyhláške. Tým nastáva istý problém pri koordinovaní našich zámerov, aby sme mohli čo najlepšie zabezpečiť pedago-

Práca predmetovej komisie

ČLOVEK A SVET PRÁCE

Predmetové komisie (PK) Štátneho pedagogického ústavu (ŠPÚ) sa zriaďujú ako poradné orgány riaditeľa ŠPÚ pri riešení koncepčných, výskumných, odborno-metodických a ďalších úloh súvisiacich s problematikou jednotlivých vzdelávacích oblastí, vyučovacích predmetov a odborných oblastí, stupňov škôl, druhov a typov škôl a školských zariadení. Ich členovia sa aktívne podieľajú na tvorbe návrhov koncepcie výchovy a vzdelávania a obsahu vyučovania v jednotlivých vzdelávacích oblastiach a vyučovacích predmetoch. Vyjadrujú sa k pedagogickej dokumentácii a ďalším dôležitým materiálom, môžu predkladať návrhy a iniciovať zmeny koncepcie jednotlivých vyučovacích predmetov, pedagogickej dokumentácie a ďalších dôležitých materiálov. Ich vyjadrenia majú charakter návrhov a odporúčaní, ale v horizonte dlhodobého pôsobenia významne vplývajú na definovanie obsahu výučby.

„Učiť sa dá slovom, vychovávať príkladom.“

J. A. Komenský

Prof. Ing. Tomaš Kozík, DrSc., z Pedagogickej fakulty (PdF) Univerzity Konštantína Filozofa (UKF) v Nitre predsedá predmetovej komisii vo vzdelávacej oblasti *Človek a svet práce*. Prácu pedagogických odborníkov predstavil na nedávnej 29. medzinárodnej vedecko-odbornej konferencii *Technické vzdelávanie ako súčasť všeobecného vzdelávania*. Z jeho prezentácie sme pripravili materiál spracovaný redakčne do podoby publicistického článku.

Cieľ kreovania komisie

Základným cieľom bolo vytvoriť komisiu, ktorá bude schopná na úrovni súčasných technických poznatkov a poznatkov súčasnej pedagogickej vedy vytvoriť a predložiť na schválenie zdôvodnený inovatívny návrh v štátnom vzdelávacom programe (ŠVP) vo vzdelávacej oblasti *Človek a svet práce*. Na splnenie tohto cieľa boli v predmetnej oblasti prizvaní na spoluprácu aktívne pracujúci a skúsení pedagógovia a učitelia z praxe, ktorí sa vyznačujú tvorivým prístupom k riešeniu úloh a schopnosťou tvoriť v kolektíve, vyznačujú sa únosnou mierou k prijímaniu kompromisných prístupov riešenia, sú ochotní pracovať nad rámec svojich povinností a niesť zodpovednosť za prijaté rozhodnutia.

Predmetovú komisiu vzdelávacej oblasti *Človek a svet práce* tvoria popri predsedovi jej tajomník PaedDr. Jozef Kuzma, PhD., z ŠPÚ Bratislava, prof. PaedDr. Jozef Pavelka, CSc., z Katedry fyziky, matematiky a techniky Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove, prof. PaedDr. Milan Ďuriš, CSc., z Fakulty prírodných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, prof. PhDr. Mária Kožuchová, CSc., z PdF Katolíckej univerzity v Ružomberku, doc. PaedDr. Danka Lukáčová z PdF UKF v Nitre, PaedDr. Mária Škodová, PhD., zo Základnej školy Brehy, Ing. Peter Špičan zo Štátneho inštitútu odborného vzdelávania Bratislava a Mgr. Ľudovít Arvay zo Združenia samosprávnych škôl Slovenska. Ako konštatoval predseda komisie, obmedzujúcimi podmienkami pri zostavovaní komisie bol stanovený počet členov, odborná vyváženosť (ISCED 1, ISCED 2) či pomerné zastúpenie odborných organizácií a profesijných združení.

Aktuálne smerovanie

Prof. Tomaš Kozík uvádza, že pozitívnym východiskom odbornej práce členov komisie bolo vyhlásenie vlády SR, v ktorom sa uvádza, že vláda považuje za základný pilier znalostnej spoločnosti a ekonomiky výchovu, vzdelávanie, vedu, výskum a inovácie, informatizáciu a digitalizáciu. A že vytvorí podmienky na posilnenie vzdelávania s prírodovedným a technickým zameraním. Uvedomujeme si, konštatuje Tomáš Kozík, že konkurencieschopnosť Slovenska je závislá od konkurencieschopných ľudí, ktorí sú vzdelaní, zruční, tvoriví a adaptabilní. Vláda postupne inovuje ŠVP v súlade s novými prioritami štátnej vzdelávacej politiky počnúc predškolskou výchovou a s aktuálnymi požiadavkami pedagogickej praxe, kde určite možno zahrnúť zosúladenie obsahu vzdelávania a odbornej prípravy s aktuálnymi potrebami trhu práce. Preto podporí zavedenie výučby smerujúcej k rozvoju pracovných zručností u žiakov základných škôl (ZŠ), aby zabezpečila ich profesionálnu orientáciu, osobitne na štúdium na stredných odborných školách (SOŠ). Bude podporovať zvyšovanie kompetencií detí, žiakov a študentov s väzbou na vytváranie konkurencieschopnosti v rámci európskeho štandardu hodnotení vzdelávania, napr. PISA.

Súčasný stav technického vzdelávania

Ak chceme hľadať východiská zo súčasného stavu, musíme si pripomenúť vývoj po roku 1990. V dvoch uplynulých desaťročiach na Slovensku došlo k likvidácii okresných materiálových stredísk, likvidácii dielní na mnohých ZŠ, znižovala sa kvalitatívna úroveň výučby technických predmetov. Výsledkom bolo, že od školského roku 2008/2009 sa technická výchova dostala do stavu „absolútnej likvidácie“. Na predmety vzdelávacej oblasti *Človek a svet práce* je vo všetkých ročníkoch nižšieho sekundárneho vzdelávania (teda na II. stupni ZŠ) k dispozícii 1 vyučovacia hodina týždenne. Odborné a materiálne zabezpečenie výučby je nedostatočné, čo signalizuje spoločenské nedocenenie významu technického vzdelávania pre rozvoj spoločnosti. Postavenie technického vzdelávania v sústave pracovných predmetov je dehonestujúce: žiaci na hodinách techniky vykonávajú napr. upratovanie v areáli školy, na úkor technického predmetu sa učia iné predmety. To vedie k zníženiu ich záujmu o odborné stredoškolské štúdium i pripravenosti naň, čo sa zákonite prenáša do nízkeho záujmu maturantov o štúdium technických smerov na vysokých školách (VŠ).

Hlavná úloha predmetovej komisie

Členovia komisie sa podujali analyzovať, vyhodnotiť, revidovať a napraviť didaktické a odborné nedostatky, ktoré sa v koncipovaní ŠVP ISCED 1 a ISCED 2 pre vzdelávaciu oblasť *Človek a svet práce* z rôznych príčin vyskytujú, a tým vytvoriť predpoklady na realizovanie záverov programového vyhlásenia vlády v rezorte školstva v oblasti posilňovania technického vzdelávania žiakov ZŠ a ich prípravy na štúdium v SOŠ. ŠVP je významným dokumentom pre univerzity, ktoré pripravujú budúcich učiteľov.

Doplňujúce úlohy nosnej činnosti komisie sú tieto:

- analýza súčasného stavu ŠVP vo vzdelávacej oblasti *Človek a svet práce*, vypracovanie návrhu koncepcie vzdelávacej oblasti *Pracovné vyučovanie – Technika a svet práce*,
- posúdenie kontinuity medzi predprimárnym vzdelávaním a primárnym vzdelávaním, primárnym a nižším sekundárnym vzdelávaním (v budúcnosti aj z pohľadu medzipredmetových vzťahov),
- revízia a zdôvodnenie návrhu vyššej časovej dotácie pre vzdelávaciu oblasť *Človek a svet práce* v ZŠ a v nižších ročníkoch 8-ročných gymnázií,
- revízia obsahového a výkonového štandardu v učebných predmetoch pracovné vyučovanie, technika a svet práce a vypracovanie (návrhov na zmenu súčasného stavu) vzdelávacích cieľov a vzdelávacích štandardov k schváleniu návrhu koncepcie.

Analýza a zdôvodnenie revízie

Časti analýzy vzdelávacej oblasti *Človek a svet práce* obsahujú tieto body:

1. Prečo je potrebné učiť techniku.
2. Technické vzdelávanie a školská reforma.
3. Technické vzdelávanie z pohľadu odporúčaní EÚ.
4. Poznámky k historickému vývoju technického vzdelávania na území Slovenska.
5. Dôvody uskutočnenia zmien vo vzdelávacej oblasti *Človek a svet práce*.
6. Programové vyhlásenie vlády SR a technické vzdelávanie.
7. Návrh opatrení.

Závery a návrh opatrení z uskutočnenej analýzy

V oblasti rozsahu, obsahu a špecifických cieľov všeobecného technického vzdelávania na primárnom a nižšom stupni sekundárneho vzdelávania:

- vykonať zmeny v ŠVP ISCED 1 a ISCED 2 tak, aby vyučovacím predmetom pracovné vyučovanie a technika bola pridelená časová dotácia minimálne 1 vyučovacia hodina týždenne v 1. – 4. ročníku (v ročníkoch 5. – 9. však najvhodnejšie 2 vyučovacie hodiny týždenne),
- zmeniť obsah a špecifické ciele predmetu technika (jestvujúci vzdelávací štandard), t. j. opätovne dočasne zaviesť vzdelávacie obsahy a výkonový štandard bývalej technickej výchovy,
- zmeniť obsah a špecifické ciele a vzdelávací štandard predmetu pracovné vyučovanie,
- skúmať a legislatívne stanoviť budúce obsahové zameranie, rozsah tematických okruhov a výkonové požiadavky všeobecného technického vzdelávania s akcentom na vekové osobitosti žiakov, ich záujmy, potreby a vlohy a spoločenské potreby.

Návrh v oblasti priestorového a materiálno-technického zabezpečenia vzdelávania:

- vydať opatrenie Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu (MŠVVaŠ) SR,

gickú prax. A na druhej strane škola, ktorá chce prijať našich študentov, má tiež svoje limity. Keďže neexistuje vyhláška, ktorá by definovala cvičnú školu, cvičných učiteľov, vzájomné vzťahy, finančné ohodnotenie, naša univerzita dospela k spomenutému záveru, že je potrebné vytvoriť legislatívne zázemie medzi univerzitou a cvičnými školami. Na základe diskusie s ľuďmi z praxe, s riaditeľmi doterajších cvičných škôl a tímom odborníkov našej univerzity sme vytvorili dokument *Štatút cvičnej školy*, ktorý vo svojich častiach, článkoch dosť zreteľne vymedzuje vzťahy medzi univerzitou a cvičnými školami. To nám umožňuje posunúť kvalitatívne na vyššiu úroveň realizáciu pedagogickej praxe.

Niekoľko poznámok k financovaniu praxe. Problém bol v tom, že uzatváranie dohôd medzi fakultami a cvičnými školami bolo komplikované. Pokúsili sme sa na základe vzájomného vzťahu poskytovať priamo cvičnej škole objem peňazí za pedagogickú prax. Ďalším problémom boli cviční učitelia. Spoliehame sa na vedenia škôl, že vyberú tých najschopnejších, najkompetentnejších. Ide o cvičných učiteľov, ktorí dokážu našim študentom odovzdať kvalitné poznanie, usmerniť ich. Chceme ďalej pokračovať v ponuke univerzity pre cvičné školy. K tomu by mali prispieť workshopy, školenia cvičných učiteľov, aby sme im pomohli rozširovať obzor pedagogicko-psychologických poznatkov.“

Prorektor pre vzdelávanie Prešovskej univerzity v Prešove prof. PhDr. Milan Portik, PhD.

„Praktická zložka študijných programov na Slovensku je v rozpätí päť až osem percent celkového počtu vyučovacích hodín. Napríklad Nórsko ma až 40-percentnú položku praktickej prípravy, v Nemecku a Dánsku je to 25 %. Našou snahou je dosiahnuť optimálnu úroveň praktickej zložky študijných programov 15 %, najideálnejšie by však bolo 30 %.“

Potenciál do budúcnosti

O tom, ako to funguje v praxi, sa rozhovoril riaditeľ Gymnázia J. A. Raymana v Prešove RNDr. Miroslav Krajňák, PhD.: „Vážime si svoju pozíciu cvičnej školy. Existujúci štatút má svoj rámec, teraz ho treba nabaľovať, aby sa dostal do takej pozície, že vzdelávanie je akousi túžbou, aby si poslucháč kládol otázku, aký by mal byť. Vtedy naše spoločné snaženie bude smerovať k tomu, že vychováme naozajstného učiteľa, ktorý to nerobí pre titul alebo zápočet, ale berie to ako svoje poslanie.“

Aby sme boli ešte bližšie k realite, požiadali sme o slovo študenta 5. ročníka Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove Viktora Verbu (aprobácia angličtina – geografia). Najprv bola reč o prvých kontaktoch s učiteľskou praxou, o prvých asociáciách: „Keď som šiel na svoju prvú pedagogickú prax, mal som zmiešané pocity, pretože som už nebol v pozícii žiaka, ale učiteľa, ktorý sa má postaviť pred mladých ľudí a čomusi ich naučiť. Bola v tom i bázeň, ako to dopadne, ale celkové pocity boli pozitívne. Tvrdím to nielen ja, ale aj moji spolužiaci. Mohli sme si názorne vyskúšať všetko, čo sme získali za tie roky na pôde Prešovskej univerzity.“

Študent 5. ročníka Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove Viktor Verba.

A ako vidí seba ako žiaka a terajších žiakov z pozície budúceho učiteľa? „Časy sa zmenili. Dnes sa vytvára obraz, že deti sú zlé, neučia sa, flákajú, majú iné priority. Nemôžem s tým celkom súhlasiť, pretože aj v súčasnosti je veľa detí, ktorým záleží na vzdelávaní. Vnímam ich v pozitívnom svetle. Možno je to aj odpoveď na otázku, prečo študujem učiteľský smer. V deťoch vidím ohromný potenciál do budúcna.“

Ivan JACKANIN
Foto autor

---

ktoré zaviaže zriaďovateľov ZŠ podporou, rozvojom, prípadne znovuzriadením školských dielenských učební a ďalšieho priestorového a materiálno-technického zabezpečenia všeobecného technického vzdelávania,

- v spolupráci so zodpovednými štátnymi orgánmi a s výrobnou praxou vypracovať a do praxe zaviesť nový normatív, ktorý pre ZŠ stanoví základné učebné priestory na teoretické a praktické vyučovanie a ich základné materiálne a prístrojové vybavenie,
- v spolupráci so školskými úradmi zabezpečiť zriadenie regionálnych stredísk služieb škole (okrem regiónov, v ktorých jestvujú) a dosiahnuť rozšírenie predmetu ich súčasnej činnosti o systémovú a komplexnú činnosť zameranú aj na zabezpečovanie škôl potrebnými technickými materiálmi, polotovarmi, prístrojmi a zariadeniami,
- docieliť, aby MŠVVaŠ SR legislatívne zaviazalo vedenia škôl každoročne z normatívov pre školy a školské zariadenia (vzdelávacieho poukazu) vyčleniť časť finančných prostriedkov na podporu rozvoja technického vzdelávania v ZŠ,
- spoluprácou fakúlt VŠ pripravujúcich učiteľov techniky s výrobnými organizátormi a učiteľmi ZŠ vytvoriť podmienky na vývoj, výskum a distribúciu špecifických učebných pomôcok,
- docieliť účinnú kontrolu priestorového a materiálno-technického vybavenia ZŠ zo strany Štátnej školskej inšpekcie, ako aj inšpektorátov bezpečnosti práce; v prípade zistenia závažných nedostatkov prijať účinné opatrenia a vyvodiť napr. aj personálne postihy a dôsledky,
- vypracovať návrh systému všeobecného technického vzdelávania na nižšom stupni sekundárneho vzdelávania na prechodné obdobie a zaviesť ho do praxe.

K názvu predmetu a hodinovej dotácii

Na spomenutej septembrovej konferencii vo Vysokých Tatrách sa viacerí diskutujúci vyjadrovali k problematike názvu predmetu a hodinovej dotácie. Medzi návrhmi sa vyskytlo pracovné vyučovanie, pracovné činnosti, technika, technická výchova. Komisia prijala návrh používať pre technický predmet na primárnom a nižšom sekundárnom stupni vzdelávania jednotný názov technika. Zdôvodnila to tým, že je v súlade s obsahom vzdelávacej oblasti *Človek a svet práce* uvedenom v ŠVP.

Zameranie technického vzdelávania na ZŠ je koncipované na teoretických základoch prírodovedných a najmä technických odborov, a je preto prirodzené použiť na označenie predmetu s uvedeným zameraním slovo technika. Predmet s takýmto názvom pôsobí v predmetovej skladbe učebného plánu zjednocujúco, jednoznačne a je aj jednoznačne identifikovateľný verejnosťou. Podobný prístup k pomenovaniu tohto predmetu nájdeme aj v zahraničí.

Názov predmetu technika dostatočne a výstižne vyjadruje zameranie obsahu technického vzdelávania na primárnom a nižšom sekundárnom stupni ZŠ, čím sa dosahuje jeho jednoznačné predmetové vymedzenie. Odbor základných škôl sekcie regionálneho školstva MŠVVaŠ SR však tento predmet nazval pracovné vyučovanie a na tomto názve aj trvá.

Rozvoj pracovných zručností žiakov

MŠVVaŠ sa obrátilo na ŠPÚ, riaditeľov škôl a učiteľov (prečo nie aj na vysoké školy?) s prosbou o spoluprácu pri tvorbe požiadaviek na vybavenie odborných učební v ZŠ. Agentúra MŠVVaŠ SR pre štrukturálne fondy v rámci operačného programu Vzdelávanie pripravuje projekt na rozvoj pracovných zručností žiakov ZŠ, na základe ktorého by sa podporil záujem žiakov ZŠ o odborné vzdelávanie.

Prof. Ing. Tomaš Kozík, DrSc., z Pedagogickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

V riešení projektu sa odporúča podporiť odborné vybavenie ZŠ:

- 1 učebňou na biológiu a chémiu,
- 1 učebňou na fyziku a techniku,
- 1 samostatnou učebňou na techniku (dielňou).

Obsahový a výkonový štandard

- Návrh štandardov na hodinovú dotáciu:
  - 1 hodina týždenne v 3. a 4. ročníku ZŠ,
  - 1 hodina týždenne v 5. až 9. ročníku ZŠ.
- Témy v návrhu smerovať tak, aby bol vytvorený priestor na uplatnenie tvorivosti žiakov vo výučbe ako kľúčového faktora rozvoja technického myslenia žiakov v ZŠ.
- Dosiahnuť stav, aby sa aktivita žiakov pri každej téme končila praktickým výstupom.
- Vytvoriť vyváženosť medzi teoretickými východiskami a praktickými aplikáciami.
- Témy koncipovať tak, aby zodpovedali súčasným možnostiam technického vybavenia a materiálneho zabezpečenia ZŠ.
- Sústrediť pozornosť na aplikovanie IKT vo výučbe.
- Vo vyšších ročníkoch zaradiť témy so zameraním na moderné výrobné technológie.
- V návrhu pri voľbe tém vychádzať z atraktívnosti témy pre žiakov, a tým dosiahnuť zvýšenie popularity a záujmu žiakov o predmet.
- Vytvoriť podmienky na uplatňovanie medzipredmetových väzieb.
- Používať jednoznačné, odborne správne a stručné vyjadrovanie.

Existujúce obmedzenia

Komisia v snahe o naplnenie obsahových a výkonných štandardov zohľadnila aj v súčasnosti existujúce obmedzujúce faktory:

- uvedomenie si nedostatkov v materiálnom a technickom vybavení ZŠ,
- nedostatočná odborná pripravenosť učiteľov technických predmetov,
- nedostatočné finančné zabezpečenie výučby,
- nízka motivácia učiteľov.

Ako ďalej?

Predpokladom na pokračovanie v koncepčnej práci predmetovej komisie je schválenie navrhnutých úprav v ŠVP na MŠVVaŠ SR v zákonnej záväznej forme. Po schválení návrhu zmien sa predpokladá, že predmetová komisia v súlade so svojím poslaním sústredí pozornosť na:

- vytvorenie systému permanentnej inovácie obsahu štandardov v súlade s vývojom vedeckých poznatkov a požiadaviek spoločnosti,
- vytvorenie systému a podporu odstránenia nepriaznivého vývoja kvalifikačnej štruktúry učiteľov technických predmetov,
- podporu úsilia o spoluprácu predmetových komisií pôsobiacich v rámci ŠPÚ s cieľom dosiahnuť pozitívny výsledok pri tvorbe štandardov,
- aktívnu spoluprácu s profesijnými združeniami na úrovni ZŠ a SOŠ a na úrovni profesijných organizácií,
- aktívnu spoluprácu komisie so školami, s učiteľmi z praxe s cieľom uplatniť vo svojej práci v inovačných návrhoch skúsenosti učiteľov z praxe a súčasne vytvárať podmienky na metodickú pomoc školám,
- presadzovanie myšlienky technického vzdelávania aj na úrovni gymnázií,
- iniciovanie projektových výziev na riešenie úloh spojených s kvalitou technického vzdelávania.

Spracoval (aj)
Foto Dušan MIKOLAJ

Hydraulické koleso plné energie

JÁN ANDREJ SEGNER

Ján Andrej Segner na poštovej známke.

V 30. čísle UN sme na tejto strane pripomínali významného inovátora, polytechnika a pedagóga Samuela Mikovíniho, október bol mesiacom narodenia i úmrtia jeho vrstovníka, o štyri roky mladšieho Jána Andreja Segnera (✻ 9. október 1704 Bratislava – † 5. október 1777 Halle, Nemecko). Rodný dom fyzika, lekára, astronóma, botanika, matematika, vynálezcu, nazývaný Segnerova kúria, stojí v Bratislave na Michalskej ul. 7 a je chránenou kultúrnou pamiatkou.

Segnerovo nezvyčajné nadanie na matematiku a fyziku sa prejavovalo už počas jeho štúdia na mestskom lýceu. Ako dvadsaťjedenročný odišiel na univerzitu do Jeny študovať medicínu. Popritom navštevoval prednášky z matematiky a filozofie. Po promócii roku 1730 sa vrátil do svojho rodného mesta, zanedlho však znovu odišiel do Jeny. Tam ako súkromný docent viedol prednášky z matematiky a medicíny. Už roku 1735 sa stal profesorom matematiky a prírodných vied na novej univerzite v Göttingene, kde ho poverili aj dohľadom nad stavbou univerzitnej hvezdárne. Bol jedným z prvých prírodovedcov, čo viedol experimentálne prednášky z chémie. Po dvadsaťročnom pôsobení na tejto univerzite ho povolali na univerzitu v meste Halle. Stal sa tam nástupcom filozofa a matematika Christiana Wolffa – a nechal zriadiť ďalšiu hvezdáreň.

Rodičia Jána Segnera vlastnili jeden z vodných mlynov na Vydrici, prímestskej rieke Bratislavy. Pozorovanie vodného pohonu mlynského kolesa malo na neho v chlapčenských rokoch podobne podnetný vplyv ako Mikovíniho rodinné priateľstvo. Mnohoraké vedecké a bádateľské záujmy bratislavského rodáka v dospelom veku najvýstižnejšie charakterizuje princíp a úžitok Segnerovho kolesa, cez ktoré ho označujeme za priekopníka využívania energetického potenciálu vodných turbín. Roku 1750 popísal a fyzikálne prepočítal nový typ vodného kolesa, pracujúceho na princípe celkom odlišnom od predchádzajúcich – reaktívnom, ktorý publikoval v *Specimen theoriae turbinum* (Halle, 1755). V polovici osemnásteho storočia vytvoril elementárnu teóriu nového typu energetického stroja s podstatne väčšou účinnosťou, čím významne upozornil na možnosti využitia reaktívnej sily. Hydraulické zariadenie tvorila nádoba s vodorovnými alebo ohnutými ramenami, cez ktoré vytekala voda. Jej tlak vyvolával reakciu a nádobu roztáčal opačným smerom.

Segnerova kúria na Michalskej ulici v rodnej Bratislave.

Segner bol pravdepodobne prvý, kto uplatnil v praxi trubicu na meranie rýchlosti vody a jej prietokového množstva. Zariadenie ako celok dostalo pomenovanie reaktívny vodný motor. Uplynuli však dlhé desaťročia, kým reaktívnu silu vyvolávajúcu energetický pohyb začali uplatňovať priamo vo vodných turbínach (a neskôr dokonca v raketových motoroch).

Ján Andrej Segner bol autorom mnohých vedeckých dizertácií, štúdií, učebníc a príručiek. Publikoval okolo osemdesiat diel. Zastával názor, že pokrok v matematike a vo fyzike nemožno dosiahnuť bez znalosti astronómie, a tak vytvoril dielo *Astronomické prednášky*, rozsiahlu prácu v dvoch zväzkoch, ktorá podnecovala záujem o dôkladnejšie poznávanie vesmírnej oblohy. V observatóriu v Göttingene na jednej z veží mestského opevnenia pozoroval zatmenie Slnka. Okrem toho vypracoval vlastnú teóriu šírenia svetla. Poznatky z optiky spracoval v priekopníckom spise *O hustote svetla*, poznatky z termiky v diele *O ohni*.

Ján Andrej Segner patril k najuznávanejším prírodovedcom svojich čias, vymenovali ho za člena Pruskej akadémie vied v Berlíne, Kráľovskej spoločnosti v Londýne, Ruskej akadémie vied v Petrohrade. Patril k najvýznamnejším autorom matematických učebníc a fyzikálnych prác v osemnástom storočí. Obsahujú množstvo výsledkov a matematických riešení, často do nich zaraďoval aktuálne výsledky najnovších matematických výskumov. Segnerove učebnice mali vynikajúcu úroveň aj z metodického hľadiska, jeho postupy, dôkazy a usporiadanie učiva dlho preberala aj neskoršia matematická literatúra. Ovplyvnil aj vývoj ešte neustálenej matematickej terminológie. Viaceré jeho pojmy – neraz elementárne a bežné – používajú doteraz v nemčine a pre svoju výstižnosť prešli v doslovnom preklade do väčšiny európskych jazykov.

Kruté skutky diktátorov

OBČIANSKA NÁUKA

Riadenie štátov, kráľovstiev, kniežatstiev výrazne vplýva na každodenný život obyvateľov. Nezaškodí si preto opakovane pripomínať, akú veľkú zodpovednosť za chod spoločnosti majú zainteresovaní politici. Pri návratoch do minulosti sa zvyčajne spomínajú zásluhy predovšetkým tých, čo vládli v konkrétnych obdobiach vo vlastných hraničných teritóriách alebo výbojne zasahovali do okupovaných území. Žiaľ, mimo hlavného zorného uhla neraz ostávajú ľudia na významných pozíciách, ktorí chod spoločnosti výrazne ovplyvňovali – alebo mali morálnu, občiansku, odbornú povinnosť nedopustiť, aby prezidenti, králi, kniežatá či náčelníci konali proti vlastným občanom alebo susediacim národom. Ak sa vrátime k masakrám počas druhej svetovej vojny, neslávnu „hlavnú rolu“ v nich zohrával nemecký kancelár Adolf Hitler, Stalin zas likvidoval občanov Sovietskeho zväzu až do samého konca svojho života.

Príbehy o tých, ktorí zneužívali moc v druhej polovici 20. storočia, opisuje Leopold Moravčík v knihe *Bastardi v politike*. Sú ešte otrasnejšie tým, že sa diali už v povojnových časoch a zdanlivo „iba“ na území, ktoré „spravovali“. Autor si všíma najmä obdobie „studenej vojny“, keď sa svet „doslova hemžil bastardmi“. Ich nekalé skutky ochotne a intenzívne podporovali svetové mocnosti, aby získali výhody na uskutočňovanie svojich vlastných cieľov. Konali výsostne pragmaticky na spôsob „účel svätí prostriedky“. Tento štýl sa hlboko zakorenil a jeho podstata vládne svetom

i po tom, čo tamtí diktátori dávno stratili svoju moc. Vystriedali ich iní, ktorým ostrieľaní poradcovia z vplyvného úzadia opakovane, priam príkladne starostlivo našepkávajú, ako riadiť „svoj ľud“.

Z plejády „bastardov“ hodných opovrhnutia si Moravčík vybral dvanástich z viacerých častí sveta, zväčša však strategicky premyslene podporovaných mocnosťami sveta.

Začína Anastasiom Somozom, nikaragujským diktátorom a prvým z politickej rodinnej dynastie v Strednej Amerike, kde pôsobili viacerí podobní. Tento ich však tromfol celou plejádou podvodov vo voľbách, vraždami svojich politických odporcov, nebotyčnou chamtivosťou. Somozovcom sa s priazňou severoamerickej veľmoci darilo viac ako štyri desaťročia. Podobne drukovala iránskemu šachovi Muhammadovi Rezá Pahlavímu. Syn kozáckeho atamana z vďačnosti popri likvidovaní svojich odporcov verejne popieral islamské tradície a presadzoval európske vplyvy. A keď nastal rozklad prosperujúcej spoločnosti zvnútra, CIA významnou mierou prispela k tomu, že do popredia sa dostal predstaviteľ islamského duchovenstva ajatolláh Chomejní. Kambodžský Pol Pot v partnerstve s Červenými Kmérmi sa „preslávil“ doslova genocídou vlastného národa.

Prezidenta Ugandy Idi Amina Dadu prezývali pre jeho fyzickú hmotnosť a intelektuálnu obmedzenosť „slonom so slepačím mozgom“. V spriaznenosti s Izraelom uskutočnil vojenský prevrat, podporu pri vládnutí nachádzal v Spojenom kráľovstve. Politikov sčasti zaskočil svojou úprimnou snahou vytvoriť číry černošský štát. Diktátorom s podobnými manierami v Stredoafrickej republike bol Jean-Bédel Bokassa. Z prezidentského postu sa vyhlásil za cisára, čo však bol skorý začiatok jeho definitívneho konca. Aj filipínskemu prezidentovi Ferdinandovi Marcosovi pripisujú vraždu tých, ktorí mu stáli v opozícii, do jeho notoricky známeho profilu sa však zakotvilo najmä to, že spolu so svojou manželkou bohapusto kradol.

Čílsky diktátor Augusto Pinochet je z rodu vojenských pohlavárov, ktorí stáli za mnohými štátnymi prevratmi v Južnej Amerike. Napriek tomu, že mal dlhodobo ochrannú ruku Washingtonu, na konci života mu verejne zrátali účasť na masových popravách prívržencov jeho predchodcu, demokraticky zvoleného prezidenta Salvadora Allendeho. Panamský generál Manuel Noriega sa stal nevyhláseným a nezvoleným vládcom na strategickom území významného prieplavu. Kým bol verným spojencom USA a plateným agentom CIA, prilepšoval si pašovaním narkotík. A aby mal na túto činnosť čo najširšie pole pôsobnosti, zapojil sa do boja proti narkomafii v Latinskej Amerike. Čo sa sčasti i zakladalo na pravde, lebo po jeho zosadení pašovanie v Paname ešte vzrástlo.

Prezident a najvyšší stranícky činiteľ Rumunska Nicolae Ceauşescu pôsobil vo sfére vplyvu Sovietskeho zväzu, USA i západoeurópskych štátov zdanlivo akoby „nezávisle“. Od viacerých predstaviteľov sa mu dostávalo vysokých pôct, u obyvateľov štátu požíval veľkú úctu a najmä rešpekt živený obyčajným strachom. Keď ho práve domáci v pripravenom súde neľútostne zavraždili, na povrch sa vyplavila priepasť medzi jeho a manželkiným bohatstvom a chudobou väčšiny Rumunov. Prirodzenou smrťou neskončil ani irácky prezident Saddám Husajn, saudskoarabský terorista Usáma bin Ládin ani líbyjský vodca Muammar Kaddáfí.

Pri akomkoľvek konci každého z „bastardov“ by sme však mali mať na zreteli predovšetkým to, ako sa po ňom zlepšilo postavenie občanov.

KALENDÁRIUM

Ján Ivan
(✻ 20. november 1924 Bardejovská Nová Ves – † 20. september 1993 Bratislava) – matematik. Študoval na Prírodovedeckej fakulte SU v Bratislave odbor matematika a fyzika. Od roku 1950 prednášal na Elektrotechnickej a od roku 1961 na Strojníckej fakulte SVŠT v Bratislave. Vyučoval matematiku a matematickú štatistiku. Vo vedecko-výskumnej činnosti dosiahol významné úspechy najmä v algebrickej teórii pologrúp. Podieľal sa na výchove niekoľko desiatok vedeckých ašpirantov a pracovníkov. Napísal skriptá z matematiky a matematickej štatistiky pre poslucháčov vysokých technických škôl a nosné vysokoškolské učebnice *Matematika I.* a *II.*

Juraj Chorvát
(✻ 23. apríl 1895 Veličná – † 21. september 1955 Bratislava) – architekt. Študoval na Vysokej škole architektúry a pozemného staviteľstva pri ČVUT v Prahe. Od roku 1923 vyučoval na Priemyselnej odbornej škole stavebnej v Bratislave, neskôr bol riaditeľom ústavu v Prešove. Koncom 40. rokov sa vrátil do Bratislavy, kde pôsobil ako odborný inšpektor a prednosta Vyššej školy staviteľskej. Prispel k výstavbe prvých funkcionalistických škôl na Slovensku, ktoré sa stali v 30. rokoch vzorom pre ľudové a meštianske školy na Slovensku.

Juraj Bardy
(✻ 23. september 1919 Nesluša - † 13. november 2011 Považská Bystrica) – astronóm. Zaslúžil sa o rozvoj astronómie v Považskej Bystrici a okolí. Pôsobil ako stredoškolský profesor matematiky a fyziky na Gymnáziu v Považskej Bystrici, kde zostrojil množstvo učebných pomôcok, ktoré sa používajú dodnes. Podľa jeho návrhov boli skonštruované slnečné hodiny, ktoré sa nachádzajú v kolónii bývalej strojárenskej štvrte.

Dionýz Michal Katona
(✻ 24. september 1782 Jurová – † 9. jún 1874 Nové Mesto pod Šiatrom, Maďarsko) – pedagóg. Bol učiteľom a riaditeľom na piaristických školách v Uhorsku, medzi nimi v Leviciach. Intenzívne sa venoval šľachteniu rastlín a udomácneniu cudzokrajných rastlín, najmä amerického indiga. Zaoberal sa problémom trisekcie uhla a kvadratúry kruhu, čím sa zaradil medzi typických amatérskych riešiteľov týchto úloh v 19. storočí.

Jozef Baraník
(✻ 6. december 1903 Rajec – † 24. september 1983 Žilina) – fyzik. Študoval na UK v Prahe aprobáciu matematika a fyzika pre stredné školy. Roku 1928 sa stal členom Jednoty československých matematikov a fyzikov a neskôr bol predsedom jej pobočky v Žiline, ktorá sa jeho aktívnym pričinením zaradila medzi najaktívnejšie v bývalej ČSR. Ako pedagóg pôsobil na stredných školách v Košiciach a v Žiline, kde vykonával funkciu krajského inšpektora. Vychoval generácie žiakov, ktorí sa v praktickom živote venovali spoločensky prospešnej činnosti.

Štefan Furka
(✻ 1. október 1906 Trenčín – † 7. december 1962 Trnava) – matematik. Matematiku a fyziku študoval na Prírodovedeckej fakulte UK v Prahe v rokoch 1926 – 1931. Vyučoval v Myjave, Rožňave, Leviciach, Liptovskom Mikuláši, Žiline a Bratislave, bol riaditeľom Gymnázia v Zlatých Moravciach, neskôr vysokoškolského odboru Poveríctva školstva v Bratislave. V rokoch 1951 – 1954 prednášal na Pedagogickej škole v Bratislave pre budúce učiteľky národných škôl, stal sa vzorom svedomitej prípravy na vyučovanie. Neskôr pôsobil na Vyššej škole pedagogickej, Prírodovedeckej fakulte UK a v Pedagogickom inštitúte v Trnave. V odbornej činnosti sa zameral na riešenie algebrických rovníc a na euklidovskú geometriu.

Maximilián Jalovecký
(✻ 2. október 1817 Bobrovec – † 11. február 1889 Veľké Leváre) – katolícky kňaz, autor učebníc. Bol kaplánom v Dolnej Krupej a v Majcichove. Bol v stálom styku so školami a s učiteľmi v časoch, keď okrem šlabikára a čítanky neboli v školách žiadne učebnice. Jalovecký je autorom prvého zväzku *Prostonárodnej Bibliotéky* Andreja Radlinského, ktorý obsahoval štyri prírodovedné predmety: hviezdovedu, zemepis, prírodopis a silozpyt. Kniha bola cenným zdrojom informácií z prírodovedných predmetov pre žiakov národných škôl a zaraďovali ju aj do obecných knižníc, takže ju čítala aj dospievajúca mládež a dospelí. Za desať rokov vyšla v štyroch vydaniach.

Stranu pripravil Dušan MIKOLAJ

Súťaže pre žiakov základných škôl a pre žiakov špeciálnych základných škôl

2. ročník motivačných súťaží Škola mojej profesie (27. – 29. 11. 2013, Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava)

JUVYR v novej, atraktívnejšej prezentácii profesií

Koniec novembra bude opäť naplnený výnimočnou udalosťou, ktorá patrí prezentácii remeselných zručností žiakov z celého Slovenska.

V dňoch 27. – 29. 11. 2013 sa v priestoroch Národného tenisového centra v Bratislave uskutoční už 22. ročník celoslovenského školského podujatia žiakov základných a stredných škôl JUVYR.

www.zsodborne.sk

Pokračujeme v nastúpenom trende vytvárať čo najefektívnejší priestor na zapojenie žiakov základných škôl do programu podujatia.

V apríli 2013 sa Štátny inštitút odborného vzdelávania (ŠIOV) zapojil do národného projektu *Podpora profesijnej orientácie žiakov základných škôl na odborné vzdelávanie a prípravu prostredníctvom rozvoja polytechnickej výchovy zameranej na rozvoj pracovných zručností a práca s talentami*.

Do motivačnej aktivity *Škola mojej profesie*, ktorá je zameraná na odborné súťaže žiakov základných škôl, sa zapojilo 16 gestorov zo stredných odborných škôl, ktorí pripravili pre žiakov 32 súťažných tém. Novinkou v rámci projektu bude súťaž *Stavebníctvo rukami našich žiakov základných škôl* v zameraní na odbory maliar a inštalatér, v ktorej sa v spoločných tímoch predstavia žiaci základných a stredných škôl zo 7 krajov Slovenska.

Odbornou sprievodnou aktivitou bude konferencia národného projektu *Podpora profesijnej orientácie žiakov základných škôl na odborné vzdelávanie a prípravu prostredníctvom rozvoja polytechnickej výchovy zameranej na rozvoj pracovných zručností a práca s talentami*, ktorá sa uskutoční 28. 11. 2013, a konferencia národného projektu *Rozvoj stredného odborného vzdelávania*, ktorá sa uskutoční 29. 11. 2013. **Veríme, že cieľová skupina oslovených pedagógov, zástupcov zamestnávateľov, vyšších územných celkov, obvodných úradov naplní program podujatia odbornými diskusiami o smerovaní odborného vzdelávania a prípravy v systéme školstva Slovenskej republiky.**

Sprievodným programom sú celoslovenské súťaže *Ukáž, čo vieš*, kde si žiaci stredných odborných škôl porovnajú svoje praktické zručnosti v odboroch kozmetička a vizážistka, manikér – pedikér, cukrár, maliar, inštalatér a v súťaži Skills Slovakia v odbore kaderník. Prezentované úspechy stredoškolákov vytvárajú pre žiakov základných škôl príklad hodný nasledovania. Spestrením podujatia budú aj kultúrne vystúpenia žiakov a workshopy.

Naši partneri pripravujú vo výstavných priestoroch aj tréningové centrum Gopas a Xbox, ktoré zaujme najmä mladých návštevníkov, ktorých baví práca s počítačom.

Pozývame žiakov základných škôl, žiakov špeciálnych základných škôl, žiakov stredných odborných škôl, rodičov, pedagógov – príďte povzbudiť svojich spolužiakov, podporte svoje i partnerské školy na súťažiach. Vyskúšajte si svoje zručnosti a nadanie, zhotovte si svoje vlastné výrobky v tvorivých pracoviskách, zakúpte si darčeky, ktoré pre vás zhotovili zručné ruky našich stredoškolákov. Podujatie sa koná pod záštitou ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky Dušana Čaplovača.

Eva BUGAJOVÁ, ŠIOV
Ilustračné foto Ján SÚKUP

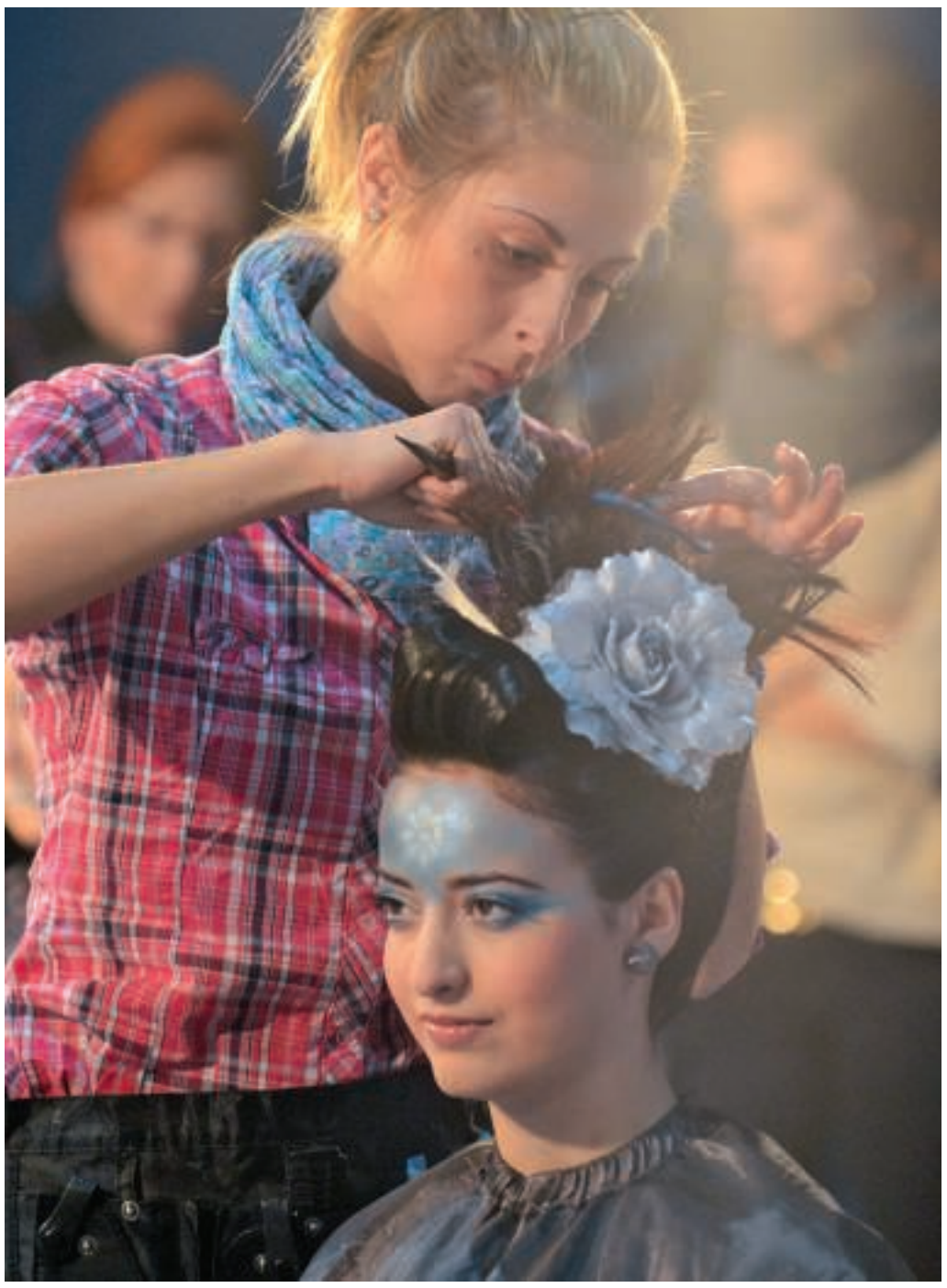

Súťažné témy, ich garanti a odborné zameranie. Motivačné odborné súťaže pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie:

Por. č.	Názov súťaže	Garant súťaže	Odborné zameranie
1.	Zábavný test z oblasti chovu koní a jazdectva	Spojená škola, Ul. SNP 30, 900 28 Ivanka pri Dunaji	chov koní a jazdectvo
2.	Zábavný test z kynológie	Spojená škola, Ul. SNP 30, 900 28 Ivanka pri Dunaji	kynológia
3.	Hod na terč v súťažnom rybolove	Spojená škola, Ul. SNP 30, 900 28 Ivanka pri Dunaji	rybárstvo
4.	Sieťovanie – rybárska súťaž	Spojená škola, Ul. SNP 30, 900 28 Ivanka pri Dunaji	rybárstvo
5.	Zhotovovanie cukrárenských ozdôb	Stredná odborná škola hotelových služieb a obchodu, Na Pántoch 9, 831 06 Bratislava	potravinárstvo, gastronómia
6.	Príprava nealkoholických miešaných nápojov	Stredná odborná škola hotelových služieb a obchodu, Na Pántoch 9, 831 06 Bratislava	potravinárstvo, gastronómia
7.	Balenie vianočného darčeka	Stredná odborná škola obchodu a služieb S. Jurkoviča, Sklenárova 1, 821 09 Bratislava	obchod a služby
8.	Príprava nealko soft drinku	Stredná odborná škola, Farského 9, 851 01 Bratislava	potravinárstvo, gastronómia
9.	Výroba cukrárskych ozdôb z modelovacej hmoty	Stredná odborná škola, Farského 9, 851 01 Bratislava	potravinárstvo, gastronómia
10.	Zdobenie medovníkov bielkovou glazúrou	Stredná odborná škola, Farského 9, 851 01 Bratislava	potravinárstvo, gastronómia
11.	Pravidlá cestnej premávky	Stredná priemyselná škola dopravná, Kvačalova 20, 821 08 Bratislava	doprava
12.	Dopravná geografia	Stredná priemyselná škola dopravná, Kvačalova 20, 821 08 Bratislava	doprava
13.	Výroba drôteného šperku	Stredná odborná škola pre žiakov s telesným postihnutím, Mokrohájska cesta 1, 842 40 Bratislava	zlatník, klenotník
14.	Poťahovanie škatúľ	Stredná odborná škola pre žiakov s telesným postihnutím, Mokrohájska cesta 1, 842 40 Bratislava	knihár
15.	Pomenovanie automobilových súčiastok	Stredná odborná škola automobilová, Jána Jonáša 5, 843 06 Bratislava	autoopravárenstvo
16.	Najkrajšia vizitka	Stredná odborná škola polygrafická, Račianska 190, 835 26 Bratislava	polygrafia
17.	Úprava fotografie	Stredná odborná škola polygrafická, Račianska 190, 835 26 Bratislava	polygrafia
18.	Rozprávková víla Witch	Stredná odborná škola, Svätoplukova 2, 821 08 Bratislava	kaderníctvo
19.	Rozprávková víla Witch	Stredná odborná škola, Svätoplukova 2, 821 08 Bratislava	kozmetika
20.	Výroba šperku	Stredná odborná škola technická, Vranovská 4, 851 01 Bratislava	zlatník, klenotník
21.	Ručné spracovanie kovu	Stredná odborná škola technická, Vranovská 4, 851 01 Bratislava	obrábač kovov
22.	Vedomostný kvíz: 1. Kocky sú hodené, 2. Chemická jednotka v akcii, 3. Farebná hra s katiónmi kovov	Stredná odborná škola chemická, Vlčie hrdlo 50, 821 07 Bratislava	chémia
23.	Tvorba chuťoviek	Súkromná stredná odborná škola – Gastroškola, Bieloruská 1, 821 06 Bratislava	gastronómia
24.	Skladanie elektrického obvodu	Súkromná stredná odborná škola, Exnárova 20, 821 06 Bratislava	elektrotechnika
25.	Montáž skrutkových spojov	Súkromná stredná odborná škola, Exnárova 20, 821 06 Bratislava	strojárstvo
26.	Montáž vtáčej búdky	Súkromná stredná odborná škola, Exnárova 20, 821 06 Bratislava	stolárstvo
27.	Preteky robotov	Stredná priemyselná škola elektrotechnická, Hálova 16, 851 01 Bratislava	elektrotechnika
28.	Závesný adventný veniec	Stredná odborná škola záhradnícka G. Čejku, Bratislavská 44, 900 45 Malinovo	záhradníctvo
29.	Aranžovanie svietnikov	Stredná odborná škola záhradnícka, Brezová 2, 921 77 Piešťany	záhradníctvo
30.	Kreatívny farebný návrh konkrétneho automobilu	Stredná odborná škola dopravná, Sklenárova 9, 821 09 Bratislava	autopravár
31.	Zloženie dvojdobého motora	Stredná odborná škola dopravná, Sklenárova 9, 821 09 Bratislava	autopravár
32.	Skrutkovanie	Stredná odborná škola dopravná, Sklenárova 9, 821 09 Bratislava	autopravár

Poznámka: *Prihlasovanie stredných odborných škôl za garantov súťaží pre žiakov základných škôl bolo ukončené 7. októbra 2013.*

SÚŤAŽ Č. 1

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:

Zábavný test z oblasti chovu koní a jazdectva

Garant súťaže: Spojená škola, SNP 30, 900 28 Ivanka pri Dunaji
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 10 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov II. stupňa ZŠ (5. – 9. ročník).

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: chov koní a jazdectvo.
Súťaž je určená pre jednotlivcov.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy:
Úlohou súťažiaceho žiaka bude odpovedať na testové otázky tvorené zábavnou formou – písaním, doplňovaním slov, kreslením obrázkov a podobne.

Kritériá hodnotenia:
Vyplniť čo najviac správnych odpovedí v teste.

Odborná hodnotiaca komisia:
Ing. Malík.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Ing. Buriánková, 0904 454 119, evaburiankova@gmail.com.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail: iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 2

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:

Zábavný test z kynológie

Garant súťaže: Spojená škola, SNP 30, 900 28 Ivanka pri Dunaji
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 10 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov II. stupňa ZŠ (5. – 9. ročník).

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: kynológia.
Súťaž je určená pre jednotlivcov.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy: Úlohou žiaka bude odpovedať na testové otázky z kynológie, poznávanie plemien psov, návykov, potrieb, a to všetko zábavnou formou.

Kritériá hodnotenia:
Vyplniť čo najviac správnych odpovedí v danom teste.

Odborná hodnotiaca komisia:
Ing. Nová.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Ing. Buriánková, 0904 454 119, evaburiankova@gmail.com.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail: iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 3

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:

Hod na terč v súťažnom rybolove

Garant súťaže: Spojená škola, SNP 30, 900 28 Ivanka pri Dunaji
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 10 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov II. stupňa ZŠ (5. – 9. ročník).

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: rybárstvo.
Súťaž je určená pre jednotlivcov.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy:
Pomocou udice trafiť nastavený terč.

Kritériá hodnotenia:
Boduje sa každý úspešný hod na terč.

Odborná hodnotiaca komisia:
Ing. Duška, Ing. Šubjak.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Ing. Buriánková, 0904 454 119, evaburiankova@gmail.com.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail: iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 4

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:

Sieťovanie – rybárska súťaž

Garant súťaže: Spojená škola, SNP 30, 900 28 Ivanka pri Dunaji
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 10 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov II. stupňa ZŠ (5. – 9. ročník).

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: rybárstvo.
Súťaž je určená pre jednotlivcov.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy:
Úlohou súťažiaceho bude vytvoriť na základe predvedenej ukážky oko siete, zvládnuť základy sieťovania.

Kritériá hodnotenia:
Podľa pokynov inštruktora vytvoriť oko siete.
Súťaž hodnotí odborná hodnotiaca komisia, ktorú navrhne garant súťaže podľa stanovených kritérií.

Odborná hodnotiaca komisia:
Ing. Duška, Ing. Madžungová, Ing. Šubjakt.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Ing. Buriánková, 0904 454 119, evaburiankova@gmail.com.
Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail: iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 5

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:

Zhotovovanie cukrárenských ozdôb

Garant súťaže: Stredná odborná škola hotelových služieb a obchodu, Na pántoch 9, 831 06 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 15 minút/1 žiak

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov 8. – 9. ročníka ZŠ.

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: cukrár.
Súťaž je určená pre jednotlivcov, súťažiť môže naraz najviac 5 žiakov.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy: Úlohou súťažiaceho bude zhotoviť kvetinové ozdoby z modelovacej hmoty.

Kritériá hodnotenia:
Kreativita, zručnosť, požadovaný tvar, hygiena pri práci, hospodárnosť.

Odborná hodnotiaca komisia:
- predsedníčka – PaedDr. Edita Pappová,
- členovia – PaedDr. Mária Matovičová, Lenka Gerfelová.

Odborný garant súťaže, kontakt:
PaedDr. Mária Matovičová, 0905 628 912, matovicova@souo-panty.sk.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail: iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 6

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:

Príprava nealkoholických miešaných nápojov

Garant súťaže: Stredná odborná škola hotelových služieb a obchodu, Na pántoch 9, 831 06 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 20 minút/1 žiak

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov 8. – 9. ročníka ZŠ.

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: čašník, servírka.
Súťaž je určená pre jednotlivcov, súťažiť môže naraz najviac 5 žiakov.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy: Pripraviť miešaný nealkoholický nápoj z pripravených surovín podľa receptúry.

Kritériá hodnotenia:
Dodržanie receptúry, vzhľad nápoja, chuť nápoja, zvládnutie úlohy, hygiena pracoviska, kreativita pri tvorbe dekorácie nápoja...

Odborná hodnotiaca komisia:
Bc. Mária Kurucová, Ing. Ján Halabrín, Bc. Anna Bajanová.

Odborný garant súťaže, kontakt:
PaedDr. Mária Matovičová, 0905 628 912, matovicova@souo-panty.sk.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail: iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 7

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:

Balenie vianočného darčeka

Garant súťaže: Stredná odborná škola obchodu a služieb Samuela Jurkoviča, Sklenárova 1, 821 09 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 45 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov 7. – 9. ročníka ZŠ.

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: obchodný pracovník, pracovník marketingu – zameranie na obchod a služby.
Súťaž je určená pre jednotlivcov, každý bude pracovať na zadanej úlohe samostatne.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy:
1. Zabaliť balíček do baliaceho papiera a ozdobiť na vianočnú tému (súťažiaci si vyberie materiál, ktorý bude mať k dispozícii).
2. K balíčku ďalej vytvoriť kartičku s venovaním, vymyslieť výstižný a vtipný slogan, z ktorého bude zrejmé, komu, čo a prečo súťažiaci venuje.

Kritériá hodnotenia: Dokončenie zadanej úlohy v stanovenom čase, zručnosť, postup spracovania, estetický vzhľad, pevnosť balíčka, text na kartičke s venovaním – jeho výstižnosť a nápaditosť.

Odborná hodnotiaca komisia:
- predsedníčka: Bc. Darina Morháčová (Silvia Bittnerová),
- členky: Gabriela Ugróczkyová, Martina Holubová (žiačky III. MB).

Odborný garant súťaže, kontakt:
Iveta Šoltésová, 0915 768 226,
iva.soltesova@stonline.sk.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail:
iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 8

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:

Príprava nealko soft drinku – Fancy (príprava nealkoholického miešaného nápoja podľa vlastnej fantázie)

Garant súťaže: Stredná odborná škola, Farského 9, 851 01 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 30 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov II. stupňa ZŠ (5. – 9. ročník).

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: hotelová akadémia, pracovník v hotelierstve a cestovnom ruchu, čašník, servírka.
Súťaž je určená pre jednotlivcov alebo dvojicu žiakov. V jednom súťažnom kole súťaží maximálne 6 jednotlivcov, resp. dvojíc.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy:
Úlohou súťažiaceho bude pripraviť nealkoholický miešaný nápoj podľa vlastnej fantázie pre dve osoby, navrhnúť dekoráciu nápoja, vymyslieť jeho názov a vybrať pohár na podávanie. Súťažiaci budú mať k dispozícii suroviny a potrebný inventár.

Kritériá hodnotenia: Kreativita, chuť nápoja, vzhľad nápoja, osobný prejav súťažiaceho.

Odborná hodnotiaca komisia:
- predsedníčka: Bc. Daniela Foltánová,
- členky: Bc. Janka Drdácka, Mgr. Viera Nižňanská.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Ing. Danica Daubnerová, 0905 832 920,
danica.daubnerova@gmail.com.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail:
iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 9

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:

Výroba cukrárskych ozdôb z modelovacej hmoty

Garant súťaže: Stredná odborná škola, Farského 9, 851 01 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 60 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov II. stupňa ZŠ (5. – 9. ročník).

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: cukrár a cukrár-pekár.

Súťaž je určená pre jednotlivcov alebo dvojice žiakov. V jednom súťažnom kole súťaží maximálne 6 jednotlivcov, resp. dvojíc.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy:
Úlohou súťažiaceho bude vyrobiť, vymodelovať cukrárske ozdoby – kvety a lístky – z modelovacej hmoty podľa vlastnej fantázie a uložiť ich na biely papierový výrez v tvare guľatej torty. Súťažiaci budú mať k dispozícii potrebné suroviny a pomôcky.

Kritériá hodnotenia:
Kreativita, estetika zhotoveného diela, kvalita vyhotovenia.

Odborná hodnotiaca komisia:
- predsedníčka: Bc. Paulína Baloghová,
- členovia: Bc. Katarína Morvayová a žiak odboru cukrár.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Ing. Danica Daubnerová, 0905 832 920,
danica.daubnerova@gmail.com.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail:
iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 10

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:

Zdobenie medovníkov bielkovou glazúrou

Garant súťaže: Stredná odborná škola, Farského 9, 851 01 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 45 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov II. stupňa ZŠ (5. – 9. ročník).

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: cukrár a cukrár-pekár.
Súťaž je určená pre jednotlivcov, súťažiť môže naraz najviac 8 žiakov.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy:
Úlohou súťažiaceho bude ozdobiť podľa vlastnej fantázie 4 medovníky bielkovou glazúrou. Súťažiaci budú mať k dispozícii potrebné suroviny a pomôcky.

Kritériá hodnotenia: Kreativita, estetika zhotoveného diela, kvalita vyhotovenia.

Odborná hodnotiaca komisia:
- predsedníčka: Bc. Paulína Baloghová,
- členovia: Bc. Katarína Morvayová a žiak odboru cukrár.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Ing. Danica Daubnerová, 0905 832 920,
danica.daubnerova@gmail.com.
Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail:
iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 11

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:

Pravidlá cestnej premávky – dopravné značky, križovatky, predpisy pre chodcov a bicyklistov

Garant súťaže: Stredná priemyselná škola dopravná, Kvačalova 20, 821 08 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 40 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov 9. ročníka ZŠ.

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: doprava.
Na zadanej úlohe budú pracovať družstvá tvorené dvojicou žiakov.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy: Súťažné družstvá budú určovať správnosť a význam dopravných značiek. V druhej časti sa budú zaoberať riešením križovatiek.

Hodnotenie súťaže:
Vyhrá družstvo, ktoré správne určí viac dopravných značiek a správne vyrieši viac križovatiek.

Odborná hodnotiaca komisia:
- predseda: Jozef Trutz,
- členovia: Ján Bajcár, Martin Potfay.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Ing. Eva Sedláčková, 02/5596 8692,
esedlackova@atlas.sk.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail:
iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 12

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:

Dopravná geografia – vedomostný kvíz Práca so slepou mapou

Garant súťaže: Stredná priemyselná škola dopravná, Kvačalova 20, 821 08 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 20 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov 8. a 9. ročníka ZŠ.

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: doprava.
Na zadanej úlohe budú pracovať družstvá tvorené dvojicou žiakov.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy: Vedomostný kvíz

Kritériá hodnotenia:
Vyhrá družstvo, ktoré správne vyrieši najviac úloh.

Odborná hodnotiaca komisia:
- predsedníčka – Ľubica Stupareková,
- členovia – Zuzana Kvačkajová, Štefan Novák.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Ing. Eva Sedláčková, 02/5596 8692, esedlackova@atlas.sk.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail: iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 13

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:

Výroba drôteného šperku

Garant súťaže: Stredná odborná škola pre žiakov s telesným postihnutím, Mokrohájska cesta 1, 842 40 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 45 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov II. stupňa ZŠ (5. – 9. ročník).

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: zlatník a klenotník.
Súťaž je určená pre jednotlivcov.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy:
Jednoduché stáčanie drôtu do geometrických tvarov podľa nakreslenej predlohy – z jednotlivých geometrických tvarov vytvoriť náramok (možnosť použitia aj farebných korálikov).

Kritériá hodnotenia: Presnosť stáčania jednotlivých tvarov, nápaditosť, farebná kombinácia.

Odborná hodnotiaca komisia:
Vymenuje ju garant súťaže pred súťažou.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Martin Červenák, 0905 970 593, martin.cervenak@iprba.sk.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail: iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 14

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:

Poťahovanie škatúľ

Garant súťaže: Stredná odborná škola pre žiakov s telesným postihnutím, Mokrohájska cesta 1, 842 40 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 45 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov II. stupňa ZŠ (5. – 9. ročník).

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: knihár.
Súťaž je určená pre jednotlivcov.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy:
Na pripravený skelet škatule bude žiak nalepovať pripravené diely poťahového materiálu a vylepovať vnútornú časť škatule pripraveným vylepovacím papierom.

Kritériá hodnotenia:
Hodnotí sa presnosť, čistota, rýchlosť.

Odborná hodnotiaca komisia:
Vymenuje ju gestor pred súťažou.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Martin Červenák, 0905 970 593, martin.cervenak@iprba.sk.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail: iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 15

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:

Pomenovanie automobilových súčiastok

Garant súťaže: Stredná odborná škola automobilová, J. Jonáša 5, 843 06 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 45 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov II. stupňa ZŠ (5. – 9. ročník).

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: autoopravár.
Súťaž je určená pre jednotlivcov.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy:
Súťaž je určená pre jednotlivcov. Na paneli budú umiestnené očíslované automobilové súčiastky. Súťažiaci dostanú pripravené tlačivá s názvami súčiastok. Úlohou súťažiaceho žiaka bude správne priradiť k názvu súčiastky príslušné číslo súčiastky na paneli. Jedno kolo súťaže bude trvať 45 minút, z toho 35 minút je určených na súťaž a 10 minút na spracovanie výsledkov a vyhodnotenie súťaže. Predpokladaný čas na jedného súťažiaceho žiaka je 3,5 minúty. Maximálny počet žiakov v jednom kole je 10.

Kritériá hodnotenia:
Hodnotiť sa bude počet správnych odpovedí a dosiahnutý čas vyplnenia tlačiva s odpoveďami po jeho odovzdanie skúšobnej komisii. Trom najúspešnejším budú po skončení súťaže odovzdané vecné odmeny. Ostatní súťažiaci získajú upomienkové predmety.

Odborná hodnotiaca komisia:
Bude vymenovaná pred súťažou z pedagogických zamestnancov školy.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Ing. Jozef Štrbák, strbak@sosaba.sk.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail: iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 16

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:

Najkrajšia vizitka

Garant súťaže: Stredná odborná škola polygrafická, Račianska 190, 835 26 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 30- až 45-minútové bloky od 10.00 do 13.00 hod.

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov II. stupňa ZŠ (5. – 9. ročník).

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: grafik médií.
Súťaž je určená pre jednotlivcov.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy:
Vyhotovenie vizitky – návrh, skica na papier, grafické spracovanie na PC. Spracovanú vizitku si súťažiaci uložia do pamäti počítača, prípadne vytlačia. Na konci súťažného bloku porota vyhodnotí uložené práce a vyberie najoriginálnejšiu a najkrajšiu vizitku. Súťažiaci má zvládnuť základné postupy v programoch CorelDRAW, MS Word, MS Excel, Adobe Photoshop. Musí vedieť nastaviť mierky a veľkosti, ovládať písanie na PC, prácu s textom, menenie fontov písma, jednoduché zalomenie, farby, výplne, efekty či prácu s filtrami.

Kritériá hodnotenia:
Dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita odborného vyhotovenia, zručnosť a samostatnosť súťažiaceho, celkový postup pri spracovaní zadanej úlohy, estetika a nápaditosť.

Odborná hodnotiaca komisia:
Ing. Milan Lederleitner, riaditeľ školy, Ing. Hana Zak Rosinská, hlavná majsterka odbornej výchovy, Ing. Daniela Pjonteková, majsterka odbornej výchovy.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Ing. Hana Zak Rosinská, 0903 565 671, rosinska@polygraficka.sk.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail: iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 17

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:

Najoriginálnejšia úprava fotografie – fotomontáž

Garant súťaže: Stredná odborná škola polygrafická, Račianska 190, 835 26 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 30- až 45-minútové bloky od 10.00 do 13.00 hod.
Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov II. stupňa ZŠ (5. – 9. ročník).

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: grafik médií.

Súťažiť sa bude samostatne a jednotlivo, pod dozorom prítomného pedagóga.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy:
Súťažiaci s využitím grafického programu spracujú/upravia v počítači vybranú fotografiu, fotografie. Konečnú fotografiu uložia do pamäti počítača, prípadne vytlačia. Na konci súťažného bloku porota vyhodnotí uložené práce a vyberie najoriginálnejšiu a najkrajšiu úpravu fotografie. Z 15 daných fotografií si súťažiaci vyberie 2 až 3, upraví ich za použitia filtrov, efektov či výrezov, lokálne alebo celkovo a vytvorí fotomontáž – jednu fotografiu.

Musí ovládať prácu na PC a mať aspoň základné vedomosti a zručnosti v programe Adobe Photoshop, musí vedieť pracovať s farbami, filtrami, výplňami, rotovaním obrázkov, prenosom obrazu do obrazu, s textom a ovládať zmenu fontu písma, jednoduché zalomenie, vyfarbenie písma. Na výsledku súťažiaceho sa okrem práce vo Photoshope bude podieľať aj zvládnutie základných postupov v programoch CorelDRAW, MS Word, MS Excel.

Kritériá hodnotenia:
Dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita odborného vyhotovenia, zručnosť, samostatnosť súťažiaceho, celkový postup pri spracovaní zadanej úlohy, estetika a nápaditosť.

Odborná hodnotiaca komisia:
Ing. Milan Lederleitner, riaditeľ školy, Ing. Hana Zak Rosinská, hlavná majsterka odbornej výchovy, Ing. Daniela Pjonteková, majsterka odbornej výchovy.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Ing. Hana Zak Rosinská, 0903 565 671, rosinska@polygraficka.sk.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail: iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 18

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:
Rozprávková víla Witch

Garant súťaže: Stredná odborná škola, Svätoplukova 2, 821 08 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 45 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov 8. – 9. ročníka ZŠ.

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: kaderník.
Súťažiť budú dvojčlenné družstvá, počet súťažiacich: minimálne 3 dvojice , maximálne 12. Treba si zabezpečiť modelku, na ktorej sa bude výsledné dielo tvoriť.

Priebeh súťaže:
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy: Za pomoci vlastného prineseného materiálu vytvoriť v určenom časovom limite účes na tému *Rozprávková víla Witch*. Fantázii sa medze nekladú, vhodnú inšpiráciu nájdete aj na internete.

Kritériá hodnotenia:
Dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita vyhotovenia, dodržanie témy, zručnosť, postup, čistota pracoviska a diela, estetika vyhotovenia a fantázia.

Odborná hodnotiaca komisia:
- predsedníčka – Ing. Bronislava Berčačin, majsterka odborného výcviku,
- členovia: žiačka 3. ročníka odboru vizážista, majster odborného výcviku odboru kaderník.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Ing. Bronislava Berčačin, 0905 832 523, bercacin@beautycare-study.sk.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail: iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 19

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:
Rozprávková víla Witch

Garant súťaže: Stredná odborná škola, Svätoplukova 2, 821 08 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 45 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov 8. – 9. ročníka ZŠ.

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: kozmetička.
Súťažiť budú jednotlivci, počet súťažiacich: minimálne 3, maximálne 12. Treba si zabezpečiť modelku, na ktorej sa bude výsledné dielo tvoriť.

Priebeh súťaže:
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy:
Za pomoci vlastného prineseného materiálu vytvoriť v určenom časovom limite líčenie na tému *Rozprávková víla Witch*. Fantázii sa medze nekladú, vhodnú inšpiráciu nájdete aj na internete.

Kritériá hodnotenia:
Dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita vyhotovenia, dodržanie témy, zručnosť, postup, čistota pracoviska a diela, estetika vyhotovenia a fantázia.

Odborná hodnotiaca komisia:
- predsedníčka – Ing. Bronislava Berčačin, majsterka odborného výcviku,
- členovia: žiačka 3. ročníka odboru vizážista, majster odborného výcviku odboru kozmetik.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Ing. Bronislava Berčačin, 0905 832 523, bercacin@beautycare-study.sk.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail: iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 20

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:
Výroba šperku z ľahko tvarovateľného materiálu

Garant súťaže: Stredná odborná škola technická, Vranovská 4, 851 02 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 45 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov II. stupňa ZŠ (5. – 9. ročník).

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: zlatník a klenotník.
Súťaž je určená pre jednotlivcov, pracovať na danom diele budú samostatne

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy:
Úlohou súťažiaceho bude na základe inštruktáže majsterky vyhotoviť šperk pomocou pripraveného náradia a pomôcok. Každý súťažiaci dostane výkres, podľa ktorého vyhotoví šperk z ľahko tvarovateľného materiálu (drôtu). Podmienky budú pre všetkých rovnaké.

Kritériá hodnotenia:
Dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita odborného vyhotovenia, dodržiavanie zásad bezpečnosti práce, odborné návyky, zručnosti, postup spracovania, čistota pracoviska, estetika a nápaditosť.

Odborná hodnotiaca komisia:
- predseda – Jozef Havierník,
- členovia – Iveta Opačitá, majsterka odbornej výchovy, a žiaci školy.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Ing. Ľudovít Iván, 0903 135 856, ivan@sosvranovska.eu.
Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail: iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 21

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:
Ručné spracovanie kovu

Garant súťaže: Stredná odborná škola technická, Vranovská 4, 851 02 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 20 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov II. stupňa ZŠ (5. – 9. ročník).

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: obrábač kovov.
Súťaž je určená pre jednotlivcov.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy:
Úlohou súťažiaceho bude na základe inštruktáže majstra za pomoci pripraveného náradia a pomôcok vyhotoviť závit. Každý súťažiaci dostane materiál z ocele, do ktorého nareže závit a vyrazí svoje meno. Po vyhodnotení a vyhlásení výsledkov si súťažiaci môžu svoje výrobky ponechať na pamiatku. Podmienky budú pre všetkých rovnaké.

Kritériá hodnotenia:
Dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita odborného vyhotovenia, dodržiavanie zásad bezpečnosti práce, odborné návyky, zručnosti, postup spracovania, čistota pracoviska, estetika a nápaditosť.

Odborná hodnotiaca komisia:
- predseda – Jozef Havierník,
- členovia – Iveta Opačitá, majsterka odbornej výchovy, a 2 žiaci školy.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Ing. Ľudovít Iván, 0903 135 856, ivan@sosvranovska.eu.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail: iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 22

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:

Vedomostný kvíz

Garant súťaže: Stredná odborná škola chemická, Vlčie hrdlo 50, 821 07 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 30 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov 8. – 9. ročníka ZŠ.

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: biotechnológia a farmakológia.
Súťažiť budú dvojčlenné družstvá. Na zadanej úlohe budú pracovať samostatne pod dozorom tútora, žiaka SOŠ chemickej, pretože v úlohe č. 2 a 3 budú pracovať s chemikáliami a s pH metrom. Žiaci riešia komplexnú úlohu pozostávajúcu z 3 častí. Súťaže sa môže zúčastniť maximálne 6 súťažných dvojíc (12 žiakov) zo 6 základných škôl. Budú riešiť 3 úlohy, každá trvá 10 minút. Naraz môžu pracovať 3 družstvá (teda 3 rôzne školy, spolu 6 žiakov).

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy:
Súťažný kvíz pozostáva z 3 úloh.
Úloha č. 1: Kocky sú hodené (zašifrujte názvy a rozlúštite vzorce chemických zlúčenín)
Žiadny chemik sa nezaobíde bez znalosti názvoslovia chemických látok. Tvorenie chemických vzorcov niekedy pripomína „šifrovanie“. Vytvorte pomocou série „šifrovacích“ kociek vzorce 5 chemických zlúčenín. Následne postupujte opačne. Vylúštite šifru – nazvite 4 chemické zlúčeniny, ktorých vzorce sú zobrazené pomocou kociek.

Úloha č. 2: Chemická jednotka v akcii (zistite, čo obsahujú sudy s neznámou látkou)
V areáli bývalého chemického závodu sa našli 4 sudy s neznámymi roztokmi. Ste súčasťou tímu chemickej jednotky, ktorú vyslali, aby zistila, v ktorých sudoch sa nachádza kyselina chlorovodíková, hydroxid sodný, kyselina octová a voda. K dispozícii máte pH papieriky a prenosný pH meter. Zoraďte roztoky podľa stúpajúceho pH.

Úloha č. 3: Farebná hra s katiónmi kovov (dokážte, čo obsahuje vzorka)
Zrážacie reakcie možno využiť na dôkaz prítomnosti katiónov kovov v roztoku. Vašou úlohou je určiť, ktorý katión kovu sa nachádza v neznámej vzorke.

Kritériá hodnotenia:
Dokončenie zadanej úlohy v danom čase, dodržanie zásad bezpečnosti práce, kvalita vykonania práce, dodržanie správneho postupu, čistota pracoviska.

Odborná hodnotiaca komisia:
- predseda – Mikuláš Bartal,
- členovia: Ing. Zoltán Krascsenits, Ing. Judita Dömötörová.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Ing. Judita Dömötörová, 0911 972 794,
domotorova@sosch.sk.
Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail:
iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 23

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:

Tvorba chuťoviek

Garant súťaže: Súkromná stredná odborná škola – Gastroškola, Bieloruská 1, 821 06 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 15 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov II. stupňa ZŠ (5. – 9. ročník).

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: kuchár.
Súťaž je určená pre jednotlivcov. Naraz súťažia traja žiaci.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy:
Súťažiaci budú mať pripravené na stole rovnaké suroviny. Za použitia formičiek na vykrajovanie a pripravených surovín vytvoria podľa vlastnej fantázie v priebehu 5 minút 5 chuťoviek, ktoré budú musieť esteticky uložiť na tanier.

Kritériá hodnotenia:
Dodržanie času prípravy a počtu chuťoviek, estetické cítenie, zručnosť, dodržanie zásad hygieny.

Odborná hodnotiaca komisia:
- predsedníčka – Ing. Jarošová,
- členovia – Bc. Stanislavová, Mgr. Jurčo.

Odborný garant súťaže:
Ing. Elena Jarošová, 0903 176 835,
e-mail: jarosova@gastroskola.sk.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail:
iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 24

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:

Skladanie elektrického obvodu

Garant súťaže: Súkromná stredná odborná škola, Exnárova 20, 826 01 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 3 – 5 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov II. stupňa ZŠ (5. – 9. ročník).

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: elektromechanik.
Súťaž je určená pre jednotlivcov. Žiaci budú skladať pripravené komponenty tak, aby bola schéma zapojenia elektrického obvodu kompletná.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy: Súťažiaci hravou formou prostredníctvom simulácie vyskladá jednoduchý elektrický obvod podľa priloženého nákresu.

Kritériá hodnotenia: Vyhráva súťažiaci, ktorý úspešne vykoná úlohu v čo najkratšom čase.

Odborná hodnotiaca komisia:
- predseda – Miroslav Bartoň, majster odbornej výchovy,
- členovia – Bc. Ján Gulyáš, majster odbornej výchovy, Jozef Čulena, majster odbornej výchovy.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Mgr. Milan Gibej, 0903 024 070,
gibej@sous-ruzinov.sk.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail:
iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 25

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:

Montáž skrutkových spojov

Garant súťaže: Súkromná stredná odborná škola, Exnárova 20, 826 01 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: cca 20 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov 8. – 9. ročníka ZŠ.

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: automechanik.
Súťaž je určená pre jednotlivcov. Žiaci budú vykonávať montáž a demontáž skrutkových spojov.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy:
Úlohou súťažiacich bude vykonať v čo najkratšom čase montáž pripravených 2 ks kovových prípravkov pomocou nástrojov na rôzne druhy skrutiek a matíc.

Kritériá hodnotenia: Vyhráva súťažiaci, ktorý úspešne vykoná úlohu v čo najkratšom čase.

Odborná hodnotiaca komisia:
- predseda – Ing. Silvester Jakubec,
- členovia – Ing. Marián Krebs, Bc. Ivan Královič.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Mgr. Milan Gibej, 0903 024 070,
gibej@sous-ruzinov.sk.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail:
iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 26

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:

Montáž vtáčej búdky

Garant súťaže: Súkromná stredná odborná škola, Exnárova 20, 826 01 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 20 – 30 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov II. stupňa ZŠ (5. – 9. ročník).

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: stolár.

Súťaž je určená pre jednotlivcov. Úlohou súťažiaceho bude zhotoviť vtáčiu búdku z pripravených dielov.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy:
Súťažiaci musí vybrať správne diely a určiť ich vzájomné spoje. Tieto diely spojí skrutkami tak, aby jednotlivé časti vzájomne lícovali. Okrem estetiky zhotovenia porota vezme do úvahy aj čas zhotovenia búdky.

Kritériá hodnotenia:
Hodnotení žiaci budú zoradení podľa dosiahnutých časov. Najrýchlejší súťažiaci získa najviac bodov, každý ďalší v poradí o bod menej. Maximálny počet bodov bude taký, koľko súťažiacich bude súťažiť. Porota následne zhodnotí kvalitu práce a zostaví poradie. Počet získaných bodov bude dvojnásobný ako pri hodnotení dosiahnutého času. Najviac bodov získava najkvalitnejší výrobok. Každý ďalší o dva body menej. Súťaž vyhráva žiak, ktorý dosiahne najvyšší počet bodov.

Odborná hodnotiaca komisia:
- predsedníčka – Ing. Tatiana Vychovalá, vyučujúca odborných predmetov,
- členovia – Anton Petruk, majster odbornej výchovy, Bc. Radomír Bucko, majster odbornej výchovy.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Mgr. Milan Gibej, 0903 024 070,
gibej@sous-ruzinov.sk.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail: iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 27

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:
Preteky robotov

Garant súťaže: Stredná priemyselná škola elektrotechnická, Hálova 16, 851 01 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 45 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov II. stupňa ZŠ (5. – 9. ročník).

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: elektrotechnika.

Súťaž je určená pre jednotlivcov. Počas 45 minút sa vystrieda maximálne 20 žiakov.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy:
Súťažiaci stojaci na mieste dráhy označenej „Štart" riadi robota pomocou ovládača. Úlohou súťažiaceho je prejsť s robotom vyznačenú dráhu čo najpresnejšie a najrýchlejšie z miesta štartu do miesta cieľa v smere jazdy. Súťažiaci má len jeden pokus.

Kritériá hodnotenia:
1. Čas prechodu robota zo štartu do cieľa.
2. Presnosť prechodu robota po dráhe zo štartu do cieľa vo vyznačenom smere.

Odborná hodnotiaca komisia:
- predsedníčka – Ing. Andrea Kuncová,
- členovia: Ing. Eleonora Haragová, Ing. Rudolf Kocka alebo študenti školy.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Ing. Andrea Kuncova, 0915 525 428,
andrea.kuncova@spsehalova.sk.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail: iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 28

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:
Závesný adventný veniec

Garant súťaže: Stredná odborná škola záhradnícka G. Čejku, Bratislavská 44, 900 45 Malinovo
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 45 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov II. stupňa ZŠ (5. – 9. ročník).

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: záhradníctvo, viazačstvo a aranžérstvo.

Súťaž je určená pre jednotlivcov. Jednotlivec pracuje na zadanej úlohe samostatne. Počet súťažiacich v skupine: minimálne 1, maximálne 3.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy: Úlohou súťažiaceho je výzdoba závesného adventného venčeka na dvere alebo do interiéru. Maximálny priemer venčeka: 25 cm.

Kritériá hodnotenia:
Dokončenie zadanej úlohy v danom čase, umelecký dojem, kvalita odborného vyhotovenia, odborné návyky, zručnosti, postup spracovania, čistota pracoviska, estetika a nápaditosť.

Odborná hodnotiaca komisia:
- predseda – Ing. Zoltán Heringeš,
- členovia – Beáta Nagyová; ďalší členovia budú vylosovaní z pedagogického dozoru ZŠ.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Ing. Zoltán Heringeš, 0905 786 039,
zheringes@gmail.com.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail: iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 29

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:
Súťaž v aranžovaní svietnikov

Garant súťaže: Stredná odborná škola záhradnícka, Brezová 2, 921 77 Piešťany
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: 45 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov II. stupňa ZŠ (5. – 9. ročník).

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: záhradnícka výroba a služby.
Súťaž je určená pre jednotlivcov.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy:
Z poskytnutého materiálu naaranžovať svietnik podľa vlastných predstáv (živý materiál, plody, doplnkový materiál).

Kritériá hodnotenia:
Dodržanie zásad aranžovania, postup práce, tvorivosť, nápaditosť, originalita.

Odborná hodnotiaca komisia:
- predsedníčka – Ing. Marta Rybová,
- členovia – Ing. Jozef Šimko, Ing. Ivana Langová.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Ing. Ivana Langová, 0907 704 821,
e-mail: langova@szaspn.sk.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail: iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 30

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:
Kreatívny farebný návrh konkrétneho automobilu

Garant súťaže: Stredná odborná škola dopravná, Sklenárova 9, 821 09 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: max. 45 minút

Cieľová skupina:
1. kategória: 8. – 9. ročník,
2. kategória: 5. – 7. ročník.

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: autoopravár.
Súťaž je určená pre jednotlivcov.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy:
Úlohou súťažiaceho je vytvoriť farebný kreatívny návrh daného automobilu (automobil je predtlačený na výkrese).

Kritériá hodnotenia:
Nápad, farebné zladenie, čistota a precíznosť vyhotovenia.

Odborná hodnotiaca komisia:
- predsedníčka – Katarína Kuzmová, akad. maliarka.,
- členovia – Iveta Ledererová, Ladislav Teren, akad. maliar.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Daniela Vojtušová, 0903 444 428.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail: iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 31

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:

Zloženie dvojdobého motora (súťaž pre šikovné ruky)

Garant súťaže: Stredná odborná škola dopravná, Sklenárova 9, 821 09 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: max. 20 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov 7. – 9. ročníka.

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: autoopravár.
Súťaž je určená pre jednotlivcov.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy:
Úlohou súťažiaceho je za čo najkratší čas zložiť z pripravených častí dvojdobý motor (zložený motor je predtlačený na výkrese).

Kritériá hodnotenia:
Správnosť postupu montáže motora a čas.

Odborná hodnotiaca komisia:
- predseda – Ján Grosch, majster odbornej výchovy.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Daniela Vojtušová, 0903 444 428.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail: iva.soltesova@stonline.sk.

SÚŤAŽ Č. 32

Propozície 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie

Súťažná téma/úloha:

Skrutkovanie (súťaž pre šikovné ruky)

Garant súťaže: Stredná odborná škola dopravná, Sklenárova 9, 821 09 Bratislava
Miesto: Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 27. – 29. november 2013
Čas trvania súťaže: max. 10 minút

Cieľová skupina:
Motivačné súťaže sú určené pre žiakov II. stupňa ZŠ (5. – 9. ročník).

Súťažné zameranie/podmienky účasti:
Odborné zameranie: autoopravár.
Súťaž je určená pre jednotlivcov.

Priebeh súťaže:
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Popis úlohy:
Úlohou súťažiaceho je za čo najkratší čas správne podľa predlohy spojiť 2 platničky (zložené platničky budú predtlačené na výkrese).

Kritériá hodnotenia:
Správnosť montáže a čas.

Odborná hodnotiaca komisia:
- predseda – Ján Grosch, majster odbornej výchovy.

Odborný garant súťaže, kontakt:
Daniela Vojtušová, 0903 444 428.

Upozornenie! Prihlášky do súťaže posielajte na e-mail: iva.soltesova@stonline.sk.

Program 22. ročníka školského podujatia žiakov základných a stredných škôl JUVYR

26. november 2013 (utorok)

15.00 – 19.00 hod.	Registrácia škôl, inštalácia súťažných priestorov, výstavných exponátov, úprava a vybavenie stánkov

27. november 2013 (streda)

9.00 hod.	Otvorenie podujatia pre verejnosť
14.00 hod.	Slávnostné otvorenie podujatia
10.00 – 15.30 hod.	Národný projekt: Aktivita č. 3.1.1. Domáca súťaž č. 5 *Stavebníctvo rukami našich žiakov ZŠ*, odbor maliar, inštalatér
10.00 – 15.30 hod.	Aktivita č. 3.1.2. Ukážka súťaživosti žiakov ZŠ v motivačných súťažiach *Škola mojej profesie* – 32 súťažných tém
9.30 – 12.30 hod.	7. ročník celoštátnej súťaže v učebnom odbore CUKRÁR

28. november 2013 (štvrtok)

9.00 – 17.00 hod.	Aktivita č. 3.1.2. Ukážka súťaživosti žiakov ZŠ v motivačných súťažiach *Škola mojej profesie*
10.00 hod.	Workshop
9.00 – 15.00 hod.	6. ročník celoštátnej súťaže v učebnom odbore MALIAR
10.00 – 15.00 hod.	4. ročník celoštátnej súťaže v učebnom odbore INŠTALATÉR
10.00 – 16.00 hod.	Konferencia – národný projekt *Podpora profesijnej orientácie žiakov základných škôl na odborné vzdelávanie a prípravu prostredníctvom rozvoja polytechnickej výchovy zameranej na rozvoj pracovných zručností a práca s talentami*

29. november 2013 (piatok)

9.00 – 16.00 hod.	Aktivita č. 3.1.2. Ukážka súťaživosti žiakov ZŠ v motivačných súťažiach *Škola mojej profesie*
10.00 – 16.00 hod.	Konferencia – národný projekt *Rozvoj stredného odborného vzdelávania*
10.00 – 13.00 hod.	9. ročník celoštátnej súťaže v študijnom odbore KOZMETIČKA a VIZÁŽISTKA
10.30 – 12.10 hod.	2. ročník súťaže Najkreatívnejší študent v učebnom odbore MANIKÉR – PEDIKÉR
11.00 – 13.30 hod.	Súťaž Skills Slovakia v učebnom odbore KADERNÍK
15.30 hod.	Slávnostné vyhlásenie výsledkov súťaží vystavovateľov: 1. Najkreatívnejšie tvorivé pracovisko 2. Najoriginálnejší výstavný stánok

V priestoroch výstaviska budú prezentované: *tvorivé pracoviská, interaktívne tabule, ukážky remesiel, výrobky a služby žiakov stredných odborných škôl, konzultácie s odbornými pracovníkmi ŠIOV.*

ZÁVÄZNÁ PRIHLÁŠKA

žiakov základnej školy do 2. ročníka motivačných odborných súťaží pre žiakov základných škôl Škola mojej profesie v rámci podujatia JUVYR

Národné tenisové centrum – Aegon aréna, Príkopova 6, 831 03 Bratislava, termín konania: 26. – 29. november 2013, čas konania: 10.00 – 15.30 hod.

Názov základnej školy:	Riaditeľ školy, mobil/e-mail:
Adresa základnej školy, PSČ:	Kontaktná osoba (sprevádzajúci učiteľ):
Kraj:	Funkcia, mobil/e-mail:

Názov súťaže (podľa názvu uvedeného v propozíciách):	Meno a priezvisko súťažiaceho žiaka ZŠ (maximálne 2 žiaci)	Ročník

Sprevádzajúci pedagóg (osobná účasť na súťaži):	Kontakt: mobil/e-mail:

Prihlášky posielajte na e-mail: iva.soltesova@stonline.sk. Uzávierka prihlášok: 5. novembra 2013. *Poznámka: Nástup na súťažné pracovisko (deň, hodinu) vám oznámime po uzávierke prihlášok.*